

**ການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ການສ້າງແຜນດຳເນີນງານດ້ານນະໂຍບາຍ
ກະສິກຳ ແລະ ພັດທະນາຊຸມນະບົດ (ARD PAP)**

**ແຜນດຳເນີນງານດ້ານນະໂຍບາຍ
ພັດທະນາອຸດສາຫະກຳການຄ້າງົວ
(2026-2030)**

**ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ
ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າກະສິກຳ, ປ່າໄມ້ ແລະ ພັດທະນາຊຸມນະບົດ**

ຕຸລາ 2025

ຄຳນຳ

ບົດລາຍງານສະບັບນີ້ໄດ້ຍົກໃຫ້ເຫັນຄວາມສຳຄັນຂອງຂະແໜງການລ້ຽງສັດໃນ ສປປ ລາວ ຕໍ່ຄວາມໝັ້ນຄົງ ດ້ານສະບຽງອາຫານ ແລະ ລາຍຮັບຂອງຊາວກະສິກອນ. ປະຊາກອນຫຼາຍກວ່າ 4 ລ້ານຄົນໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດຈາກ ຂະແໜງນີ້, ລວມເຖິງ 1.96 ລ້ານຄົນ ທີ່ດຳລົງຊີວິດຕໍ່າກວ່າເສັ້ນຄວາມທຸກຍາກໃນປີ 2007. ຄວາມຕ້ອງການຊີ້ນງົວ ແມ່ນເພີ່ມຂຶ້ນ, ໂດຍສະເພາະແມ່ນຄວາມຕ້ອງການ ຈາກ ສປ ຈີນ ແລະ ສສ ຫວຽດນາມ; ໄດ້ສ້າງໂອກາດດ້ານເສດ ອັນສຳຄັນໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນ. ມູນຄ່າການສົ່ງອອກງົວຂອງ ສປປ ລາວ ເພີ່ມຂຶ້ນຈາກ 36.5 ລ້ານໂດລາ ໃນປີ 2017 ເປັນ 93.9 ລ້ານໂດລາ ໃນປີ 2024, ກວມເອົາ 27.8% ຂອງການສົ່ງອອກສິນຄ້າກະສິກຳທັງໝົດ.

ແຜນດຳເນີນງານສະບັບນີ້ໄດ້ກຳນົດແນວທາງຍຸດທະສາດເພື່ອປັບປຸງປະສິດທິພາບການຜະລິດງົວ, ປັບປຸງການ ເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດ ແລະ ສົ່ງເສີມການສົ່ງອອກ. ໃນຂະນະທີ່ຄວາມຕ້ອງການງົວນັບມື້ນັບເພີ່ມຂຶ້ນສູງ ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ຈາກ ສປ ຈີນ ແລະ ຫວຽດນາມ, ສປປ ລາວ ຈຶ່ງມີໂອກາດອັນສຳຄັນໃນການພັດທະນາອຸດສາຫະກຳການຄ້າງົວ. ຢ່າງໃດ ກໍ່ຕາມ, ຂະແໜງການນີ້ຍັງປະເຊີນກັບສິ່ງທ້າທາຍເຊັ່ນ: ຜະລິດຕະພາບການຜະລິດຕໍ່າ, ໂຄງລ່າງພື້ນຖານດ້ານການແປ ຮູບທີ່ຈຳກັດ ແລະ ບັນຫາການຈັດການພະຍາດສັດ.

ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມ, ເອກະສານສະບັບນີ້ອາດມີຂໍ້ຂາດຕົກບົກຜ່ອງທາງດ້ານເນື້ອໃນ, ຮູບພາບປະກອບ ແລະ ເຕັກນິກບາງອັນອາດຍັງບໍ່ທັນຄົບຖ້ວນ ເຊິ່ງໃນໂອກາດນີ້ ພວກຂ້າພະເຈົ້າຂໍຄວາມຮ່ວມມືກັບທຸກພາກສ່ວນ ໃຫ້ມີການ ປະກອບຄຳຄິດຄຳເຫັນ, ສົ່ງຂ່າວ ເຖິງຄະນະຮັບຜິດຊອບດ້ວຍວິທີການສ້າງສັນ ເພື່ອປັບປຸງເອກະສານແນະນຳສະບັບນີ້ ໃຫ້ມີເນື້ອໃນສົມບູນຂຶ້ນຕື່ມ.

ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າກະສິກຳ, ປ່າໄມ້ ແລະ ພັດທະນາຊຸມນະບົດ

ແຜນດຳເນີນງານດ້ານນະໂຍບາຍ ພັດທະນາອຸດສະຫະກຳການຄ້າງົວ (2026-2030)

ຮຽບຮຽງໂດຍ:

ທ່ານ ປອ. HeeChul Choi, Global Civic Sharing

ທ່ານ ຮສ.ປອ. ບຸນເລີດ ວັນນະລາດ, ຄະນະເສດຖະສາດ ແລະ ບໍລິຫານທຸລະກິດ, ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ

ແປຈາກສະບັບພາສາອັງກິດສຳລັບກອງປະຊຸມໂດຍ:

ທ່ານ ປອ.ນ.ພອນວິໄລ ສີນະວິງ, ຮອງຫົວໜ້າສູນຄົ້ນຄວ້ານະໂຍບາຍເສດຖະກິດກະສິກຳ ແລະ ພັດທະນາຊຸມນະບົດ
(ຜູ້ປະສານງານໂຄງການ: ການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ດຳເນີນງານ ຂອງຄະນະປະຕິບັດງານ ນະໂຍບາຍກະສິກຳ ແລະ
ພັດທະນາຊຸມນະບົດ ລາວ (ARD PAP).

ທ່ານ ຮສ.ປອ. ບຸນເລີດ ວັນນະລາດ, ຄະນະເສດຖະສາດ ແລະ ບໍລິຫານທຸລະກິດ, ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ

ສາລະບານ

ບົດສະຫຼຸບຫຍໍ້	6
I. ພາກສະເໜີ.....	7
II. ພາບລວມຂອງນະໂຍບາຍ ແລະ ເອກະສານທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.....	8
2.1. ການທົບທວນຄືນນະໂຍບາຍທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.....	8
2.2. ການທົບທວນຄືນເອກະສານທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ	9
III. ຂົງເຂດທີ່ຄວນພິຈາລະນາ.....	11
3.1. ສົ່ງເສີມການຜະລິດ ແລະ ປຸງແຕ່ງທາງກະສິກໍາ.....	11
3.2. ປັບປຸງວິທີການລ້ຽງສັດ	11
3.3. ມາດຕະຖານການສົ່ງອອກ ແລະ ການເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດ	11
3.4. ສະໜັບສະໜູນການພັດທະນາໂຄງລ່າງພື້ນຖານ	11
3.5. ການປັບປຸງຂອບເຂດລະບຽບການ.....	12
3.6. ການຊ່ວຍເຫຼືອທາງດ້ານການເງິນ ແລະ ການເຂົ້າເຖິງທຶນ.....	12
3.7. ລະບົບຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ແລະ ວິເຄາະຕະຫຼາດ	12
3.8. ຄວາມຍືນຍົງ ແລະ ການປະຕິບັດດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ.....	12
IV. ສົ່ງເສີມການລ້ຽງງົວເພື່ອການຄ້າ	13
4.1. ສ້າງແຜນດໍາເນີນງານທີ່ຈະແຈ້ງ.....	13
4.2. ສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງດ້ານຄວາມອາດສາມາດ	13
4.3. ເພີ່ມການສະໜັບສະໜູນທາງດ້ານການເງິນ ແລະ ສິ່ງຈູງໃຈ	13
4.4. ການຕິດຕາມ ແລະ ປະເມີນຄວາມຄືບໜ້າ	14
4.5. ສົ່ງເສີມຄວາມຄິດລິເລີມການຮ່ວມມື.....	14
4.6. ການລົງທຶນພັດທະນາໂຄງລ່າງພື້ນຖານ.....	14
4.7. ສົ່ງເສີມການລ້ຽງສັດແບບຍືນຍົງ	14
4.8. ສົ່ງເສີມການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ພັດທະນາ	15

4.9.	ສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃນການເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດ ແລະ ການສົ່ງອອກ.....	15
4.10.	ການໂຄສະນາເພື່ອສ້າງຄວາມຮັບຮູ້.....	15
V.	ບັນຫາຫຼັກຂອງການລ້ຽງງົວເພື່ອເປັນສິນຄ້າ	15
5.1.	ບັນຫາໃນການຜະລິດ	15
5.2.	ບັນຫາການສົ່ງອອກງົວ	17
5.3	ການວິເຄາະ SWOT ເພື່ອສົ່ງເສີມການລ້ຽງງົວເປັນສິນຄ້າໃນລາວ	19
VI.	ຂະບວນການ ແລະ ຕ່ອງໂສ້ມູນຄ່າຂອງການລ້ຽງງົວຊຸນ	22
VII.	ແຜນດຳເນີນງານດ້ານນະໂຍບາຍພັດທະນາອຸດສະຫະກຳການຄ້າງົວໃນລາວ	24
7.1.	ແຜນດຳເນີນງານ 1: ການຜະລິດອາຫານງົວແບບນຳໃຊ້ອັດຕາສ່ວນທີ່ເໝາະສົມທັງໝົດ	26
7.2.	ແຜນດຳເນີນງານ 2: ຊຸກຍູ້ການນຳໃຊ້ການປະສົມທຽມເພື່ອເພີ່ມຜະລິດຕະພາບການຜະລິດພາຍໃຕ້ການຮ່ວມມືລະຫວ່າງພາກລັດ-ເອກະຊົນ	30
7.3.	ແຜນດຳເນີນງານ 3: ສະໜອງເງິນກູ້ຈູງໃຈເພື່ອການຜະລິດງົວທອມ	34
7.4.	ແຜນດຳເນີນງານ 4: ການອຳນວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ແກ່ການຄ້າງົວຊາຍແດນ	38
7.5.	ແຜນດຳເນີນງານ 5: ໂຄງການປ້ອງກັນພະຍາດ ແລະ ສັກວັກແຊງ	42
VIII.	ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຜນດຳເນີນງານດ້ານນະໂຍບາຍ ແລະ ການຕິດຕາມ	46
	ເອກະສານອ້າງອີງ	47

ຕົວອັກສອນຫຍໍ້

ASEAN	Association of Southeast Asian Nations	ສະມາຄົມປະຊາຊາດອາຊີຕາເວັນອອກສຽງໃຕ້
ADS	Agriculture Development Strategy	ຍຸດທະສາດການພັດທະນາກະສິກໍາ
ADB	Asian Development Bank	ທະນາຄານພັດທະນາອາຊີ
AI	Artificial Insemination	ການປະສົມພັນທຽມ
APB	Agriculture Promotion Bank	ທະນາຄາສົ່ງເສີມກະສິກໍາ
AMR	Antimicrobial Resistance	ການຕ້ານຢາຕ້ານເຊື້ອ
DAFO	District Agriculture and Forestry Office	ຫ້ອງການກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ເມືອງ
DLF	Department of Livestock and Fisheries	ກົມລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງກ
DAEC	Department of Agricultural Extension and Cooperatives	ກົມສົ່ງເສີມກະສິກໍາ ແລະ ສະຫະກອນ
DFT	Department of Foreign Trade	ກົມການຄ້າສາກົນ
FAO	Food Agriculture Organization	ອົງການອາຫານ ແລະ ການກະເສດ
FTAs	Free Trade Agreements	ຂໍ້ຕົກລົງການຄ້າເສລີ
FDI	Foreign Direct Investment	ການລົງທຶນໂດຍກົງຈາກຕ່າງປະເທດ
FOA	Faculty of Agriculture	ຄະນະກະເສດສາດ
FMD	Food and Mouth Disease	ພະຍາດປາກເປື້ອຍລົງເລັບ
GHG	Greenhouse Gases	ອາຍເຮືອນແກ້ວ
Kt CO ₂	Kilotons of Carbon Dioxide	ກິໂລໂຕນກາກບອນໄດອອກໄຊ
KOICA	Korea International Cooperation Agency	ອົງການຮ່ວມມືສາກົນແຫ່ງ ສ. ເກົາຫຼີ
Lao PDR	Lao People's Democratic Republic	ສ ປປ ລາວກ
MAE	Ministry of Agriculture and Environment	ກະຊວງກະສິກໍາ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ
MIC	Ministry of Industry and Commerce	ກະຊວງອຸດສະຫະກໍາ ແລະ ການຄ້າ
NOUL	National University of Laos	ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດລາວ
NAFRI	National Agriculture and Forestry Research Institution	ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າ ກະສິກໍາ, ປ່າໄມ້ ແລະ ພັດທະນາ ຊີນນະບົດ
PQF	Pre-Export Quarantine Farms	ຟາມກັກກັນກ່ອນການສົ່ງອອກ
PAFO	Provincial Agriculture and Forestry Office	ພະແນກກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້
PM	Prime Minister	ນາຍົກລັດຖະມົນຕີ
PPPs	Public Private Partnerships	ການຮ່ວມມືພາກລັດ-ເອກະຊົນ
R & D	Research and Development	ການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ການພັດທະນາ
SOPs	Standard Operation Practices	ມາດຕະຖານການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ
SPS	Sanitary and Phytosanitary	ມາດຕະຖານສຸຂະອາໄມ ແລະ ສຸຂະນາໄມພືດ
SWOT	Strengths, Weakness, Opportunities, and Threats	ການວິເຄາະຈຸດແຂງ, ຈຸດອ່ອນ, ໂອກາດ ແລະ ສິ່ງທ້າທາຍ
TMR	Total Mixed Ration	ການຜະລິດອາຫານງົວໂດຍນໍາໃຊ້ອັດຕາສ່ວນ ປະກອບທີ່ ໝາະສົມທັງໝົດ
USDA	United States Department of Agriculture	ກະຊວງກະສິກໍາ ຂອງ ສະຫະລັດອາເມລິກາ
WB	World Bank	ທະນາຄານໂລກ

ບົດສະຫຼຸບຫຍໍ້

ແຜນດຳເນີນງານສະບັບນີ້ໄດ້ກຳນົດແນວທາງຍຸດທະສາດເພື່ອປັບປຸງປະສິດທິພາບການຜະລິດງົວ, ປັບປຸງການເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດ ແລະ ສົ່ງເສີມການສົ່ງອອກ. ໃນຂະນະທີ່ຄວາມຕ້ອງການຊື້ນຶ່ງນັບມື້ນັບເພີ່ມຂຶ້ນສູງ ໂດຍສະເພາະແມ່ນຈາກສປ ຈີນ ແລະ ສສ ຫວຽດນາມ, ສປປ ລາວ ຈຶ່ງມີໂອກາດອັນສຳຄັນໃນການພັດທະນາອຸດສາຫະກຳການຄ້າງົວ. ຢ່າງໃດກໍຕາມ, ຂະແໜງການນີ້ຍັງປະເຊີນກັບສິ່ງທ້າທາຍເຊັ່ນ: ຜົນຜະລິດຕໍ່າ, ໂຄງລ່າງພື້ນຖານດ້ານການແປຮູບທີ່ຈຳກັດ ແລະ ບັນຫາການຈັດການພະຍາດສັດ.

ບົດລາຍງານນີ້ໄດ້ສະເໜີຄຳແນະນຳທີ່ສຳຄັນເພື່ອເປັນແນວທາງພັດທະນາອຸດສາຫະກຳງົວຂອງ ສປປ ລາວ ໃນຫລາຍໆຂົງເຂດບຸລິມະສິດດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

1. **ປັບປຸງການຜະລິດອາຫານສັດ** - ໃຊ້ຜະລິດຕະພັນຈາກກະສິກຳໃນທ້ອງຖິ່ນເພື່ອຫຼຸດຕົ້ນທຶນອາຫານສັດ ແລະ ເພີ່ມຄຸນຄ່າທາງໂພຊະນາການ ໂດຍຜ່ານການຜະລິດໃຊ້ສູດອັດຕາສ່ວນປະສົມລວມທີ່ເໝາະສົມ (TMR).
2. **ເພີ່ມຜົນຜະລິດຕະພາບການລ້ຽງງົວ** – ສົ່ງເສີມການປະສົມພັນທຽມເພື່ອປັບປຸງສາຍພັນ ແລະ ນໍ້າໜັກຂອງງົວ.
3. **ແຮງຈູງໃຈດ້ານການເງິນ** – ສ້າງໂຄງການສິນເຊື່ອເພື່ອສະໜັບສະໜູນຊາວກະສິກອນຜູ້ລ້ຽງສັດຂະໜາດນ້ອຍ ໃນການຫັນປ່ຽນໄປສູ່ການລ້ຽງງົວໃຫ້ເປັນການຄ້າ.
4. **ອໍານວຍຄວາມສະດວກດ້ານການຄ້າ ແລະ ການເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດ** - ປັບປຸງລະບຽບການຄ້າຂ້າມຊາຍແດນ ແລະ ຂະຫຍາຍການສົ່ງອອກຢ່າງເປັນທາງການໄປ ສປ ຈີນ ແລະ ສສ ຫວຽດນາມ.
5. **ເພີ່ມທະວີການຄວບຄຸມພະຍາດ** - ຂະຫຍາຍໂຄງການສັກຢາວັກແຊງ ແລະ ເຝົ້າລະວັງພະຍາດ ເພື່ອຮັບປະກັນຄຸນນະພາບຂອງງົວສຳລັບຕະຫຼາດພາຍໃນປະເທດ ແລະ ຕະຫຼາດສົ່ງອອກ.

ໂດຍການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຜນດຳເນີນງານດ້ານນະໂຍບາຍຕາມມາດຕະການທີ່ກ່າວມາຂ້າງເທິງນັ້ນ, ສປປ ລາວ ມີເປົ້າໝາຍທີ່ຈະຫັນປ່ຽນອຸດສາຫະກຳລ້ຽງສັດຈາກການຜະຂະໜາດນ້ອຍ-ແບບດັ້ງເດີມໄປສູ່ການຜະລິດເປັນສິນຄ້າທີ່ສາມາດແຂ່ງຂັນໄດ້. ເປົ້າໝາຍນີ້ແມ່ນສອດຄ່ອງກັບຍຸດທະສາດການພັດທະນາກະສິກຳ 2026-2030, ຊຸກຍູ້ການເຕີບໂຕແບບຍືນຍົງ. ເພີ່ມລາຍຮັບໃຫ້ຊາວກະສິກອນ ແລະ ປະກອບສ່ວນໃນການພັດທະນາເສດຖະກິດໂດຍລວມ.

I. ພາກສະເໜີ

ບົດລາຍງານສະບັບນີ້ໄດ້ຍົກໃຫ້ເຫັນຄວາມສໍາຄັນຂອງຂະແໜງການລ້ຽງສັດໃນ ສປປ ລາວ ຕໍ່ຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານ ແລະ ລາຍຮັບຂອງຊາວກະສິກອນ. ໂດຍມີປະຊາກອນຫຼາຍກວ່າ 4 ລ້ານຄົນໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດຈາກຂະແໜງນີ້, ລວມເຖິງ 1.96 ລ້ານຄົນ ທີ່ດໍາລົງຊີວິດຕໍ່າກວ່າເສັ້ນຄວາມທຸກຍາກໃນປີ 2007. ຄວາມຕ້ອງການຊີ້ນງົວແມ່ນເພີ່ມຂຶ້ນ, ໂດຍສະເພາະແມ່ນຄວາມຕ້ອງການ ຈາກ ສປ ຈີນ ແລະ ສສ ຫວຽດນາມ; ໄດ້ສ້າງໂອກາດດ້ານເສດຖະກິດສໍາຄັນໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນ. ມູນຄ່າການສົ່ງອອກງົວຂອງ ສປປ ລາວ ເພີ່ມຂຶ້ນຈາກ 36.5 ລ້ານໂດລາ ໃນປີ 2017 ເປັນ 93.9 ລ້ານໂດລາ ໃນປີ 2024, ກວມເອົາ 27.8% ຂອງການສົ່ງອອກສິນຄ້າກະສິກໍາທັງໝົດ.

ເຖິງວ່າຈະມີການຂະຫຍາຍຕົວດັ່ງກ່າວ ການລ້ຽງງົວໃນ ສປປ ລາວ ສ່ວນໃຫຍ່ຍັງອີງໃສ່ລະບົບການລ້ຽງງົວແບບດັ້ງເດີມ, ທີ່ມີຜົນຜະລິດຕໍ່າ, 97% ຂອງຈໍານວນງົວທັງໝົດເປັນຂອງຊາວກະສິກອນຂະໜາດນ້ອຍ. ປະລິມານຊີ້ນງົວສະໜອງພາຍໃນປະເທດແມ່ນຢູ່ທີ່ປະມານ 37, 810 ໂຕນ, ເຊິ່ງກວມເອົາພຽງແຕ່ 14% ຂອງຄວາມຕ້ອງການຂອງຕະຫຼາດໃນປີ 2024. ອຸດສາຫະກໍາການຜະລິດງົວເປັນສິນຄ້ານີ້ຍັງປະເຊີນກັບສິ່ງທ້າທາຍຫຼາຍຢ່າງເຊັ່ນ: ການຂາດການແປຮູບ ແລະ ການເພີ່ມມູນຄ່າ. ນອກນັ້ນ, ປະເທດລາວຍັງສືບຕໍ່ນໍາເຂົ້າຜະລິດຕະພັນສັດ, ໂດຍມູນຄ່າການນໍາເຂົ້າໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນຈາກ 79 ລ້ານໂດລາໃນປີ 2017 ເປັນ 300 ລ້ານໂດລາໃນປີ 2021.

ອີງຕາມຂໍ້ມູນບັນຊີການປ່ອຍທາດອາຍເຮືອນແກ້ວທີ່ລວບລວມໂດຍກົມລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງ (DLF), ງົວໃນລາວປ່ອຍທາດອາຍກາກບອນໄດອອກໄຊປະມານ 2,480 ກິໂລໂຕນ (kt CO₂) ໃນປີ 2023, ກວມເອົາ 54% ຂອງການປ່ອຍອາຍເຮືອນແກ້ວຂອງສັດທັງໝົດຂອງລາວ. ອີງຕາມທໍາອ່ຽງທາງປະຫວັດຜ່ານມາ, ການປ່ອຍອາຍເຮືອນແກ້ວຄາດຄະເນຈະເພີ່ມຂຶ້ນເປັນ 3,313 ກິໂລໂຕນກາກບອນໄດອອກໄຊ (kt CO₂) ໃນປີ 2030, ຈະເພີ່ມຂຶ້ນຫຼາຍກວ່າ 30%. ປັດຈຸບັນ ສປປ ລາວ ກໍາລັງປຶກສາຫາລືກ່ຽວກັບການລວມເອົາຂະແໜງລ້ຽງສັດເຂົ້າໃນຂອບເຂດ ແຜນງານແຫ່ງຊາດ ການປະກອບສ່ວນແກ້ໄຂບັນຫາການປ່ຽນແປງດິນຟ້າອາກາດ (Nationally Determined Contribution /NDC); ໂດຍການຮັບຮູ້ເຖິງຄວາມສໍາຄັນຂອງການສົ່ງເສີມແນວທາງການປະຕິບັດການຜະລິດທີ່ມີການປ່ອຍທາດກາກບອນໄດອອກໄຊຕໍ່າ ແລະ ໃຫ້ຜົນກໍາໄລແກ່ຊາວກະສິກອນ; ເພື່ອສ້າງຄວາມດຸ່ນດ່ຽງລະຫວ່າງຄວາມຕ້ອງການອາຫານສັດທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ ແລະ ການມີສ່ວນ ສະໜັບສະໜູນ ຂອງສັດຄ້ຽວເອື້ອງຂະໜາດໃຫຍ່ຕໍ່ການປ່ຽນແປງດິນຟ້າອາກາດ.

ລັດຖະບານ ສປປ ລາວ ໄດ້ລິເລີ່ມຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ນະໂຍບາຍ ຕ່າງໆເພື່ອສົ່ງເສີມການລ້ຽງງົວເປັນສິນຄ້າ, ລວມເຖິງຂໍ້ຕົກລົງໃນປີ 2017 ກັບ ສປ ຈີນ ເພື່ອອໍານວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ແກ່ການຄ້າງົວ ແລະ ໄດ້ສ້າງຕັ້ງຟາມກັກກັນກ່ອນການສົ່ງອອກ (Pre-Export Quarantine Farms /PQF) ຢູ່ແຂວງຫຼວງນໍ້າທາ. ການສົ່ງອອກງົວໄປຈີນຢ່າງເປັນທາງການຄັ້ງທໍາອິດໄດ້ຖືກດໍາເນີນການໃນເດືອນພຶດສະພາ ປີ 2021, ດ້ວຍມູນຄ່າປະມານ 4.0 ລ້ານໂດລາສະຫະລັດ.

ຍ້ອນເຫັນໄດ້ຄວາມສໍາຄັນ, ລັດຖະບານ ສ.ເກົາຫຼີ, ໂດຍຜ່ານ the Korean International Cooperation Agency (KOICA) ຈຶ່ງໃຫ້ການຊ່ວຍເຫຼືອທາງດ້ານວິຊາການ ເພື່ອແນໃສ່ສ້າງແຜນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແບບອຸດສະຫະກໍາການລ້ຽງງົວໃຫ້ເປັນສິນຄ້າ ທີ່ສອດຄ່ອງກັບຍຸດທະສາດການພັດທະນາກະສິກໍາ 2026-2030 ຂອງ ສປປ ລາວ.

II. ພາບລວມຂອງນະໂຍບາຍ ແລະ ເອກະສານທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ

2.1. ການທົບທວນຄືນນະໂຍບາຍທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ

ລັດຖະບານລາວ ມີແປດ (8) ນະໂຍບາຍເພື່ອແນໃສ່ອຳນວຍຄວາມສະດວກ ແລະ ສົ່ງເສີມການພັດທະນາການລ້ຽງສັດ ຢູ່ ສປປ ລາວ, ເຊິ່ງສອດຄ່ອງກັບດຳລັດນາຍົກລັດຖະມົນຕີ ສະບັບເລກທີ 196/ນຍ, ລົງວັນທີ 6 ກໍລະກົດ 2022:

- 1) ນະໂຍບາຍທີ່ດຶກສຳລັບການລ້ຽງສັດ ແລະ ສັດນ້ຳ:
  - ພັດທະນາ ແລະ ສະຫງວນພື້ນທີ່ສຳລັບທັງຫຍ້າທຳມະຊາດ ແລະ ພືດອາຫານສັດ.
  - ປະຕິບັດການຫຼຸດຄ່າທຳນຽມການຂຶ້ນທະບຽນທີ່ດິນ ກ່ຽວກັບການລ້ຽງສັດ 50%
  - ໃຫ້ການຍົກເວັ້ນຄ່າທຳນຽມທີ່ດິນເປັນເວລາ 5 ປີ ສຳລັບການລ້ຽງສັດຂະໜາດໃຫຍ່ທີ່ໄດ້ຂຶ້ນທະບຽນ.
- 2) ນະໂຍບາຍດ້ານພະລັງງານ, ເຕັກໂນໂລຊີ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ:
  - ສະເໜີສ່ວນຫຼຸດຄ່າໄຟຟ້າສຳລັບຟາມ ແລະ ສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ, ໂດຍໃຫ້ທຽບເທົ່າກັບອັດຕາໄຟຟ້າສຳລັບຊົນລະປະທານ.
  - ຍົກເວັ້ນພາສີນຳເຂົ້າອຸປະກອນພະລັງງານທົດແທນ ແລະ ເຕັກໂນໂລຊີທັນສະໄໝທີ່ນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນການລ້ຽງສັດ
- 3) ນະໂຍບາຍການປະກັນໄພຄວາມສ່ຽງຕໍ່ການລ້ຽງສັດ ແລະ ສັດນ້ຳ:
  - ສ້າງຕັ້ງກອງທຶນເພື່ອສະໜັບສະໜູນການເຝົ້າລະວັງພະຍາດສັດ ແລະ ການບໍລິການສັດຕະວະແພດ.
  - ສ້າງແຜນການຕອບສະໜອງເຫດການສຸກເສີນໃນກໍລະນີທີ່ເກີດໄພພິບັດທາງທຳມະຊາດ ແລະ ສະໜັບສະໜູນລະບົບການເກັບຮັກສາຜະລິດຕະພັນ
  - ປະຕິບັດບັນດາມາດຕະການປະກັນລາຄາຂັ້ນຕໍ່າສຳລັບຜະລິດຕະພັນສັດ ເພື່ອສ້າງລາຍຮັບທີ່ໝັ້ນຄົງໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນ
- 4) ນະໂຍບາຍປັບປຸງຄຸນນະພາບຜະລິດຕະພັນສັດ:
  - ສົ່ງເສີມການກໍ່ສ້າງໂຮງຂ້າສັດ ແລະ ໂຮງງານປຸງແຕ່ງທີ່ທັນສະໄໝ ໂດຍໄດ້ຮັບການຍົກເວັ້ນພາສີນຳເຂົ້າອຸປະກອນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ
  - ປັບປຸງການກວດກາສຸຂະອະນາໄມຊີ້ນ ແລະ ການຕິດສະຫຼາກຜະລິດຕະພັນໃຫ້ເປັນໄປຕາມມາດຕະຖານຄວາມປອດໄພສາກົນ.
- 5) ນະໂຍບາຍສົ່ງເສີມການຄ້າ ແລະ ການຕະຫຼາດ:
  - ພັດທະນາລະບົບຂໍ້ມູນຂ່າວສານການຕະຫຼາດ ເພື່ອໃຫ້ສາມາດກຳນົດລາຄາຜະລິດຕະພັນໄດ້ຢ່າງຖືກຕ້ອງ ແລະ ສົ່ງເສີມການບໍລິໂພກພາຍໃນປະເທດ
  - ສະໜັບສະໜູນການສ້າງຕັ້ງສະມາຄົມຜູ້ຄ້າສັດ ແລະ ອຳນວຍຄວາມສະດວກລະບົບການຄ້າຜ່ານຊ່ອງທາງເອເລັກໂຕຣນິກ
- 6) ນະໂຍບາຍດ້ານແຮງງານ ແລະ ສະຫວັດດີການ:
  - ສົ່ງເສີມສະຫວັດດີການແຮງງານໃນຂະແໜງການລ້ຽງສັດໂດຍຜ່ານສະຫວັດດີການດ້ານສຸຂະພາບຄວາມໝັ້ນຄົງທາງສັງຄົມ ແລະ ນະໂຍບາຍສະເພາະດ້ານບົດບາດຍິງຊາຍ.
  - ລົງທຶນເຂົ້າໃນບັນດາໂຄງການພັດທະນາສີມິແຮງງານໃຫ້ແກ່ຄົນງານໃນຂະແໜງການລ້ຽງສັດ ແລະ ການປຸງແຕ່ງຜະລິດຕະພັນ
- 7) ນະໂຍບາຍດ້ານບຸກຄະລາກອນດ້ານການລ້ຽງສັດ ແລະ ການບໍລິການສັດຕະວະແພດ:

- ເພີ່ມຈຳນວນນັກວິຊາການລ້ຽງສັດ ແລະ ສັດຕະວະແພດຜູ້ທີ່ໄດ້ຜ່ານການຝຶກອົບຮົມ.
- ສະໜັບສະໜູນການສ້າງຕັ້ງສະມາຄົມວິຊາຊີບ ເພື່ອສົ່ງເສີມການພັດທະນາວິຊາຊີບຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ ແລະ ການເຊື່ອມໂຍງໃນອາຊຽນ

8) ນະໂຍບາຍດ້ານການເງິນ ແລະການເຂົ້າເຖິງແຫຼ່ງທຶນ:

- ຈັດສັນງົບປະມານຂອງລັດເພີ່ມເຕີມສໍາລັບແນວພັນສັດ, ການບໍລິການສັດຕະວະແພດ ແລະ ການຜະລິດອາຫານສັດ
- ສະໜອງເງື່ອນໄຂການກູ້ຢືມທີ່ເອື້ອຍອໍານວຍໃຫ້ບັນດາຂະແໜງການຕ່າງໆ ລວມທັງ ໄລຍະເວລາການຊໍາລະຄືນທີ່ຍາວ, ອັດຕາດອກເບ້ຍຕໍ່າ ແລະ ການຍົກເວັ້ນເງິນດື່ມ ເພື່ອສົ່ງເສີມການລົງທຶນໃນການລ້ຽງສັດ

ນະໂຍບາຍເຫຼົ່ານີ້ມີເປົ້າໝາຍຮ່ວມກັນໃນການສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃຫ້ແກ່ຂະແໜງການລ້ຽງສັດ, ເພື່ອຮັບປະກັນການສະໜອງຊີ້ນທີ່ປອດໄພ ແລະ ມີຄຸນຄ່າທາງໂພຊະນາການທີ່ໜ້າເຊື່ອຖື; ຂະນະດຽວກັນກໍ່ສົ່ງເສີມການສົ່ງອອກ. ນອກນີ້, ການປຶກສາຫາລືກ່ຽວກັບນະໂຍບາຍທີ່ກຳລັງດຳເນີນຢູ່ເພື່ອສະໜັບສະໜູນການປັບປຸງແຜນງານແຫ່ງຊາດ ການປະກອບສ່ວນແກ້ໄຂບັນຫາການປ່ຽນແປງດິນຟ້າອາກາດ (Nationally Determined Contribution /NDC) ສໍາລັບປີ 2025 ແລະ ຍຸດທະສາດການປ່ຽນແປງດິນຟ້າອາກາດໄລຍະຍາວ; ໄດ້ເນັ້ນໜັກເຖິງຄວາມສໍາຄັນຂອງການສ້າງຄວາມດຸ່ນດ່ຽງລະຫວ່າງປະໂຫຍດດ້ານຄວາມໝັ້ນຄົງທາງດ້ານສະບຽງອາຫານ ແລະ ລາຍຮັບຈາກການລ້ຽງງົວ ກັບເປົ້າໝາຍດ້ານສະພາບດິນຟ້າອາກາດທົ່ວໂລກ.

2.2. ການທົບທວນຄືນເອກະສານທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ

ການທົບທວນເອກະສານກ່ຽວກັບບົດບາດຄວາມສໍາຄັນຂອງການລ້ຽງງົວໃຫ້ເປັນສິນຄ້າໃນລະບົບການຜະລິດສະບຽງອາຫານທົ່ວໂລກ ແລະ ການພັດທະນາເສດຖະກິດ. ສຸມໃສ່ຍຸດທະສາດຕ່າງໆທີ່ຊ່ວຍສົ່ງເສີມການພັດທະນາດ້ານການຄ້າແບບຍືນຍົງ ເຊິ່ງໄດ້ສັງລວມປະເດັດສໍາຄັນດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- 1. ຂະບວນການດ້ານການຄ້າ:** ການຫັນປ່ຽນຈາກການລ້ຽງສັດແບບພໍ່ມຸ່ມຕົນເອງໄປສູ່ການລ້ຽງທີ່ນັ້ນໃສ່ຕະຫຼາດຈະຊ່ວຍເພີ່ມຄວາມສາມາດໃນການສ້າງກຳໄລ ແລະ ສົ່ງເສີມຄວາມຍືນຍົງໃນໄລຍະຍາວ (Dorward, 2001; Pingali, 2007).
- 2. ແນວທາງລະບົບຕ່ອງໂສ້ມູນຄ່າ:** ການສ້າງການຄ້າທີ່ມີປະສິດທິພາບກວມເອົາຕັ້ງແຕ່ຂັ້ນຕອນການປັບປຸງແນວພັນໄປຈົນເຖິງການຂາຍດ້ວຍຍຸດທະສາດຕ່າງໆເຊັ່ນ: ການສ້າງຄວາມອາດສາມາດ, ການເຂົ້າເຖິງແຫຼ່ງທຶນ, ການເຊື່ອມໂຍງຕະຫຼາດ, ການສະໜັບສະໜູນທາງດ້ານນະໂຍບາຍ, ນະວັດຕະກຳດ້ານເຕັກໂນໂລຢີ ແລະ ການຮ່ວມມື (Hobbs et al., 2000; Diao et al., 2007).
- 3. ປັດໃຈສໍາຄັນສໍາລັບຄວາມສໍາເລັດ:**
  - ການປັບປຸງພັນ ແລະ ການຄັດເລືອກ: ການເລືອກແນວພັນທີ່ມີຄຸນນະພາບສູງທີ່ມີລັກສະນະທີ່ ເປັນທີ່ຕ້ອງການ ແມ່ນເປັນສິ່ງສໍາຄັນ (Smith et al., 2018).
  - ການຈັດການໂພຊະນາການ ແລະ ອາຫານສັດ: ໂຄງການການໃຫ້ອາຫານທີ່ສົມດຸນເຊິ່ງປັບໃຫ້ເໝາະສົມກັບຄວາມຕ້ອງການຂອງງົວຈະສາມາດເພີ່ມຜົນຜະລິດໄດ້ (Johnson et al., 2017).
  - ການຈັດການດ້ານສຸຂະພາບ: ໂຄງການສຸຂະພາບແບບຄົບວົງຈອນຊ່ວຍປ້ອງກັນພະຍາດ ແລະ ເພີ່ມຄວາມສາມາດໃນການສ້າງກຳໄລ (Anderson et al., 2019)

- ໂຄງລ່າງພື້ນຖານ ແລະ ສິ່ງອໍານວຍຄວາມສະດວກ: ສິ່ງອໍານວຍຄວາມສະດວກທີ່ເໝາະສົມຊ່ວຍ ປັບປຸງການຈັດການຝຸງສັດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ (Miller et al., 2020).
- ການຕະຫຼາດ ແລະ ການຂາຍ: ຍຸດທະສາດການຕະຫຼາດທີ່ເຂັ້ມແຂງລວມທັງການກຳນົດກຸ່ມຜູ້ຊື້ ແລະ ການສ້າງຄູ່ຮ່ວມງານການຕະຫຼາດ ຖືເປັນສິ່ງສຳຄັນ (Brown et al., 2018).
- ການວາງແຜນທາງດ້ານການເງິນ: ການບໍລິຫານຈັດການທາງດ້ານການເງິນຢ່າງລະອຽດ, ໂດຍຄຳນຶງເຖິງ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທັງໝົດ ແລະ ຜົນຕອບແທນທີ່ເປັນທ່າແຮງ, ຖືເປັນປັດໃຈສຳຄັນຕໍ່ຄວາມສຳເລັດ (Johnson et al., 2021).

4. ການສົ່ງອອກງົວໃນ ສປປ ລາວ: ການສົ່ງອອກສັດລ້ຽງ ຄາດວ່າຈະເພີ່ມຂຶ້ນຈາກ 80 ລ້ານໂດລາ ໃນປີ 2022 ເປັນ 93.9 ລ້ານໂດລາ ໃນປີ 2024 ໂດຍມີງົວ ແລະ ຄວາຍ ເປັນສິນຄ້າຫຼັກ. ຢ່າງໃດກໍຕາມ, ປະລິມານ ການສົ່ງອອກມີຄວາມຜັນຜວນ ແລະ ອັດຕາສ່ວນ (80%) ແມ່ນສົ່ງອອກໄປປະເທດ ສສ ຫວຽດນາມ. ຄວາມ ຕ້ອງການຊື້ນຸ່ງທີ່ສູງໃນຕະຫຼາດຕ່າງປະເທດ ຖືເປັນໂອກາດສ້າງລາຍຮັບໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນລາວ ເຖງ ແມ່ນວ່າຈະຍັງມີສິ່ງທ້າທາຍກ່ຽວກັບການປະຕິບັດຕາມມາດຕະຖານການນຳເຂົ້າ, ໂດຍສະເພາະແມ່ນການສົ່ງ ອອກໄປປະເທດ ສປ ຈີນ.

5. ຂໍ້ຄວນພິຈາລະນາດ້ານຄວາມຍືນຍົງ: ການປະສົມປະສານຍຸດທະສາດ ເຊັ່ນ: ການເພີ່ມປະສິດທິພາບ ການໃຊ້ອາຫານສັດ, ການນຳໃຊ້ ແລະ ນຳຊັບພະຍາກອນກັບມາໃຊ້ໃໝ່ໃນລັກສະນະໝູນວຽນ (ເຊັ່ນ: ສົ່ງ ເສດເຫຼືອຈາກສັດ) ແມ່ນຈຳເປັນສຳລັບການພັດທະນາການລ້ຽງສັດແບບຍືນຍົງ (FAO 2024).

ສະຫຼຸບລວມແລ້ວ, ການພັດທະນາດ້ານການຄ້າຂອງການລ້ຽງງົວໃຫ້ປະສິດຜົນສຳເລັດແມ່ນຂຶ້ນກັບການວາງ ແຜນຍຸດທະສາດໃນຫຼາຍດ້ານ, ເຊິ່ງຈະຊ່ວຍໃຫ້ຊາວກະສິກອນສາມາດແຂ່ງຂັນ ແລະ ເຕີບໃຫຍ່ໄດ້ໃນຕະຫຼາດທີ່ມີ ການແຂ່ງຂັນ.

ຕາຕະລາງ 3.1: ການສົ່ງອອກປະເພດສັດໃນ ສປປ ລາວ (ຫົວໜ່ວຍ: USD, %)

ການສົ່ງອອກສັດ	2018	2019	2020	2021	2022
ການສົ່ງອອກກະສິກຳ ລວມ	478,255,763	643,061,199	811,806,502	814,621,894	873,035,255
ສັດ	94,638,148	234,625,050	300,023,061	259,879,999	134,992,188
1. ງົວ ແລະ ຄວາຍ	90,300,326	226,863,910	250,114,334	221,541,484	115,808,100
2. ເປັດໄກ່	1,377,360	1,832,100	2,350,350	4,755,600	9,561,870
3. ອື່ນໆ (ມ້າ, ແບ້, ອື່ນໆ)	202,400	812,590	1,581,600	2,216,220	6,447,170
4. ຜະລິດຕະພັນສັດ	2,737,618	5,031,939	5,616,406	4,201,390	3,016,613
5. ໝູ	-	74,391	40,317,371	27,144,650	99,000
6. ປາ ແລະ ສັດນ້ຳ	20,444	10,120	43,000	20,655	59,435
ອັດຕາສ່ວນຂອງການສົ່ງອອກສັດ ໃນ ກະສິກຳລວມ	19.79	36.49	36.96	31.90	15.46
ອັດຕາສ່ວນຂອງງົວ ແລະ ຄວາຍ ໃນ ກະສິກຳລວມ	18.88	35.28	30.81	27.20	13.26

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: ກະຊວງອຸດສາຫະກຳ ແລະ ການຄ້າ, 2024

III. ຂົງເຂດທີ່ຄວນພິຈາລະນາ

ເພື່ອໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບວາລະແຫ່ງຊາດ ແລະ ຍຸດທະສາດການພັດທະນາກະສິກໍາ (ADS) ສໍາລັບການລ້ຽງສັດໃນປີ 2025 ແລະ ຕໍ່ໜ້າ, ຄວນມີການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແລະ ໂຄງການສະເພາະທີ່ສາມາດປະຕິບັດໄດ້ດັ່ງນີ້:

3.1. ສົ່ງເສີມການຜະລິດ ແລະ ປຸງແຕ່ງທາງກະສິກໍາ

- ສົ່ງອໍານວຍຄວາມສະດວກໃນການແປຮູບເພື່ອເພີ່ມມູນຄ່າ: ສ້າງຕັ້ງ ແລະ ສະໜັບສະໜູນໂຮງງານແປຮູບທີ່ປ່ຽນຜະລິດຕະພັນກະສິກໍາທີ່ເປັນວັດຖຸດິບໃຫ້ເປັນຜະລິດຕະພັນສໍາເລັດຮູບ. ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນການເພິ່ງພາການນໍາເຂົ້າ ເສີມຂະຫຍາຍຕ່ອງໂສ້ມູນຄ່າໃນທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ຮັບປະກັນປະສິດທິພາບພະລັງງານຂອງສົ່ງອໍານວຍຄວາມສະດວກໃໝ່.
- ແຮງຈູງໃຈດ້ານການຜະລິດໃນທ້ອງຖິ່ນ: ສະໜອງເງິນອຸດໜູນ ຫຼື ແຮງຈູງໃຈດ້ານອາກອນສໍາລັບຊາວກະສິກອນທີ່ຜະລິດວັດຖຸດິບເພື່ອການແປຮູບ ແລະ ສົ່ງເສີມການເພິ່ງຕົນເອງ.

3.2. ປັບປຸງວິທີການລ້ຽງສັດ

- ໂຄງການ ການປະສົມພັນລູກປະສົມ: ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຕາມໂຄງການປະສົມພັນທີ່ເນັ້ນສາຍພັນລູກປະສົມທີ່ໃຫ້ຜົນຜະລິດສູງ ແລະ ແນວພັນລູກປະສົມທີ່ທົນທານຕໍ່ພະຍາດ, ໂດຍເນັ້ນໃສ່ການຜະລິດ ການຜະລິດເປັນສິນຄ້າສໍາລັບຕະຫຼາດໃນທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ສົ່ງອອກ.
- ສົ່ງເສີມການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ນະວັດຕະກໍາ: ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການທີ່ສຸມໃສ່ການປະຕິບັດກະສິກໍາແບບຍືນຍົງ ເພື່ອເພີ່ມຜົນຜະລິດ ໃນຂະນະທີ່ຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ.
- ສົ່ງເສີມການນໍາເອົາເຕັກໂນໂລຊີມາໃຊ້: ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການທີ່ສຸມໃສ່ການປັບປຸງປະສິດທິພາບ ແລະ ຄຸນນະພາບຂອງຜະລິດຕະພັນການລ້ຽງສັດ.
- ການຝຶກອົບຮົມ ແລະ ການສຶກສາ: ພັດທະນາໂຄງການຝຶກອົບຮົມສໍາລັບຊາວກະສິກອນກ່ຽວກັບການລ້ຽງສັດທີ່ທັນສະໄໝ. ລວມທັງໄພຊະນາການ, ການຈັດການພະຍາດ ແລະ ເຕັກນິກການປະສົມພັນທີ່ມີປະສິດທິພາບ.

3.3. ມາດຕະຖານການສົ່ງອອກ ແລະ ການເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດ

- ການປະຕິບັດຕາມມາດຕະຖານການສົ່ງອອກ: ເຮັດວຽກຢ່າງໃກ້ຊິດກັບຊາຍແດນລະຫວ່າງປະເທດເພື່ອຮັບປະກັນວ່າສັດ ແລະ ຜະລິດຕະພັນສັດໄດ້ມາດຕະຖານດ້ານສຸຂະພາບ ແລະ ຄວາມປອດໄພທີ່ຈໍາເປັນສໍາລັບການສົ່ງອອກ, ໂດຍສະເພາະການສົ່ງໄປຕະຫຼາດຈີນ
- ຂໍ້ຕົກລົງດ້ານການຕະຫຼາດ ແລະ ການຄ້າ: ສົ່ງເສີມສັນຍາການຄ້າທີ່ອໍານວຍຄວາມສະດວກໃນການເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດຕ່າງປະເທດໄດ້ງ່າຍຂຶ້ນ ແລະ ໃຫ້ການສະໜັບສະໜູນດ້ານການຕະຫຼາດແກ່ຜູ້ສົ່ງອອກ.

3.4. ສະໜັບສະໜູນການພັດທະນາໂຄງລ່າງພື້ນຖານ

- ໂຮງງານຜະລິດອາຫານສັດ: ລົງທຶນສ້າງຕັ້ງໂຮງງານຜະລິດອາຫານສັດໃນທ້ອງຖິ່ນ ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນການເພິ່ງພາອາຫານສັດທີ່ນໍາເຂົ້າ ແລະ ຮັບປະກັນການສະໜອງອາຫານສັດທີ່ມີຄຸນນະພາບສູງ.
- ການພັດທະນາໂຮງຂ້າສັດ: ສົ່ງເສີມການກໍ່ສ້າງໂຮງຂ້າສັດທີ່ທັນສະໄໝ, ຖືກຫຼັກອະນາໄມຕາມມາດຕະຖານສາກົນ ເພື່ອຄຸນນະພາບ ແລະ ຄວາມປອດໄພຂອງຊີ້ນທີ່ດີຂຶ້ນ.

3.5. ການປັບປຸງຂອບເຂດລະບຽບການ

- ກົດລະບຽບທີ່ມີຄວາມເໝາະສົມ: ປັບປຸງຂະບວນການອອກໃບອະນຸຍາດ ແລະ ລະບຽບການໃຫ້ງ່າຍຂຶ້ນສໍາລັບຊາວກະສິກອນ ແລະ ທຸລະກິດການລ້ຽງສັດ ເພື່ອຊຸກຍູ້ການລົງທຶນ ແລະ ການຂະຫຍາຍຕົວ.
- ປັບປຸງຂັ້ນຕອນການປະຕິບັດມາດຕະຖານການຄ້າຊາຍແດນ (SOPs): ປັບປຸງຂະບວນການທາງທຸລະກິດສໍາລັບການສົ່ງອອກ/ນໍາເຂົ້າສັດ ແລະ ຜະລິດຕະພັນຈາກສັດ (ໃບອະນຸຍາດ), ການກວດປ່ອຍສິນຄ້າຕາມດ່ານຊາຍແດນສໍາລັບການສົ່ງອອກສັດ ແລະ ຜະລິດຕະພັນສັດ. ການລົງທະບຽນ, ການກຳນົດສະຖານທີ່ ແລະ ການກຳນົດສັດແລະ ການລົງທະບຽນການນໍາເຂົ້າປັດໄຈການຜະລິດ, ການເຄື່ອນຍ້າຍສັດ (ການເຄື່ອນຍ້າຍທາງເອເລັກໂຕຣນິກ) ການກັກກັນ ແລະ ການຢັ້ງຢືນສຸຂະພາບ, ການຢັ້ງຢືນທາງເອເລັກໂຕຣນິກສໍາລັບການສົ່ງອອກສັດ ແລະ ຜະລິດຕະພັນສັດ.
- ກົນໄກການຄວບຄຸມຄຸນນະພາບ: ສ້າງມາດຕະການຄວບຄຸມຄຸນນະພາບຢ່າງເຂັ້ມງວດສໍາລັບຜະລິດຕະພັນສັດ ເພື່ອຍົກສູງຄວາມປອດໄພ ແລະ ຄວາມເຊື່ອໝັ້ນຂອງຜູ້ບໍລິໂພກ.

3.6. ການຊ່ວຍເຫຼືອທາງດ້ານການເງິນ ແລະ ການເຂົ້າເຖິງທຶນ

- ການເຂົ້າເຖິງເງິນກູ້ດອກເບ້ຍຕໍ່າ: ສ້າງຜະລິດຕະພັນທາງດ້ານການເງິນທີ່ອອກແບບສະເພາະສໍາລັບຊາວກະສິກອນຜູ້ລ້ຽງສັດ, ລວມທັງເງິນກູ້ດອກເບ້ຍຕໍ່າເພື່ອຊື້ແນວພັນລູກປະສົມ, ການສ້າງສິ່ງອໍານວຍຄວາມສະດວກ ຂະຫຍາຍການດໍາເນີນງານ, ການຮັບຮອງເອົາເຕັກໂນໂລຊີ ແລະ ການເຮັດກະສິກໍາ ປ່ອຍມົນລະພິດຕໍ່າອື່ນໆມາໃຊ້.
- ການລົງທຶນໃນການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ການພັດທະນາ: ຈັດສັນທຶນຮອນເຂົ້າໃນການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ພັດທະນາໃນດ້ານເຕັກນິກການລ້ຽງສັດ ແລະ ສຸຂະພາບສັດເພື່ອຂັບເຄື່ອນນະວັດຕະກໍາ, ຜົນຜະລິດ ແລະ ຄວາມຍືນຍົງ.

3.7. ລະບົບຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ແລະ ວິເຄາະຕະຫຼາດ

- ການເກັບກໍາ ແລະ ວິເຄາະຂໍ້ມູນ: ພັດທະນາລະບົບຂໍ້ມູນຂ່າວສານການຕະຫຼາດທີ່ມີປະສິດທິພາບເພື່ອເກັບກໍາຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບທ່າອ່ຽງຂອງຕະຫຼາດທັງພາຍໃນ ແລະ ຕ່າງປະເທດ ເພື່ອຊ່ວຍໃຫ້ຊາວກະສິກອນສາມາດຕັດສິນໃຈໄດ້ຢ່າງມີຂໍ້ມູນ
- ສົ່ງເສີມແຜ່ລາຍຮູບການຄ້າທາງເອເລັກໂຕຣນິກ: ສໍາລັບຊາວກະສິກອນເພື່ອເຮັດການຕະຫຼາດຜະລິດຕະພັນຂອງເຂົາເຈົ້າໂດຍກົງເຖິງຜູ້ບໍລິໂພກ. ເພີ່ມທະວີການເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດປະສິດທິພາບຂອງຕ່ອງໂສ້ການສະໜອງ ແລະ ການຕິດຕາມເພື່ອຍົກສູງຄວາມປອດໄພຂອງອາຫານ, ຄຸນນະພາບ ແລະ ມູນຄ່າເພີ່ມຂອງສະບຽງອາຫານ.
- ສົ່ງເສີມເຕັກໂນໂລຊີການຜະລິດແບບດິຈິຕອລ: ສົ່ງເສີມການເຮັດວຽກຮ່ວມກັນແລກປ່ຽນຄວາມຮູ້ ແລະ ກອບນະໂຍບາຍເພື່ອບົດລັອກທ່າແຮງທັງໝົດຂອງການຫັນປ່ຽນເປັນດິຈິຕອລໃນການສົ່ງເສີມການພັດທະນາກະສິກໍາແບບຍືນຍົງໃນພາກພື້ນ.

3.8. ຄວາມຍືນຍົງ ແລະ ການປະຕິບັດດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ

- ສົ່ງເສີມແນວທາງການປະຕິບັດທີ່ຍືນຍົງ: ສະໜັບສະໜູນການເຮັດກະສິກໍາແບບຍືນຍົງທີ່ຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ, ເຊັ່ນ: ການລ້ຽງສັດໃສ່ທົ່ງຫຍ້າແບບໝູນວຽນ. ການຈັດການຝຸ່ນຄອກ ທີ່ດີຂຶ້ນ ແລະ ການຈັດການສັດຕູພືດແບບປະສົມປະສານ.

- ການຈັດການການປ່ອຍທາດອາຍເຮືອນແກ້ວ: ພັດທະນາລະບົບການຕິດຕາມ ແລະ ປະເມີນຜົນ ເພື່ອປະເມີນຄວາມຄືບໜ້າ ແລະ ປະສິດທິຜົນຂອງການປະຕິບັດຕາມຍຸດທະສາດເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນການປ່ອຍອາຍເຮືອນແກ້ວຈາກການຜະລິດສັດລ້ຽງ.
- ການຕິດຕາມ ແລະ ປະເມີນຜົນ ໂດຍໃຊ້ເທັກໂນໂລຊີອັດສະລິຍະ: ເພື່ອກວດສອບມົນລະພິດທາງນໍ້າ, ການເຊື່ອມໂຊມຂອງດິນເນື່ອງຈາກປະລິມານສານອາຫານ ແລະ ການປ່ອຍທາດອາຍເຮືອນແກ້ວ ຈາກການເພີ່ມທະວີ ແລະ ການຂະຫຍາຍອຸດສາຫະກຳການລ້ຽງງົວ.

ຂໍ້ລິເລີ່ມເຫຼົ່ານີ້ສອດຄ່ອງກັບວາລະແຫ່ງຊາດ ມີຈຸດປະສົງເພື່ອຫັນປ່ຽນຂະແໜງລ້ຽງສັດໃນ ສປປ ລາວ ຈາກແນວທາງການປະຕິບັດແບບດັ້ງເດີມໄປສູ່ການຜະລິດຫຼາຍຂຶ້ນ, ມີຄວາມຍືນຍົງ ແລະ ສຸມໃສ່ການສົ່ງອອກພາຍໃນປີ 2025 ແລະ ຕໍ່ໜ້າ.

IV. ສົ່ງເສີມການລ້ຽງງົວເພື່ອການຄ້າ

ເພື່ອບັນລຸເປົ້າໝາຍທີ່ໄດ້ວາງອອກໃນຍຸດທະສາດພັດທະນາກະສິກຳ (ADS) 2025 ສຳລັບການສົ່ງອອກຊີ້ນງົວ ແລະ ສົ່ງເສີມຂະແໜງການລ້ຽງສັດໂດຍລວມຢູ່ ສປປ ລາວ ໄດ້ຢ່າງມີປະສິດທິຜົນ. ຈຳເປັນຕ້ອງມີແຜນດຳເນີນງານທີ່ສົມບູນແບບ. ພາກນີ້ແມ່ນຈະນຳສະເໜີບາງມາດຕະການຍຸດທະສາດເພື່ອແກ້ໄຂສິ່ງທ້າທາຍໃນການດຳເນີນງານ ແລະ ສົ່ງເສີມການລ້ຽງງົວເພື່ອການຄ້າ:

4.1. ສ້າງແຜນດຳເນີນງານທີ່ຈະແຈ້ງ

- ກອບວຽກເປັນແຕ່ລະຂັ້ນຕອນ: ກຳນົດແຜນວຽກໂດຍລະອຽດທີ່ກຳນົດການປະຕິບັດທີ່ສະເພາະ, ກຳນົດເວລາ, ແລະ ຄວາມຮັບຜິດຊອບ, ແລະ ຈຸດສຳຄັນສຳລັບແຕ່ລະພື້ນທີ່ເປົ້າໝາຍ.
- ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ: ຊາວກະສິກອນທ້ອງຖິ່ນ, ຜູ້ປະກອບການ ແລະ ຜູ້ນຳຊຸມຊົນ ໄດ້ມີສ່ວນຮ່ວມໃນຂະບວນການວາງແຜນເພື່ອຮັບປະກັນວ່າແຜນການດຳເນີນງານນັ້ນສາມາດປະຕິບັດໄດ້ ແລະ ຕອບສະໜອງຕາມຄວາມຕ້ອງການຂອງທ້ອງຖິ່ນ.

4.2. ສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງດ້ານຄວາມອາດສາມາດ

- ໂຄງການຝຶກອົບຮົມ: ຈັດຕັ້ງກອງປະຊຸມ ແລະ ຝຶກອົບຮົມໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ປະກອບການ ກ່ຽວກັບການລ້ຽງສັດທີ່ດີທີ່ສຸດໃນການລ້ຽງງົວ, ການຈັດການພະຍາດ ແລະ ການຈັດການຟາມ.
- ການແບ່ງປັນຄວາມຮູ້: ສ້າງເວທີສຳລັບການແບ່ງປັນຜົນງານຄວາມສຳເລັດ ແລະ ແນວທາງການປະຕິບັດທີ່ດີທີ່ສຸດລະຫວ່າງຊາວກະສິກອນເພື່ອສົ່ງເສີມນະວັດຕະກຳ ແລະ ການປັບປຸງ.

4.3. ເພີ່ມການສະໜັບສະໜູນທາງດ້ານການເງິນ ແລະ ສົ່ງຈູງໃຈ

- ການເຂົ້າເຖິງແຫຼ່ງເງິນທຶນ: ອຳນວຍຄວາມສະດວກໃນການເຂົ້າເຖິງເງິນກູ້ດອກເບ້ຍຕໍ່າ ຫຼື ເງິນຊ່ວຍເຫຼືອໂດຍສະເພາະໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນຜູ້ລ້ຽງງົວເພື່ອລົງທຶນໃນການປັບປຸງແນວພັນ, ການຜະລິດອາຫານສັດແລະໂຄງລ່າງພື້ນຖານແລະສຳຫຼວດທ່າແຮງໃນການເຂົ້າເຖິງສິນເຊື່ອພິເສດເພື່ອສົ່ງເສີມການປະຕິບັດທີ່ປ່ອຍອາຍພິດຕໍ່າ ຫຼື ແບບຍືນຍົງ.
- ແຮງຈູງໃຈໃນການປະຕິບັດຕາມ: ສ້າງແຮງຈູງໃຈໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນທີ່ປະຕິບັດຕາມຄຸນນະພາບ ແລະ ມາດຕະຖານການຜະລິດ, ເພື່ອສົ່ງເສີມການຍຶດໜັ້ນໃນແນວທາງການປະຕິບັດທີ່ດີທີ່ສຸດ

- ປັບປຸງການເຂົ້າເຖິງດ້ານການເງິນ: ສ້າງແຮງຈູງໃຈທາງດ້ານການເງິນໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນຜູ້ລ້ຽງສັດຂະໜາດນ້ອຍ ແລະ ພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງໃນຕ່ອງໂສ້ມູນຄ່າອາຫານເພື່ອສະໜັບສະໜູນການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງເຂົາເຈົ້າໃນການລ້ຽງງົວເພື່ອເປັນການຄ້າແບບຍືນຍົງ.
- ເສີມສ້າງຄວາມອາດສາມາດຂອງຊາວກະສິກອນຂະໜາດນ້ອຍ: ສະໜອງຄວາມຮູ້ດ້ານການເງິນ, ທັກສະການຈັດການ ແລະ ການຊ່ວຍເຫຼືອດ້ານວິຊາການ ເພື່ອເພີ່ມການເຂົ້າເຖິງແຫຼ່ງເງິນທຶນທີ່ຍືນຍົງ.

4.4. ການຕິດຕາມ ແລະ ປະເມີນຄວາມຄືບໜ້າ

- ສ້າງກົນໄກການປະເມີນຜົນ: ປະຕິບັດຕາມກອບການຕິດຕາມກວດກາ ແລະ ປະເມີນຜົນເປັນປະຈຳ ເພື່ອປະເມີນຄວາມຄືບໜ້າເມື່ອທຽບກັບເປົ້າໝາຍທີ່ກຳນົດໄວ້, ຊ່ວຍໃຫ້ສາມາດປັບຍຸດທະສາດໄດ້ທັນເວລາ
- ລະບົບການເກັບກຳຂໍ້ມູນ: ໃຊ້ເທັກໂນໂລຢີເພື່ອເກັບກຳຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບລະດັບການຜະລິດ, ສຸຂະພາບສັດ ແລະ ລາຄາຕະຫຼາດເພື່ອແຈ້ງຂໍ້ມູນໃນການຕັດສິນໃຈ.

4.5. ສິ່ງເສີມຄວາມຄິດລິເລີມການຮ່ວມມື

- ການຮ່ວມມືລະຫວ່າງພາກລັດ-ເອກະຊົນ: ສິ່ງເສີມການຮ່ວມມືພາກລັດ-ເອກະຊົນໃນການພັດທະນາໂຄງລ່າງພື້ນຖານ ເຊັ່ນ: ກຸ່ມຟາມລ້ຽງສັດ, ສະຫະກອນ, ໂຮງຂ້າສັດ ແລະ ໂຮງງານແປຮູບ.
- ກຳນົດ ແລະ ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດກອບວຽກສະເພາະ: ເຊິ່ງລວມມີການສ້າງຄວາມອາດສາມາດ ແລະ ການແບ່ງປັນຄວາມຮູ້, ແຮງຈູງໃຈ ແລະ ກົນໄກການສະໜັບສະໜູນ, ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ແລະ ການຈັດການຄວາມສ່ຽງ.
- ສະຫະກອນ ແລະ ກຸ່ມຜູ້ຜະລິດ: ສິ່ງເສີມການສ້າງຕັ້ງສະຫະກອນ ເພື່ອເພີ່ມອຳນາດການຕໍ່ລອງ, ແບ່ງປັນຊັບພະຍາກອນ ແລະ ຮ່ວມມືດ້ານການຕະຫຼາດ

4.6. ການລົງທຶນພັດທະນາໂຄງລ່າງພື້ນຖານ

- ສ້າງຕັ້ງໂຮງຂ້າສັດທີ່ທັນສະໄໝ: ໃຫ້ຄວາມສຳຄັນກັບການສ້າງຕັ້ງໂຮງຂ້າສັດທີ່ມີສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກທີ່ທັນສະໄໝ ເພື່ອໃຫ້ໄດ້ມາດຕະຖານດ້ານສຸຂະພາບ ແລະ ກົງກັບມາດຖານຄວາມຕ້ອງການໃນການສົ່ງອອກ.
- ສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກການຜະລິດອາຫານ: ພັດທະນາໂຮງງານຜະລິດອາຫານສັດໃນທ້ອງຖິ່ນທີ່ມີການນຳໃຊ້ພະລັງງານຢ່າງມີປະສິດທິພາບເພື່ອຮັບປະກັນໃນການສະໜອງອາຫານຄຸນນະພາບສູງສຳລັບງົວ ຢ່າງສະໝໍ່າສະເໝີ.

4.7. ສິ່ງເສີມການລ້ຽງສັດແບບຍືນຍົງ

- ການຈັດການທົ່ງຫຍ້າ: ປະຕິບັດຕາມແນວທາງການຈັດການທົ່ງຫຍ້າແບບຍືນຍົງ ເພື່ອເພີ່ມຜະລິດຕະພາບການຜະລິດ ແລະ ຮັບປະກັນຄວາມຍືນຍົງຂອງທົ່ງຫຍ້າໃນໄລຍະຍາວ.
- ການນຳໃຊ້ຜະລິດຕະພັນ: ສິ່ງເສີມການນຳໃຊ້ຜົນໄດ້ຮັບຈາກຜະລິດຕະພັນກະສິກຳໃນການຜະລິດອາຫານສັດເພື່ອຫຼຸດຕົ້ນທຶນ ແລະ ເພີ່ມຄວາມຍືນຍົງ.
- ການສ້າງຄວາມຍືດຢຸນໃນລະບົບການລ້ຽງງົວ: ພັດທະນາສາຍພັນງົວທີ່ທຶນທານຕໍ່ໄພແຫ້ງແລ້ງໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນທີ່ປະເຊີນກັບການປ່ຽນແປງຂອງດິນຟ້າອາກາດ.
- ຮ່ວມມືກັບພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ: ລວມທັງຊາວກະສິກອນ, ນັກຄົ້ນຄວ້າ, ຜູ້ວາງນະໂຍບາຍ, ແລະ ນັກລົງທຶນ ເພື່ອສິ່ງເສີມແນວທາງການປະຕິບັດການຜະລິດງົວແບບຍືນຍົງ

- ສົ່ງເສີມເຕັກນິກ ແລະ ວິທີການທີ່ດີໃນການຈັດການຝຸ່ນຄອກ: ຫຼຸດຜ່ອນການສູນເສຍທາດອາຫານ ແລະ ການປ່ອຍອາຍເຮືອນແກ້ວ ແລະ ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງການນໍາໃຊ້ຊັບພະຍາກອນ.

4.8. ສົ່ງເສີມການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ພັດທະນາ

- ສະໜັບສະໜູນໂຄງການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ພັດທະນາ: ລົງທຶນໃນໂຄງການຄົ້ນຄວ້າທີ່ສຸມໃສ່ການປັບປຸງແນວພັນງົວ, ປະສິດທິພາບອາຫານ, ການຈັດການພະຍາດ ແລະ ການປ່ອຍອາຍພິດເຮືອນແກ້ວ
- ການຮ່ວມມືກັບມະຫາວິທະຍາໄລ: ຮ່ວມມືກັບມະຫາວິທະຍາໄລກະເສດສາດ ແລະ ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າ ເພື່ອນໍາໃຊ້ປະໂຫຍດຈາກຄວາມຊ່ຽວຊານ ແລະ ຊັບພະຍາກອນ.
- ສົ່ງເສີມໂອກາດໃນການສ້າງເຄືອຂ່າຍ ແລະ ການເຮັດວຽກຮ່ວມກັນ: ຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຈະໄດ້ແບ່ງປັນຄວາມຮູ້, ຊັບພະຍາກອນ ແລະ ແນວທາງການປະຕິບັດທີ່ດີທີ່ສຸດ.

4.9. ສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃນການເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດ ແລະ ການສົ່ງອອກ

- ລະບົບຂໍ້ມູນຂ່າວສານການຕະຫຼາດ: ພັດທະນາລະບົບທີ່ສະໜອງຂໍ້ມູນແບບທັນເວລາ ກ່ຽວກັບຄວາມຕ້ອງການຂອງຕະຫຼາດ, ລາຄາ ແລະ ທ່າອ່ຽງ ເພື່ອຊ່ວຍຊາວກະສິກອນໃນການຕັດສິນໃຈຢ່າງມີຂໍ້ມູນ.
- ການອໍານວຍຄວາມສະດວກໃນການສົ່ງອອກ: ປັບປຸງຂະບວນການສໍາລັບອອກໃບອະນຸຍາດ ແລະ ການຍັງຢືນການສົ່ງອອກ, ເຮັດໃຫ້ຊາວກະສິກອນເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດຕ່າງປະເທດໄດ້ງ່າຍຂຶ້ນ
- ສົ່ງເສີມການນໍາໃຊ້ສິດທິພິເສດທາງດ້ານພາສີພາຍໃຕ້ຂໍ້ຕົກລົງການຄ້າເສລີ: ລວມເຖິງການປະສານມາດຕະຖານກັກກັນພິດ ແລະ ສັດ (SPS) ໃນບັນດາບັນດາປະເທດຜູ້ນໍາເຂົ້າເພື່ອອໍານວຍຄວາມສະດວກທາງການຄ້າ ແລະ ຫຼີກເວັ້ນອຸປະສັກທີ່ບໍ່ແມ່ນພາສີເຊິ່ງອາດຈະຂັດຂວາງການເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດ.
- ການວິເຄາະ, ການປະເມີນ ແລະ ການຈັດການຄວາມສ່ຽງ: ພັດທະນາກອບການປະເມີນ ແລະ ການຈັດການຄວາມສ່ຽງ ທີ່ເຂັ້ມແຂງເພື່ອວິເຄາະ ແລະ ແກ້ໄຂຄວາມສ່ຽງທີ່ອາດເກີດຂຶ້ນ, ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຄວາມປອດໄພຂອງອາຫານ, ສຸຂະພາບສັດ ແລະ ບັນຫາ SPS ອື່ນໆອີງຕາມຫຼັກວິທະຍາສາດ.

4.10. ການໂຄສະນາເພື່ອສ້າງຄວາມຮັບຮູ້

- ການໃຫ້ຄວາມຮູ້ແກ່ຜູ້ບໍລິໂພກ: ເປີດຂະບວນການສ້າງຄວາມຮັບຮູ້ກ່ຽວກັບຜົນປະໂຫຍດຂອງຜະລິດຕະພັນຊີ້ນງົວ ແລະ ຜະລິດຕະພັນນົມໃນທ້ອງຖິ່ນເພື່ອສົ່ງເສີມການບໍລິໂພກພາຍໃນ
- ການລິເລີ່ມສ້າງຍີ່ຫໍ້: ພັດທະນາຍຸດທະສາດການສ້າງຍີ່ຫໍ້ສໍາລັບຜະລິດຕະພັນຊີ້ນງົວ ແລະ ຜະລິດຕະພັນນົມຂອງລາວ ເພື່ອເພີ່ມການຮັບຮູ້ ແລະ ດຶງດູດຕະຫຼາດທັງພາຍໃນ ແລະ ຕ່າງປະເທດ.

ໂດຍການປະຕິບັດຕາມມາດຕະການຂ້າງເທິງດັ່ງກ່າວມານັ້ນ, ສປປ ລາວ ຈະສາມາດຜ່ານຜ່າສິ່ງທ້າທາຍໃນຂະແໜງການລ້ຽງສັດໃນປະຈຸບັນ, ເພີ່ມຜົນຜະລິດ ແລະ ບັນລຸເປົ້າໝາຍທີ່ໄດ້ກໍານົດໄວ້ສໍາລັບການສົ່ງອອກຊີ້ນງົວໃນປີ 2025.

V. ບັນຫາຫຼັກຂອງການລ້ຽງງົວເພື່ອເປັນສິນຄ້າ

5.1. ບັນຫາໃນການຜະລິດ

ເນື່ອງຈາກຂະແໜງລ້ຽງສັດໃນ ສປປ ລາວ ກໍາລັງປະເຊີນກັບສິ່ງທ້າທາຍຫຼາຍຢ່າງເຊັ່ນ: ວິທີການລ້ຽງສັດແບບດັ້ງເດີມ, ຜະລິດຕະພາບການຜະລິດຕໍ່າ, ຄວາມສ່ຽງຕໍ່ພະຍາດ ແລະ ການເອື້ອຍອີງການນໍາເຂົ້າອາຫານສັດ

ແລະ ແນວພັນສັດປັບປຸງ. ດັ່ງນັ້ນ, ຈິ່ງຈຳເປັນຕ້ອງມີແນວທາງດ້ານຍຸດທະສາດເພື່ອຍົກລະດັບອຸດສາຫະກຳນີ້, ໂດຍ ມີມາດຕະການສະເພາະເພື່ອແກ້ໄຂບັນຫາເຫຼົ່ານັ້ນ:

1) ການຫັນປ່ຽນຈາກວິທີການເຮັດກະສິກຳແບບດັ້ງເດີມໄປເປັນວິທີການແບບທັນສະໄໝ:

- ແນະນຳລະບົບແບບເຄິ່ງຂັງ-ເຄິ່ງປ່ອຍ: ສົ່ງເສີມແນວທາງການເຮັດຟາມແບບເຄິ່ງຂັງ-ເຄິ່ງປ່ອຍ ເຊິ່ງລວມມີການ ລ້ຽງສັດແບບຄວບຄຸມ, ການໃຫ້ອາຫານ ແລະ ທີ່ຢູ່ອາໄສ, ເຊິ່ງນຳໄປສູ່ການປັບປຸງສຸຂະພາບສັດ ແລະ ເພີ່ມຜົນ ຜະລິດຕະພາບການຜະລິດ.
- ໂຄງການຝຶກອົບຮົມ: ພັດທະນາໂຄງການຝຶກອົບຮົມສຳລັບຊາວກະສິກອນກ່ຽວກັບເຕັກນິກການຈັດການການ ລ້ຽງສັດທີ່ທັນສະໄໝ, ໂດຍເນັ້ນໃສ່ໂພຊະນາການ, ການປັບປຸງແນວພັນ ແລະ ການຄວບຄຸມພະຍາດ.

2) ສົ່ງເສີມໂຄງການປັບປຸງແນວພັນ

- ເນັ້ນໃສ່ແນວພັນລູກປະສົມ: ສົ່ງເສີມການນຳໃຊ້ແນວພັນລູກປະສົມໂດຍຜ່ານໂຄງການການປະສົມພັນທຽມ ເພື່ອເພີ່ມນ້ຳໜັກສະເລ່ຍ ແລະ ຜະລິດຕະພາບການຜະລິດໂດຍລວມ.
- ເງິນອຸດໜູນສຳລັບແນວພັນສັດຄຸນນະພາບສູງ: ໃຫ້ການສະໜັບສະໜູນດ້ານການເງິນ ຫຼື ເງິນອຸດໜູນແກ່ຊາວ ກະສິກອນເພື່ອເຂົ້າເຖິງແນວພັນສັດທີ່ມີຄຸນນະພາບຈາກປະເທດເພື່ອນບ້ານ.

3) ສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງການຜະລິດອາຫານສັດ

- ການລົງທຶນໃນໂຮງງານຜະລິດອາຫານສັດ: ສະໜັບສະໜູນການສ້າງໂຮງງານຜະລິດອາຫານສັດເພີ່ມເຕີມໂດຍ ນຳໃຊ້ເຕັກໂນໂລຊີປະຢັດພະລັງງານເພື່ອເພີ່ມກຳລັງການຜະລິດພາຍໃນ ແລະ ຫຼຸດຜ່ອນການເພິ່ງພາການນຳເຂົ້າ.
- ນຳໃຊ້ວັດຖຸດິບໃນທ້ອງຖິ່ນ: ສົ່ງເສີມການຄົ້ນຄວ້າສ່ວນປະສົມອາຫານທາງເລືອກໃນທ້ອງຖິ່ນ ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນ ຕົ້ນທຶນການຜະລິດແລະປັບປຸງຄວາມຍືນຍົງ.
- ຮູບແບບສະຫະກອນ: ຊຸກຍູ້ຊາວກະສິກອນສ້າງຕັ້ງສະຫະກອນເພື່ອລວບລວມຊັບພະຍາກອນສຳລັບການ ຜະລິດອາຫານສັດເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນຕົ້ນທຶນຂອງແຕ່ລະບຸກຄົນ.

4) ໂຄງການຄວບຄຸມ ແລະ ສັກຢາປ້ອງກັນພະຍາດ

- ການໂຄສະນາສັກຢາປ້ອງກັນພະຍາດໃຫ້ຫຼາຍຂຶ້ນ: ດຳເນີນການໂຄສະນາສັກຢາປ້ອງກັນພະຍາດແບບກຳນົດເປົ້າໝາຍ ເພື່ອເພີ່ມການຄວບຄຸມໃຫ້ຫຼາຍກວ່າ 30% ຂອງຝູງງົວໃນປັດຈຸບັນ, ໂດຍສຸມໃສ່ເຂດທີ່ມີຄວາມສ່ຽງສູງ
- ລະບົບເຜົ່າລະວັງພະຍາດ: ເສີມສ້າງລະບົບການເຜົ່າລະວັງພະຍາດ ແລະ ລະບົບການລາຍງານເພື່ອໃຫ້ສາມາດ ກຳນົດການລະບາດຂອງພະຍາດໄດ້ຕັ້ງແຕ່ໄລຍະເລີ່ມຕົ້ນ ແລະ ລະດົມກຳລັງເພື່ອຕອບສະໜອງໄດ້ຢ່າງມີປະ ສິດທິພາບ
- ການໃຫ້ຄວາມຮູ້ດ້ານຄວາມປອດໄພທາງຊີວະພາບ: ຝຶກອົບຮົມຊາວກະສິກອນກ່ຽວກັບມາດຕະການດ້ານ ຄວາມປອດໄພທາງຊີວະພາບ ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນຄວາມສ່ຽງຂອງການແຜ່ລະບາດຂອງພະຍາດພາຍໃນ ແລະ ລະຫວ່າງຟາມ.
- ຄວາມປອດໄພຂອງອາຫານ: ປັບປຸງເຕັກໂນໂລຊີໃໝ່ທີ່ເໝາະສົມ, ແນວທາງການປະຕິບັດທີ່ດີທີ່ສຸດ ແລະ ລະບົບການຈັດການເພື່ອຮັບປະກັນຄວາມປອດໄພຂອງອາຫານໂດຍການຄວບຄຸມພະຍາດໃນງົວ ແລະ ສົ່ງເສີມການຈັດການ ການດື່ຢາຕ້ານເຊື້ອຈຸລິນຊີ (Antimicrobial Resistance /AMR) ໃນການຜະລິດງົວ.

5) ການສະໜັບສະໜູນດ້ານການເງິນ ແລະ ວິຊາການໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນຂະໜາດນ້ອຍ

- ການເຂົ້າເຖິງການເງິນຈຸລະພາກ: ສະໜອງເງິນກູ້ ຫຼື ທຶນຊ່ວຍເຫຼືອໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນຂະໜາດນ້ອຍເພື່ອ ນຳໄປລົງທຶນເຂົ້າໃນການຈັດການ, ການລ້ຽງສັດ ແລະ ການເບິ່ງແຍງສຸຂະພາບຂອງງົວທີ່ດີຂຶ້ນ.

- ໂຄງການຊ່ວຍເຫຼືອດ້ານວິຊາການ: ສ້າງຕັ້ງໂຄງການທີ່ໃຫ້ການສະໜັບສະໜູນດ້ານວິຊາການ ແລະ ຄຳແນະນຳແກ່ຊາວກະສິກອນຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ ເພື່ອຊ່ວຍໃຫ້ພວກເຂົາພັດທະນາວິທີການລ້ຽງ ແລະ ເພີ່ມຜະລິດຕະພາບຂອງການຜະລິດ.
- 6) ການສົ່ງເສີມທາງດ້ານການຄ້າ**
- ໂຄງການການເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດ: ອຳນວຍຄວາມສະດວກໃນການເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດສຳລັບຊາວກະສິກອນຂະໜາດນ້ອຍໂດຍການສ້າງການເຊື່ອມໂຍງໂດຍກົງລະຫວ່າງຜູ້ຜະລິດ ແລະ ຜູ້ບໍລິໂພກ, ລວມໄປເຖິງສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກໃນການແປຮູບ.
  - ແຮງຈູງໃຈສຳລັບພາມດຳເນີນເປັນການຄ້າ: ສະໜອງແຮງຈູງໃຈສຳລັບພາມທີ່ຫັນໄປສູ່ການຜະລິດເປັນສິນຄ້າ, ເຊັ່ນ: ການຫຼຸດຜ່ອນອາກອນ ຫຼື ການຊ່ວຍເຫຼືອສຳລັບການພັດທະນາໂຄງລ່າງພື້ນຖານ.
- 7) ການເກັບກຳຂໍ້ມູນ ແລະ ການຈັດການ**
- ຖານຂໍ້ມູນປະຊາກອນງົວ: ສ້າງຖານຂໍ້ມູນທີ່ສົມບູນແບບເພື່ອນຳໃຊ້ໃນການຕິດຕາມຈຳນວນປະຊາກອນງົວ, ອັດຕາການສັກຢາວັກແຊງ ແລະ ຜະລິດຕະພາບການຜະລິດຂອງຟາມ ເພື່ອຊ່ວຍໃນການວາງແຜນ ແລະ ຈັດສັນຊັບພະຍາກອນໄດ້ດີຂຶ້ນ.
  - ການຕິດຕາມ ແລະ ປະເມີນຜົນ: ປະເມີນປະສິດທິຜົນຂອງແຜນງານ ແລະ ນະໂຍບາຍຢ່າງເປັນປົກກະຕິເພື່ອດັດປັບຕາມຄວາມຕ້ອງການໂດຍອີງໃສ່ຂໍ້ມູນຄວາມຈຳເປັນ.
- 8) ການສ້າງຈິດສຳນຶກຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຊຸມຊົນ**
- ການໂຄສະນາເພື່ອສ້າງຄວາມຮັບຮູ້: ຈັດຕັ້ງການໂຄສະນາໃຫ້ຊາວກະສິກອນຮັບຮູ້ກ່ຽວກັບຜົນປະໂຫຍດຂອງການປະຕິບັດທີ່ທັນສະໄຫມ, ການສັກຢາວັກແຊງ ແລະ ມາດຕະການຄວບຄຸມພະຍາດ.
  - ການລິເລີ່ມຂອງຊຸມຊົນ: ໃຫ້ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນມີສ່ວນຮ່ວມໃນການລິເລີ່ມປັບປຸງການປະຕິບັດການຈັດການການລ້ຽງງົວ ໂດຍການນຳໃຊ້ຄວາມຮູ້ ແລະ ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຊຸມຊົນ.

ໂດຍການປະຕິບັດຕາມມາດຕະການດັ່ງກ່າວ, ສປປ ລາວ ສາມາດເພີ່ມຜະລິດຕະພາບຂອງການລ້ຽງງົວ, ປັບປຸງສຸຂະພາບສັດ ແລະ ໃນທີ່ສຸດກໍບັນລຸເປົ້າໝາຍການສົ່ງອອກຊີ້ນງົວ ແລະ ການພັດທະນາການລ້ຽງສັດແບບຍືນຍົງ.

5.2. ບັນຫາການສົ່ງອອກງົວ

ເພື່ອໃຊ້ປະໂຫຍດຈາກທ່າແຮງຂອງລາວໃນການລ້ຽງງົວເພື່ອການຄ້າ ແລະ ຍົກລະດັບສະຖານະໃນຂົງເຂດລ້ຽງສັດ, ຈຳເປັນຕ້ອງມີວິທີການຫຼາຍຮູບຫຼາຍແບບ. ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້ແມ່ນມາດຕະການດ້ານຍຸດທະສາດຫຼາຍປະການເພື່ອເພີ່ມປະສິດທິ ພາບໃນການຜະລິດ, ປຸງແຕ່ງ ແລະ ທ່າແຮງສົ່ງອອກງົວ:

1) ພັດທະນາໂຄງການປັບປຸງແນວພັນງົວ

- ເພີ່ມທະວີຄວາມຄິດລິເລີ່ມໂຄງການກ່ຽວກັບແນວພັນປະສົມ: ສົ່ງເສີມການນຳໃຊ້ໂຄງການ ການປະສົມພັນແບບປະສົມ ເພື່ອປັບປຸງນ້ຳໜັກ ແລະ ຄຸນນະພາບຂອງງົວໂດຍລວມ, ໂດຍມຸ້ງເປົ້າໄປທີ່ສັດສ່ວນງົວພັນປະສົມທີ່ເພີ່ມຫຼາຍຂຶ້ນ.
- ແຮງຈູງໃຈສຳລັບການປະສົມພັນສັດທີ່ມີຄຸນນະພາບ: ໃຫ້ການສະໜັບສະໜູນທາງດ້ານການເງິນແກ່ຊາວກະສິກອນເພື່ອຈັດຫາລູກງົວປະສົມທີ່ມີຄຸນນະພາບສູງ; ສົ່ງເສີມການພັດທະນາຄຸນນະພາບຂອງຝູງງົວ.

2) ພັດທະນາໂຄງລ່າງພື້ນຖານການແປຮູບ

- ລົງທຶນໃນໂຮງຂ້າສັດ: ສ້າງໂຮງງານຂ້າສັດທີ່ທັນສະໄໝ ເພື່ອເພີ່ມມູນຄ່າໃຫ້ກັບຜະລິດຕະພັນ ແລະ ຫຼຸດຜ່ອນການເພິ່ງພາການສົ່ງອອກງົວທີ່ມີຊີວິດ.
- ຄວາມສາມາດໃນການແປຮູບຊື່ນ: ການຕິດຕັ້ງໂຮງງານແປຮູບຊື່ນເພື່ອຜະລິດ ຜະລິດຕະພັນທີ່ຫຼາກຫຼາຍເພື່ອຕອບສະໜອງຄວາມຕ້ອງການພາຍໃນ ແລະ ຫຼຸດຜ່ອນການນຳເຂົ້າ

3) ປັບປຸງຂະບວນການສົ່ງອອກ

- ປັບປຸງຂັ້ນຕອນການກັກກັນ: ປັບປຸງຂັ້ນຕອນການກັກກັນໃຫ້ມີປະສິດທິພາບຫຼາຍຂຶ້ນ ພ້ອມທັງປະຕິບັດຕາມກົດລະບຽບຂອງ ສປຈີນ, ພິຈາລະນາສ້າງຕັ້ງສະຖານທີ່ສະເພາະເພື່ອຕອບສະໜອງຄົບມາດຖານຂໍ້ກຳນົດໃນການສົ່ງອອກ.
- ການຊ່ວຍເຫຼືອດ້ານເອກະສານການສົ່ງອອກ: ໃຫ້ການຊ່ວຍເຫຼືອແກ່ຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ສົ່ງອອກໃນການຈັດກຽມ ເອກະສານທີ່ຈຳເປັນ ແລະ ຂໍ້ກຳນົດດ້ານກົດລະບຽບໃນການສົ່ງອອກງົວມີຊີວິດ ແລະ ຊື່ນສັດແປຮູບ.

4) ສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃກ້ແກ່ມາດຕະການຄວບຄຸມພະຍາດ

- ໂຄງການສຸຂະພາບສັດທີ່ເຂັ້ມແຂງ: ດຳເນີນໂຄງການສັກຢາວັກແຊງປ້ອງກັນພະຍາດ ແລະ ໂຄງການເຝົ້າລະວັງພະຍາດຢ່າງຮອບດ້ານ ເພື່ອຮັບປະກັນການລ້ຽງສັດທີ່ມີສຸຂະພາບດີ, ຫຼຸດຜ່ອນຄວາມສ່ຽງຂອງການແຜ່ລະບາດຂອງພະຍາດໃນລະຫວ່າງການສົ່ງອອກ
- ການຝຶກອົບຮົມໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນ: ໃຫ້ຄວາມຮູ້ແກ່ຊາວກະສິກອນກ່ຽວກັບແນວທາງການປະຕິບັດດ້ານຄວາມປອດໄພທາງຊີວະພາບ ເພື່ອຮັກສາຜູ້ສັດລ້ຽງຂອງເຂົາເຈົ້າໃຫ້ມີສຸຂະພາບດີ ແລະ ສອດຄ່ອງກັບມາດຕະຖານການສົ່ງອອກລະຫວ່າງປະເທດ.

5) ການພັດທະນາ ແລະ ສົ່ງເສີມຕະຫຼາດ

- ການວິໄຈຕະຫຼາດ ແລະ ຂໍ້ມູນຂ່າວສານ: ດຳເນີນການຄົ້ນຄວ້າກ່ຽວກັບທ່າອ່ຽງຂອງຕະຫຼາດຕ່າງປະເທດ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການຂອງຜູ້ບໍລິໂພກ ເພື່ອດັດປັບຜະລິດຕະພັນຕາມຄວາມເໝາະສົມ.
- ການສ້າງຍີ່ຫໍ້ຊື່ນງົວລາວ: ພັດທະນາແຜນການຕະຫຼາດທີ່ສົ່ງເສີມຊື່ນ ແລະ ຜະລິດຕະພັນນົມຂອງລາວ ໂດຍເນັ້ນໃສ່ຄຸນນະພາບ ແລະ ຄວາມປອດໄພ. ເພີ່ມທະວີຄວາມສາມາດໃນການແຂ່ງຂັນທັງຢູ່ພາຍໃນ ແລະ ຕ່າງປະເທດ.

6) ສົ່ງເສີມການຜະລິດອາຫານສັດພາຍໃນປະເທດ

- ສະໜັບສະໜູນການຜະລິດອາຫານສັດໃນທ້ອງຖິ່ນ: ລົງທຶນໃນສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກ ແລະ ເຕັກໂນໂລຢີເພື່ອຜະລິດອາຫານສັດທີ່ມີຄຸນນະພາບສູງໃນທ້ອງຖິ່ນ, ຫຼຸດຜ່ອນການເພິ່ງພາການນຳເຂົ້າ ແລະ ເພີ່ມກຳໄລໃຫ້ຊາວກະສິກອນ
- ການນຳໃຊ້ປະໂຫຍດຈາກຜະລິດຕະພັນກະສິກຳ: ສົ່ງເສີມການນຳໃຊ້ຜະລິດຕະພັນກະສິກຳ ແລະ ສິ່ງເສດເຫຼືອໃນທ້ອງຖິ່ນເປັນອາຫານສັດ ເພື່ອຫຼຸດຕົ້ນທຶນ ແລະ ປັບປຸງຄວາມຍືນຍົງ.

7) ການສະໜັບສະໜູນທາງດ້ານການເງິນ ແລະ ການລົງທຶນ

- ການເຂົ້າເຖິງສິນເຊື່ອ: ອຳນວຍຄວາມສະດວກໃນການເຂົ້າເຖິງແຫຼ່ງທຶນໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນເພື່ອລົງທຶນເຂົ້າໃນໂຄງລ່າງພື້ນຖານການລ້ຽງງົວ ແລະ ການແປຮູບ

- ການຮ່ວມມືລະຫວ່າງພາກລັດ-ເອກະຊົນ: ສົ່ງເສີມການຮ່ວມມືພາກລັດ-ເອກະຊົນ ເພື່ອຊຸກຍູ້ການລົງທຶນໃນການພັດທະນາການລ້ຽງສັດ ແລະ ແປຮູບ

8) ສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງດ້ານກອບ ນະໂຍບາຍ

- ສ້າງນະໂຍບາຍການລ້ຽງສັດແບບຄົບວົງຈອນ: ພັດທະນາ ແລະ ປະຕິບັດນະໂຍບາຍທີ່ຄວບຄຸມໃນທຸກດ້ານຂອງການຜະລິດ, ແປຮູບ ແລະ ການສົ່ງອອກສັດ, ລວມເຖິງຄວາມຍືນຍົງເພື່ອຮັບປະກັນວ່າການປະຕິບັດສອດຄ່ອງກັບມາດຕະຖານສາກົນ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການຂອງຕະຫຼາດ.
- ການປະຕິຮູບດ້ານລະບຽບການ: ຫຼຸດຄວາມຊັບຊ້ອນຂອງລະບຽບການເພື່ອແບ່ງເບີພາລະຂອງຊາວກະສິກອນ ແລະ ຜູ້ປະກອບການ, ພ້ອມທັງຍັງຄົງຮັກສາມາດຕະຖານດ້ານສຸຂະພາບ ແລະ ຄວາມປອດໄພ

9) ການມີສ່ວນຮ່ວມ ແລະ ການຝຶກອົບຮົມຊຸມຊົນ

- ສະຫະກອນຊາວກະສິກອນທ້ອງຖິ່ນ: ສົ່ງເສີມການສ້າງຕັ້ງສະຫະກອນເພື່ອເພີ່ມອຳນາດໃນການຕໍ່ລອງ, ແບ່ງປັນຊັບພະຍາກອນແລະເພີ່ມການເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດ
- ການໂຄສະນາສຶກສາ ແລະ ການສ້າງຄວາມຮັບຮູ້: ດຳເນີນການໂຄສະນາເພື່ອໃຫ້ຄວາມຮູ້ແກ່ຊາວກະສິກອນກ່ຽວກັບຜົນປະໂຫຍດຂອງການປະຕິບັດທີ່ທັນສະໄຫມ, ການຄວບຄຸມພະຍາດ ແລະ ຄວາມສຳຄັນຂອງຄຸນນະພາບໃນການຜະລິດຊີ້ນສັດ.

10) ການຕິດຕາມ ແລະ ປະເມີນຜົນ

- ສ້າງຕົວຊີ້ການດຳເນີນງານ: ພັດທະນາຕົວຊີ້ວັດທີ່ຊັດເຈນເພື່ອໃຊ້ຕິດຕາມຄວາມຄືບໜ້າໃນການຜະລິດ, ການແປຮູບ ແລະ ສົ່ງອອກຊີ້ນງົວ, ເພື່ອໃຫ້ສາມາດປັບຍຸດທະສາດ ແລະ ການປະຕິບັດໄດ້ຢ່າງທ່ວງທັນ
- ການລາຍງານ ແລະ ຂໍ້ສະເໜີແນະເປັນປົກກະຕິ: ສ້າງລະບົບການລາຍງານສະພາບຂອງຂະແໜງລ້ຽງສັດຢ່າງເປັນປົກກະຕິ. ເພື່ອອໍານວຍຄວາມສະດວກໃນການຮັບຟັງຂໍ້ສະເໜີແນະຈາກພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ ແລະ ການຈັດການປັບປ່ຽນໄດ້ຕາມສະພາບ.

ໂດຍການປະຕິບັດມາດຕະການເຫຼົ່ານັ້ນທີ່ໄດ້ກ່າວມາຂ້າງເທິງ, ສປປ ລາວ ຈະສາມາດ ສົ່ງເສີມການລ້ຽງງົວເປັນສິນຄ້າໄດ້, ຫຼຸດຜ່ອນການເພິ່ງພາການນຳເຂົ້າ ແລະ ປັບປຸງມູນຄ່າຂອງຜະລິດຕະພັນສັດລ້ຽງໃນຕະຫຼາດຕ່າງປະເທດ.

5.3 ການວິເຄາະ SWOT ເພື່ອສົ່ງເສີມການລ້ຽງງົວເປັນສິນຄ້າໃນລາວ

ການສົ່ງເສີມການຄ້າງົວໃນລາວ ຕ້ອງອາໄສຄວາມເຂົ້າໃຈຢ່າງເລິກເຊິ່ງກ່ຽວກັບຈຸດແຂງ, ຈຸດອ່ອນ, ໂອກາດ ແລະ ສິ່ງທ້າທາຍ ຂອງຂະແໜງການນີ້, ຂ້າງລຸ່ມນີ້ແມ່ນລາຍລະອຽດການວິເຄາະ SWOT ທີ່ສະໜັບສະໜູນ ຈາກຫຼັກຖານແລະ ເອກະສານອ້າງອີງ.

ຈຸດແຂງ

ປະເທດລາວມີຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດທີ່ອຸດົມສົມບູນ, ລວມທັງເນື້ອທີ່ການລ້ຽງສັດ ແລະ ແຫຼ່ງນໍ້າທີ່ກວ້າງຂວາງ. ເນື້ອທີ່ທັງຫຍ້າທຳມະຊາດທັງໝົດແມ່ນ 700,000 ເຮັກຕາ ແລະ ເນື້ອທີ່ປູກຫຍ້າທັງໝົດແມ່ນ 85,670 ເຮັກຕາ ໃນປີ 2022 (MAF, 2024), ເຊິ່ງເປັນພື້ນຖານທີ່ເຂັ້ມແຂງໃນການລ້ຽງງົວ. ສະພາບອາກາດທີ່ເອື້ອອຳນວຍຂອງປະເທດສາມາດເຮັດໃຫ້ມີການຜະລິດງົວໄດ້ຕະຫຼອດປີ. ນອກນັ້ນ, 98% ຂອງການຜະລິດງົວໃນລາວແມ່ນການ

ລ້ຽງໂດຍຊາວກະສິກອນຂະໜາດນ້ອຍ. ພວກເຂົາມີຄວາມຊຳນານທາງດ້ານພູມປັນຍາພື້ນເມືອງໃນການລ້ຽງງົວທີ່ນຳໃຊ້ ປັດໄຈການຜະລິດທີ່ຕໍ່າ (McElligott, 2019), ຄວາມຮູ້ອັນລ້ຳຄ່າເຫຼົ່ານີ້ສ້າງພື້ນຖານທີ່ໜັ້ນຄົງໃຫ້ແກ່ການຫັນປ່ຽນ ໄປສູ່ລະບົບກະສິກຳທັນສະໄໝ ແລະ ການຜະລິດເປັນສິນຄ້າ. ປະເທດລາວຕັ້ງຢູ່ຕໍາແໜ່ງດ້ານຍຸດທະສາດໃນອາຊີ ຕາເວັນອອກສຽງໃຕ້ມີຊາຍແດນຕິດກັບຕະຫຼາດຊື້ນຽວທີ່ມີຄວາມຕ້ອງການສູງເຊັ່ນ: ຈີນ, ຫວຽດນາມ ແລະ ໄທ. ປະເທດດັ່ງກ່າວມີປະຊາກອນ ແລະ ລາຍຮັບທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນຢ່າງໄວວາ, ເຊິ່ງເປັນແຮງຜັກດັນໃຫ້ຄວາມຕ້ອງການຊື້ນຽວເພີ່ມ ຂຶ້ນ. ໃນປີ 2023, ສປປ ຈີນໄດ້ນຳເຂົ້າຊື້ນຽວ ແລະ ຜະລິດຕະພັນຈາກຊື້ນຽວທັງໝົດປະມານ 2.78 ລ້ານໂຕນ (USDA, 2024), ແລະ ສສ. ຫວຽດນາມໄດ້ນຳເຂົ້າຜະລິດຕະພັນດັ່ງກ່າວປະມານ 783,800 ໂຕນໃນປີ 2023 (GTT, 2024). ນອກນີ້, ການລ້ຽງງົວ ກໍ່ມີຮາກເຫງົ້າໃນວັດທະນະທຳລາວ; ເຮັດໃຫ້ມີການຍອມຮັບ ແລະ ການມີສ່ວນຮ່ວມ ຢ່າງກວ້າງຂວາງໃນ ຂະແໜງການນີ້ໃນເຂດຊົນນະບົດ. ຍິ່ງໄປກວ່ານັ້ນ, ການພັດທະນາທາງລົດໄຟຄວາມໄວສູງ ແລະ ທາງດ່ວນລາວ-ຈີນທີ່ໄດ້ເປີດນຳໃຊ້ຢ່າງເປັນທາງການໃນເດືອນທັນວາປີ 2021, ຍັງສາມາດຫຼຸດຕົ້ນທຶນຄ່າຂົນສົ່ງໄດ້ ປະມານ 30-40% ເມື່ອທຽບໃສ່ການຂົນສົ່ງທາງບົກໂດຍໃຊ້ລົດບັນທຸກ (ຊິນຮວາ, 2021).

ຈຸດອ່ອນ

ເຖິງແມ່ນວ່າຈະມີທ່າແຮງ, ແຕ່ປະເທດລາວກໍ່ປະເຊີນກັບສິ່ງທ້າທາຍອັນໃຫຍ່ຫຼວງ ທີ່ຂັດຂວາງການຜະລິດເປັນສິນຄ້າ ຢ່າງເຕັມຮູບແບບຂອງອຸດສະຫະກຳລ້ຽງສັດ, ຜົນຜະລິດຍັງຕໍ່າເນື່ອງຈາກການເຂົ້າເຖິງອາຫານສັດທີ່ມີຄຸນນະພາບຍັງຈຳ ກັດ. ການປະຕິບັດການປະສົມພັນທີ່ບໍ່ມີຄຸນນະພາບ, ປັດໄຈການຜະລິດສ່ວນໃຫຍ່ເຊັ່ນ: ນັກປະສົມພັນສັດ, ຝຸ່ນ, ເມັດ ພັນພືດອາຫານສັດ, ເຄື່ອງຈັກທາງກະສິກຳ ລວມເຖິງອຸປະກອນການແພດສຳລັບສັດ ແລະ ວັກແຊງທັງໝົດແມ່ນນຳເຂົ້າ ຈາກ ສປປ ຈີນ, ໄທ ແລະ ສສ ຫວຽດນາມ (WB, 2022). ການລ້ຽງສັດຂອງຊາວກະສິກອນສ່ວນຫຼາຍແມ່ນອີງໃສ່ ຫຍ້າທຳມະຊາດ, ເຊິ່ງສິ່ງຜົນໃຫ້ງົວເຕີບໂຕຊ້າ ແລະ ມີນ້ຳໜັກເພີ່ມຂຶ້ນໜ້ອຍ ໂດຍງົວເຫຼືອງພື້ນເມືອງນ້ຳໜັກສະເລ່ຍ ພຽງແຕ່ 150-250 ກິໂລກຣາມຕໍ່ໂຕ, ເຊິ່ງຍັງຕໍ່າກວ່າມາດຕະຖານຂຶ້ນຕໍ່າສຸດທີ່ກຳນົດໄວ້ສຳລັບການສົ່ງອອກໄປ ປະເທດຈີນ, ທີ່ຕ້ອງມີນ້ຳໜັກຢ່າງໜ້ອຍ 350 ກິໂລຕໍ່ໂຕ (ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້, 2022). ຊ່ອງຫວ່າງດ້ານໂຄງ ລ່າງພື້ນຖານ ເຮັດໃຫ້ສິ່ງທ້າທາຍດັ່ງກ່າວຮ້າຍແຮງຂຶ້ນ, ເຂດຊົນນະບົດຫຼາຍແຫ່ງຍັງຂາດຖະໜົນທຶນທາງ, ລະບົບ ຊົນລະປະທານ ແລະ ສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກດ້ານຕະຫຼາດ, ສິ່ງຜົນໃຫ້ຊາວກະສິກອນມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກໃນການ ຂົນສົ່ງງົວ ແລະ ຜະລິດຕະພັນໄປຕະຫຼາດພາຍໃນ ແລະ ຕ່າງປະເທດ. ການແຜ່ລະບາດຂອງພະຍາດສັດເຊັ່ນພະຍາດ ປາກເປື້ອຍລົງເລັບ ຖືເປັນບັນຫາສຳຄັນອີກຢ່າງໜຶ່ງ. ການແຜ່ລະບາດຂອງພະຍາດແມ່ນເກີດຂຶ້ນເລື້ອຍໆເນື່ອງຈາກການ ບໍລິການສັດຕະວະແພດທີ່ບໍ່ພຽງພໍ ແລະ ການເຝົ້າລະວັງພະຍາດທີ່ບໍ່ດີ, ໂດຍສະເພາະຢູ່ເຂດຫ່າງໄກສອກຫຼີກ. ອີງຕາມ ຂໍ້ມູນຂອງກົມລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງ ໄດ້ມີການສັກຢາວັກແຊງງົວທັງໝົດ 681,206 ໂຕ, ກວມເອົາພຽງແຕ່ 30% ຂອງຝູງງົວທັງໝົດໃນປີ 2023. ນອກນີ້, ການທີ່ລະບົບຕະຫຼາດບໍ່ເປັນທາງການຍັງມີບົດບາດສຳຄັນ, ສິ່ງຜົນໃຫ້ລາຄາ ການຊື້ຂາຍທີ່ບໍ່ແນ່ນອນ ແລະ ຂາດຄວາມເຊື່ອຖືຈາກຜູ້ຊື້, ເຊິ່ງເປັນອຸປະສັກຕໍ່ການລົງທຶນໃນລະບົບການຜະລິດດ້ານ ການຄ້າ. ນອກຈາກນັ້ນ, ການຂາດແຄນໂຮງງານແປຮູບຊີ້ນ ແລະ ຜະລິດຕະພັນ ເຮັດໃຫ້ໂອກາດໃນການເພີ່ມມູນຄ່າ ແລະ ການສ້າງກຳໄລທີ່ສູງຂຶ້ນ ຖືກຈຳກັດ."

ໂອກາດ

ຄວາມຕ້ອງການຊື້ນຽວທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນໃນປະເທດເພື່ອນບ້ານເປັນໂອກາດອັນສຳຄັນສຳລັບຜູ້ລ້ຽງງົວໃນສປປ ລາວ. ການ ຂະຫຍາຍຕົວຂອງປະຊາກອນ, ການຂະຫຍາຍຕົວເມືອງ ແລະ ການປ່ຽນແປງຂອງຮູບແບບການບໍລິໂພກໃນປະເທດ

ຈີນ, ຫວຽດນາມ ແລະ ໄທ ເປັນແຮງຜັກດັນໃຫ້ການບໍລິໂພກຊື່ນງົວເພີ່ມຂຶ້ນ. ນອກນັ້ນ, ດ້ວຍໂຕຕໍາການນໍາເຂົ້າປີລະ 500,000 ໂຕ, ຕະຫຼາດຈີນຈຶ່ງເປັນໂອກາດສໍາຄັນສໍາລັບລາວໃນການສົ່ງອອກງົວ ໂດຍມີມູນຄ່າການສົ່ງອອກຢ່າງໜ້ອຍ 500 ລ້ານໂດລາສະຫະລັດຕໍ່ປີ (ກປ, 2022). ລາວສາມາດໃຊ້ປະໂຫຍດຈາກຄວາມໄກ້ຊິດກັບຕະຫຼາດເຫຼົ່ານີ້ເພື່ອກາຍມາເປັນຜູ້ສະໜອງທີ່ສໍາຄັນຂອງງົວມີຊີວິດ ແລະ ຊື່ນງົວແປຮູບ. ລັດຖະບານ ສປປ ລາວໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນຈາກອົງການຈັດຕັ້ງສາກົນລວມທັງທະນາຄານພັດທະນາແຫ່ງອາຊີ; ເຊິ່ງໄດ້ຈັດສັນງົບປະມານ 42.9 ລ້ານໂດລາສະຫະລັດ ເພື່ອພັດທະນາສຸຂະພາບສັດຂ້າມຊາຍແດນ ເສີມຂະຫຍາຍລະບົບຕ່ອງໂສ້ມູນຄ່າ ແລະ ສົ່ງເສີມການຄ້າສັດ ແລະ ຜະລິດຕະພັນຈາກສັດ ເພື່ອຊຸກຍູ້ການເຕີບໂຕຢ່າງຄວບຄຸມໃນປະເທດລາວ (ທະນາຄານພັດທະນາອາຊີ, 2024). ການລົງທຶນໂດຍກົງຈາກຕ່າງປະເທດ (FDI) ແລະ ການຮ່ວມທຶນລະຫວ່າງພາກລັດ - ເອກະຊົນ (PPPs) ຍັງສ້າງໂອກາດສໍາຄັນ ໃນການພັດທະນາອຸດສາຫະກໍາໃຫ້ທັນສະໄໝອີກດ້ວຍ. ການລົງທຶນໃນໂຮງຂ້າສັດ, ຫ້ອງຈັດເກັບແບບເຢັນ ແລະ ໂຮງງານແປຮູບຊື່ນ, ຈະຊ່ວຍເພີ່ມມູນຄ່າໃຫ້ແກ່ຜະລິດຕະພັນງົວ ແລະ ເພີ່ມຂີດຄວາມສາມາດໃນການແຂ່ງຂັນ (ທະນາຄານພັດທະນາອາຊີ, 2022). ສຸດທ້າຍ, ການນໍາເອົາແນວທາງການປະຕິບັດແບບຍືນຍົງເຊັ່ນການລ້ຽງສັດແບບໝູນວຽນ ແລະ ການຈັດການອາຫານສັດທີ່ດີຂຶ້ນ ມາໃຊ້ ສອດຄ່ອງກັບທໍາອ່ຽງຂອງໂລກທີ່ເນັ້ນໃສ່ການຜະລິດທີ່ເປັນມິດກັບສິ່ງແວດລ້ອມເຮັດໃຫ້ຄວາມຕ້ອງການຂອງຕະຫຼາດເພີ່ມຂຶ້ນ (FAO, 2022).

ສິ່ງທ້າທາຍ

ອຸດສາຫະກໍາລ້ຽງສັດໃນ ສປປ ລາວ ປະເຊີນກັບການແຂ່ງຂັນທີ່ຮຸນແຮງຈາກຜູ້ຜະລິດຕ່າງປະເທດໃນພາກພື້ນ. ລວມເຖິງປະເທດໄທ ແລະ ອິດສະຕຣາລີ. ປະເທດເຫຼົ່ານີ້ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດຈາກພື້ນຖານໂຄງລ່າງທີ່ດີກວ່າ. ລະບົບການຜະລິດທີ່ມີປະສິດຕິພາບ ແລະ ຊ່ອງທາງການສົ່ງອອກທີ່ໄດ້ຮັບການຍອມຮັບເຮັດໃຫ້ເປັນຄູ່ແຂ່ງທີ່ໂດດເດັ່ນໃນຕະຫຼາດຊື່ນງົວ (ທະນາຄານພັດທະນາອາຊີ, 2022). ຄວາມສ່ຽງຕໍ່ສະພາບດິນຟ້າອາກາດກໍເປັນໄພຂົ່ມຂູ່ທີ່ສໍາຄັນອີກປະການໜຶ່ງ. ເນື່ອງຈາກປະເທດລາວປະເຊີນກັບໄພແຫ້ງແລ້ງ, ໄພນໍ້າຖ້ວມ ແລະ ສິ່ງທ້າທາຍອື່ນໆ, ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບສະພາບດິນຟ້າອາກາດທີ່ເກີດຂຶ້ນເລື້ອຍໆເຊິ່ງໄດ້ສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ການລ້ຽງງົວ ແລະ ການສະໜອງອາຫານ (ທະນາຄານພັດທະນາອາຊີ, 2023). ອຸປະສັກທາງດ້ານກົດລະບຽບ ເຊັ່ນ: ຂໍ້ກຳນົດການຄ້າຊາຍແດນທີ່ຊັບຊ້ອນ ແລະ ມາດຕະຖານສຸຂະພາບສັດທີ່ເຂັ້ມງວດ; ປັດໃຈເຫຼົ່ານີ້ອາດຈະຈຳກັດຄວາມສາມາດຂອງລາວໃນການເຂົ້າເຖິງຕະຫຼາດສົ່ງອອກທີ່ມີມູນຄ່າສູງ (ທະນາຄານພັດທະນາອາຊີ, 2022). ນອກນັ້ນ, ການເໜັງຕີງຂອງລາຄາຊື່ນງົວໃນລະດັບພາກພື້ນ ແລະ ທົ່ວໂລກ ຍັງສ້າງຄວາມບໍ່ແນ່ນອນໃຫ້ແກ່ຜູ້ຜະລິດໃນລາວ. ໂດຍສະເພາະແມ່ນຊາວກະສິກອນຂະໜາດນ້ອຍທີ່ຂາດຄວາມເຂັ້ມແຂງທາງດ້ານການເງິນໃນການຮັບມືກັບການປ່ຽນແປງຂອງຕະຫຼາດ. ສຸດທ້າຍ, ການອ່ອນຄ່າຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງຂອງເງິນກີບເມື່ອທຽບກັບເງິນໂດລາສະຫະລັດ ແລະ ເງິນບາດໄທ. ສິ່ງຜົນໃຫ້ບໍລິສັດໃນລາວ ບໍ່ສາມາດແຂ່ງຂັນກັບບໍລິສັດຈາກສປ.ຈີນ, ໄທ ແລະ ສສ. ຫວຽດນາມໄດ້.

ຕາຕະລາງ 5.1: ການວິເຄາະ SWOT ໃນການລ້ຽງງົວເປັນສິນຄ້າໃນລາວ

ພາຍໃນ Internal	S	Strengths ຈຸດແຂງ	W	Weaknesses ຈຸດອ່ອນ	
	1	ມີພື້ນທີ່ລ້ຽງສັດຂະໜາດໃຫຍ່, ແຫຼ່ງນໍ້າ ແລະ ສະພາບອາກາດທີ່ເອື້ອອໍານວຍ		1	ຜົນຜະລິດງົວຕໍ່າ
	2	ຊາວກະສິກອນຂະໜາດນ້ອຍມີປະສິບການ ຫຼາຍໃນການລ້ຽງງົວ.		2	ໂຄງສ້າງພື້ນຖານທີ່ບໍ່ພຽງພໍ ແລະ ປັດໃຈ ການຜະລິດສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນນໍາເຂົ້າ
	3	ໃກ້ກັບຕະຫຼາດທີ່ມີຄວາມຕ້ອງການສູງທັງ ສສ. ຫວຽດນາມ ແລະ ສປ.ຈີນ		3	ການລະບາດຂອງພະຍາດ ແລະ ຂໍ້ຈໍາກັດ ໃນການບໍລິການສັດຕະວະແພດ
	4	ການລ້ຽງງົວແມ່ນມີມາແຕ່ດຶກດໍາບັນໃນ ວັດທະນະທໍາຊົນນະບົດຂອງລາວ		4	ລະບົບການຕະຫຼາດທີ່ອ່ອນແອ ຫຼື ລະດັບ ການຜະລິດເປັນສິນຄ້າຍັງຕໍ່າ
5	ການພັດທະນາລົດໄຟຄວາມໄວສູງສາມາດ ຊ່ວຍຫຼຸດຜ່ອນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການຂົນສົ່ງ	5	ການຂາດການສ້າງມູນຄ່າເພີ່ມ		
ພາຍນອກ External	O	Opportunities ໂອກາດ	T	Threats ສິ່ງທ້າທາຍ	
	1	ຄວາມຕ້ອງການຊີ້ນ ແລະ ງົວທີ່ມີຊື່ວິດຈາກ ປະເທດເພື່ອນບ້ານ ເພີ່ມຂຶ້ນ		1	ການແຂ່ງຂັນຈາກຜູ້ຜະລິດໃນພາກພື້ນ
	2	ລັດຖະບານ ແລະ ສາກົນສະໜັບສະໜູນ ການພັດທະນາການລ້ຽງສັດ		2	ຄວາມອ່ອນແອ ແລະ ຄວາມສ່ຽງຕໍ່ດ້ານ ການປ່ຽນແປງສະພາບດິນຟ້າອາກາດ
	3	ຂອບການຮ່ວມມືລະຫວ່າງພາກລັດ ແລະ ເອກະຊົນ (PPP) ສາມາດດຶງດູດການ ລົງທຶນໄດ້.		3	ອຸປະສັກດ້ານກົດລະບຽບ
	4	ແນວທາງການປະຕິບັດກະສິກໍາແບບຍືນຍົງ		4	ການຜັນຜວນຂອງຕະຫຼາດ
5		5	ການອ່ອນຄ່າຂອງເງິນກີບທຽບກັບເງິນຕາ ຕ່າງປະເທດ (ເງິນເຟີ້)		

VI. ຂະບວນການ ແລະ ຕ່ອງໂສ້ມູນຄ່າຂອງການລ້ຽງງົວຂຸນ

ການວິເຄາະຕ່ອງໂສ້ມູນຄ່າຂອງງົວ ແລະ ຜູ້ມີບົດບາດໃນແຕ່ລະຂອດ ນັບຕັ້ງແຕ່ປັດໄຈການນໍາເຂົ້າ, ຊາວກະສິກອນ, ພໍ່ຄ້າຄົນກາງໄປຈົນເຖິງຜູ້ສົ່ງອອກ, ແມ່ນເພື່ອໃຫ້ເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບຂະບວນການ ແລະ ກິດຈະກຳຕ່າງໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ໃນແຕ່ລະຂັ້ນຕອນເພື່ອນໍາຜະລິດຕະພັນງົວອອກສູ່ຕະຫຼາດ.

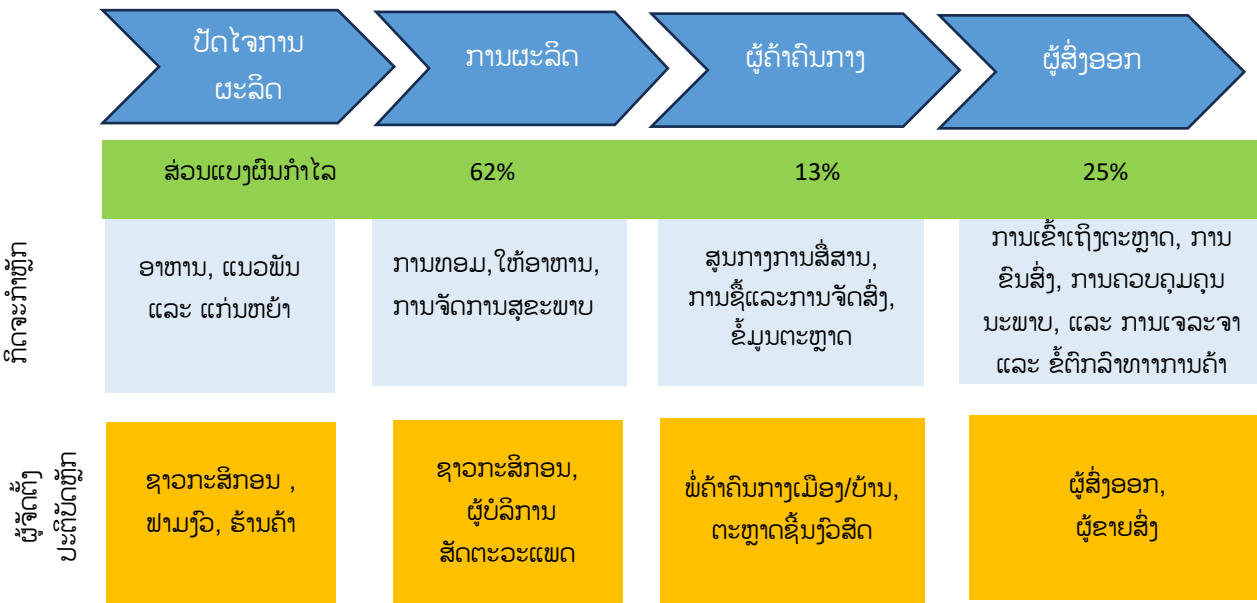
- (1) ປັດໄຈການຜະລິດ: ໃນການກະກຽມຄວາມພ້ອມສໍາລັບການລ້ຽງງົວທອມ ຈໍາເປັນຕ້ອງກະກຽມປັດໄຈຕ່າງໆ ເຊັ່ນ: ຄອກງົວ, ອາຫານ ແລະ ອາຫານເສີມເຊັ່ນ: ເມັດພືດ, ຫຍ້າ ແລະ ແຮ່ທາດທີ່ໃຊ້ໃນການລ້ຽງງົວ; ແລະ ອຸປະກອນອື່ນໆ
- (2) ການຜະລິດ: ຜູ້ທີ່ມີບົດບາດສໍາຄັນແມ່ນຊາວກະສິກອນທີ່ຄັດເລືອກງົວສໍາລັບການທອມ. ໂດຍເນັ້ນໃສ່ການລ້ຽງ ງົວທີ່ມີສຸຂະພາບດີ. ຫຼັງຈາກນັ້ນຊາວກະສິກອນຈະຕິດຕາມສຸຂະພາບຂອງງົວ, ສະໜອງອາຫານໃຫ້ເໝາະສົມ ແລະ ບໍລິຫານຈັດການຫຍ້າ.
- (3) ພໍ່ຄ້າຄົນກາງ: ກິດຈະກຳຕົ້ນຕໍແມ່ນການຊື້ງົວຈາກຊາວກະສິກອນຫຼືຕະຫຼາດ ປະມຸນເພື່ອນໍາໄປຂາຍຕໍ່ ຫຼື ແປຮູບ. ຫຼັງຈາກນັ້ນພໍ່ຄ້າຄົນກາງຈັດການຂົນສົ່ງງົວໄປຕະຫຼາດ. ເພື່ອຮັບປະກັນໃຫ້ງົວມີຄຸນນະພາບ ແລະ ໄດ້

ມາດຕະຖານສຸຂະພາບຕາມທີ່ຕະຫຼາດຕ້ອງການ, ພວກເຂົາຍັງມີບົດບາດໃນການອໍານວຍຄວາມສະດວກໃນດ້ານການຊື້-ຂາຍ ລະຫວ່າງຜູ້ຂາຍ (ຊາວກະສິກອນ) ແລະ ຜູ້ຊື້ (ພໍ່ຄ້າຄົນກາງ ແລະ ພໍ່ຄ້າ) ໂດຍຈັດຮູບແບບການຄ້າ ງົວທີ່ມີຊີວິດ, ຜູ້ປະກອບການເຫຼົ່ານີ້ ຊ່ວຍອໍານວຍຄວາມສະດວກໃນການເຄື່ອນຍ້າຍສັດລ້ຽງໄປສູ່ຕະຫຼາດຢ່າງມີປະສິດທິພາບ, ເຊື່ອມໂຍງຜູ້ຜະລິດກັບຜູ້ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງຫຼາກຫຼາຍພາກສ່ວນ.

- (4) ຜູ້ສົ່ງອອກຫຼືຜູ້ຂາຍສິ່ງ: ຫນ້າທີ່ຕົ້ນຕໍແມ່ນການຮັບປະກັນໃຫ້ການລ້ຽງງົວເປັນໄປຕາມຂໍ້ກຳນົດໃນການສົ່ງອອກ ແລະ ກະກຽມໃບຢັ້ງຢືນສຸຂະພາບສັດ. ແຕ່ລະຂັ້ນຕອນໃນຕ່ອງໂສ້ມູນຄ່າ ໄດ້ເພີ່ມມູນຄ່າໃຫ້ແກ່ຜະລິດຕະພັນ ຈາກງົວ ແລະ ມີສ່ວນຊ່ວຍໃຫ້ຜະລິດຕະພັນເຫຼົ່ານັ້ນມີຄຸນນະພາບສູງ ແລະ ພ້ອມທີ່ຈະຂາຍໃນຕະຫຼາດຂັ້ນສູດ ທ້າຍ. ການເຂົ້າໃຈ ແລະ ການປັບປຸງແຕ່ລະຂັ້ນຕອນເຫຼົ່ານີ້ໃຫ້ເໝາະສົມຖືເປັນປັດໃຈສໍາຄັນ ສໍາລັບປະສິດທິພາບ ແລະ ຄວາມສາມາດໃນການສ້າງກຳໄລ ແລະ ຄວາມຍືນຍົງຂອງອຸດສາຫະກຳການລ້ຽງງົວ.
- (5) ຊາວກະສິກອນທີ່ລ້ຽງງົວທອມ ຈະຂາຍງົວໃຫ້ພໍ່ຄ້າຄົນກາງ ແລະ ພໍ່ຄ້າຄົນກາງຈະຂາຍງົວຕໍ່ໃຫ້ກັບຜູ້ສົ່ງອອກໃນແຂວງຜົ້ງສາລີ ແລະ ຫຼວງນໍ້າທາ. ຕະຫຼາດສົ່ງອອກຫຼັກແມ່ນ ສປ ຈີນ(90%) ແລະ ຫວຽດນາມ (10%). ການສົ່ງອອກງົວໄປຫວຽດນາມສ່ວນຫຼາຍແມ່ນຜ່ານຊ່ອງທາງບໍ່ເປັນທາງການ. ຂະນະທີ່ການສົ່ງອອກງົວທີ່ມີຊີວິດໄປຈີນຢ່າງເປັນທາງການມີຈຳນວນຂ້ອນຂ້າງໜ້ອຍ, ໂດຍມີພຽງ 2,023 ໂຕໃນປີ 2021. ເນື່ອງຈາກນ້ຳໜັກສັດລ້ຽງຂອງຊາວກະສິກອນຂະໜາດນ້ອຍແມ່ນຂ້ອນຂ້າງຕໍ່າ. ຕົວຢ່າງ: ນ້ຳໜັກມາດຕະຖານທີ່ຕະຫຼາດຈີນຕ້ອງການສໍາລັບງົວລູກປະສົມແມ່ນຢ່າງໜ້ອຍ 350 ກິໂລຕໍ່ໂຕ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມ, ງົວທີ່ລ້ຽງໂດຍຊາວກະສິກອນສ່ວນໃຫຍ່ ມີຂະໜາດນ້ອຍມີນ້ຳໜັກພຽງແຕ່ 150-250 ກິໂລຕໍ່ໂຕ ເທົ່ານັ້ນ.

ສະຫຼຸບລວມແລ້ວ, ຊາວກະສິກອນແມ່ນຜູ້ຜະລິດຕົ້ນຕໍ ໃນຈຸດເລີ່ມຕົ້ນຂອງຕ່ອງໂສ້ມູນຄ່າການລ້ຽງງົວ. ພໍ່ຄ້າຄົນກາງເຮັດໜ້າທີ່ເປັນຕົວກາງທີ່ມີບົດບາດໃນການກຳນົດລາຄາ ແລະ ການຊື້ຂາຍ ແລະ ຜູ້ສົ່ງອອກມີບົດບາດສໍາຄັນໃນການຂະຫຍາຍຕະຫຼາດໄປສູ່ຕະຫຼາດຕ່າງປະເທດ. ແຕ່ລະພາກສ່ວນມີບົດບາດສະເພາະຂອງຕົນໃນການເພີ່ມປະສິດທິພາບ ແລະ ຜົນສໍາເລັດຂອງຕ່ອງໂສ້ມູນຄ່າການລ້ຽງງົວໂດຍລວມ.

ຮູບທີ 3: ຂະບວນການລ້ຽງງົວທອມໃນແຂວງຊຽງຂວາງ

VII. ແຜນດຳເນີນງານດ້ານນະໂຍບາຍພັດທະນາອຸດສາຫະກຳການຄ້າງົວໃນລາວ

ມີຫຼາຍບັນຫາທີ່ຕ້ອງໄດ້ພິຈາລະນາເພື່ອສົ່ງເສີມການລ້ຽງງົວເປັນສິນຄ້າໃນລາວ ເຊັ່ນ: ການຈັດການອາຫານສັດ, ການຄວບຄຸມພະຍາດ ແລະ ການສັກຢາວັກແຊງ, ການສ້າງຕັ້ງກຸ່ມຊາວກະສິກອນຂະໜາດນ້ອຍໃນການລ້ຽງງົວ, ສິນເຊື່ອຈູງໃຈ, ການຄ້າຊາຍແດນ, ການປະສົມພັນງົວຂ້າມສາຍພັນ, ການປະສົມພັນທຽມ, ໂຮງຂ້າສັດທີ່ທັນສະໄໝ, ການສົ່ງເສີມການຮ່ວມມືກັບນັກລົງທຶນພາກເອກະຊົນໃນການສ້າງໂຮງງານແປຮູບ, ຟາມງົວອັດສະລິຍະ ແລະ ການຮັບຮອງຜົນໄດ້ຮັບດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມແບບຍືນຍົງ. ພາກຕໍ່ໄປ ແມ່ນການນຳສະເໜີແຜນດຳເນີນງານໃນການເສີມ ແລະ ພັດທະນາອຸດສາຫະກຳການຄ້າງົວໃນປະເທດລາວ.

ສັງລວມ 5 ແຜນດຳເນີນງານດ້ານນະໂຍບາຍ ເພື່ອສົ່ງເສີມອຸດສາຫະກຳການຄ້າງົວໃນລາວ

ເຫດຜົນ	ຄວາມຕ້ອງການຊື້ນຸ່ງເພີ່ມຂຶ້ນ ໂດຍສະເພາະຈາກຕະຫຼາດ ສປປ ຈີນ ແລະ ສສ. ຫວຽດນາມ ເຊິ່ງຖືເປັນໂອກາດທີ່ດີຂອງຊາວກະສິກອນ. ໂດຍການສົ່ງອອກງົວຂອງ ສປປ ລາວ ໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນຈາກ 36.5 ລ້ານໂດລາ ໃນປີ 2017 ເປັນ 93.9 ລ້ານໂດລາ ໃນປີ 2024, ກວມເອົາ 27.8% ຂອງການສົ່ງອອກຜະລິດຕະພັນກະສິກຳ. ເຖິງວ່າຈະມີການຂະຫຍາຍຕົວດັ່ງກ່າວ, ແນວໃດກໍຕາມ, ການລ້ຽງງົວໃນລາວຍັງອີງໃສ່ລະບົບພື້ນບ້ານທີ່ມີຜົນຜະລິດຕໍ່າ; ມີງົວເຖິງ 97% ທີ່ເປັນຂອງຊາວກະສິກອນຂະໜາດນ້ອຍ; ປະລິມານຊື້ນຸ່ງທີ່ຜະລິດໄດ້ພາຍໃນປະເທດມີປະມານ 37,810 ໂຕນ, ກວມເອົາພຽງແຕ່ 14% ຂອງຄວາມຕ້ອງການໃນຕະຫຼາດປີ 2024. ອຸດສາຫະກຳງົວຍັງປະເຊີນກັບສິ່ງທ້າທາຍເຊັ່ນ: ການຂາດການແຄນຂະບວນການແປຮູບ ແລະ ການເພີ່ມມູນຄ່າ. ນອກນັ້ນ, ລາວຍັງສືບຕໍ່ນຳເຂົ້າສິນຄ້າ ຜະລິດຕະພັນກະສິກຳທີ່ມີມູນຄ່າການນຳເຂົ້າເພີ່ມຂຶ້ນຈາກ 79 ລ້ານໂດລາສະຫະລັດໃນປີ 2017 ເປັນ 300 ລ້ານໂດລາສະຫະລັດໃນປີ 2021.			
ຈຸດປະສົງ	ບົດລາຍງານສະບັບນີ້ມີຈຸດປະສົງເພື່ອສະເໜີແຜນດຳເນີນງານດ້ານນະໂຍບາຍເພື່ອສົ່ງເສີມ ແລະ ພັດທະນາອຸດສາຫະກຳການຄ້າງົວໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບຍຸດທະສາດພັດທະນາກະສິກຳ 2026-2030.			
ແຜນດຳເນີນງານ	ຂົງເຂດບໍລິມະສິດ	ຂົງເຂດວຽກ ຈຸດສຸມ	ກິດຈະກຳ	ງົບປະມານ (USD)
	I. ການຜະລິດອາຫານງົວໂດຍນຳໃຊ້ອັດຕາສ່ວນປະກອບທີ່ເໝາະສົມ/ສູດອາຫານສຳເລັດ TMR	5	12	1,430,000
	II. ສົ່ງເສີມການນຳໃຊ້ການປະສົມພັນທຽມ ເພື່ອປັບປຸງຜະລິດຕະພາບການລ້ຽງງົວ ພາຍໃຕ້ການຮ່ວມມືລະຫວ່າງ ພາກລັດ ແລະ ເອກະຊົນ	4	15	1,830,000
	III. ເງິນກູ້ຈູງໃຈສຳລັບການລ້ຽງງົວທອມ	4	7	2,100,000
	IV. ການອຳນວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ແກ່ການຄ້າງົວຊາຍແດນ	3	13	2,670,000
	V. ໂຄງການປ້ອງກັນພະຍາດ ແລະ ການສັກວັກແຊງ	2	7	740,000
	ຄາດຄະເນງົບປະມານ ທັງໝົດ			8,770,000

<p>ຜົນປະໂຫຍດ ທາງດ້ານເສດ ຖະກິດ-ສັງຄົມ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ການສ້າງລາຍຮັບ ແລະ ແກ້ໄຂຄວາມທຸກຍາກ: ການຄ້າເຮັດໃຫ້ຊາວກະສິກອນຂະໜາດນ້ອຍຫັນປ່ຽນຈາກການເຮັດກະສິກໍາເພື່ອລ້ຽງຊີບກຸ້ມຕົນເອງໄປເປັນການຜະລິດຕາມຄວາມຕ້ອງການຂອງຕະຫຼາດ ເຮັດໃຫ້ລາຍຮັບຂອງຄົວເຮືອນເພີ່ມຂຶ້ນ. ການຂະຫຍາຍຕົວໃນຕ້ອງໂສ້ມູນຄ່າການລ້ຽງສັດ ລວມທັງການປັບປຸງພັນ, ການຜະລິດອາຫານ ແລະ ການແປຮູບ, ກໍ່ໃຫ້ເກີດການສ້າງວຽກເຮັດງານທຳທັງໃນຊົນນະບົດ ແລະ ຕົວເມືອງ. • ຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງດ້ານເສດຖະກິດ: ການລ້ຽງງົວເປັນສິນຄ້າຊ່ວຍກະຈາຍແຫຼ່ງລາຍຮັບໃຫ້ມີຄວາມຫຼາກຫຼາຍ ຫຼຸດຜ່ອນຄວາມສ່ຽງຕໍ່ການກະສິກໍາ/ຂອງການປູກພືດທີ່ເກີດຈາກການປ່ຽນແປງຂອງດິນຟ້າອາກາດ ການສົ່ງອອກງົວໄປປະເທດເພື່ອນບ້ານສາມາດເພີ່ມລາຍຮັບທີ່ເປັນເງິນຕາຕ່າງປະເທດໄດ້. • ປັບປຸງຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານ ແລະ ໂພຊະນາການ: ການລ້ຽງສັດທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນຈະຮັບປະກັນໃຫ້ການສະໜອງຊີ້ນງົວ ແລະ ຜະລິດຕະພັນນົມພຽງພໍກັບຄວາມຕ້ອງການ, ເຊິ່ງຊ່ວຍແກ້ໄຂບັນຫາການຂາດສານອາຫານໃນເຂດຊົນນະບົດໄດ້, ຊັບສິນສັດລ້ຽງສາມາດໃຊ້ເປັນຕາໜ່າງຄວາມປອດໄພໃນຊ່ວງເສດຖະກິດຕົກຕໍ່າໄດ້, ຊ່ວຍໃຫ້ມີອາຫານ ແລະ ລາຍຮັບທີ່ໝັ້ນຄົງ. • ການເຂົ້າເຖິງການສຶກສາ ແລະ ສຸຂະພາບ: ລາຍຮັບຂອງຄົວເຮືອນເພີ່ມຂຶ້ນຈາກການຂາຍງົວເຮັດໃຫ້ຄອບຄົວເຂົ້າເຖິງການສຶກສາ ແລະ ບໍລິການສຸຂະພາບທີ່ດີຂຶ້ນ, ເຊິ່ງສົ່ງເສີມການພັດທະນາສັງຄົມໃນໄລຍະຍາວ.
--	--

7.1. ແຜນດຳເນີນງານ 1: ການຜະລິດອາຫານງົວແບບນຳໃຊ້ອັດຕາສ່ວນທີ່ເໝາະສົມທັງໝົດ ສະຖານະປັດຈຸບັນ:

- ປະລິມານການຜະລິດອາຫານງົວພາຍໃນປະເທດຍັງບໍ່ພຽງພໍ. ໂຮງງານຜະລິດອາຫານສັດພາຍໃນປະເທດສາມາດຕອບສະໜອງໄດ້ພຽງແຕ່ 60% ຂອງຄວາມຕ້ອງການທັງໝົດ. ນອກນີ້, ວັດຖຸດິບບາງຊະນິດທີ່ນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນການຜະລິດອາຫານສັດເຊັ່ນ: (ແຫຼ່ງທາດໂປຼຕິນ, ວິຕາມິນ, ແຮ່ທາດ ແລະ ສານເສີມອາຫານສັດ) ຍັງຕ້ອງນຳເຂົ້າຈາກຕ່າງປະເທດ ເຊິ່ງມີລາຄາສູງ.
- ການອ່ອນຄ່າຂອງອັດຕາແລກປ່ຽນເຮັດໃຫ້ຕົ້ນທຶນໃນການນຳເຂົ້າອາຫານສັດເພີ່ມຂຶ້ນສູງ. ລາຄາອາຫານສັດທີ່ນຳເຂົ້າຍັງຖືກກວ່າການຜະລິດພາຍໃນປະເທດ (ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້, 2022).
- ປະເທດລາວມີສິ່ງເສດເຫຼືອຈາກກະສິກຳຫຼາຍຊະນິດເຊັ່ນ: ເຂົ້າ, ມັນຕົ້ນ, ສາລີ, ອ້ອຍ ລວມປະລິມານເສດພຶດສະສົມທັງໝົດມີປະມານ 7.0 ລ້ານໂຕນ ທີ່ສາມາດນຳໄປຜະລິດເປັນອາຫານໃຫ້ງົວໄດ້ປະມານ 0.9 ລ້ານໂຕ.

ປະເດັດສຳຄັນ ແລະ ອຸປະສັກ:

- ສິ່ງເສດເຫຼືອຈາກພຶດໃນປະຈຸບັນບໍ່ໄດ້ຖືກນຳມາໃຊ້ຢ່າງເຕັມສ່ວນໃນການຜະລິດອາຫານສັດໃນແຕ່ລະທ້ອງຖິ່ນ
- ຊາວກະສິກອນຜູ້ລ້ຽງງົວຂະໜາດນ້ອຍມີຄວາມສາມາດຈຳກັດໃນການປັບປ່ຽນ ແລະ ນຳສິ່ງເສດເຫຼືອຈາກກະສິກຳມາຜະລິດເປັນອາຫານສັດໃຫ້ຫຼາກຫຼາຍ
- ຊາວກະສິກອນຂະໜາດນ້ອຍມີຄວາມຮູ້ຈຳກັດໃນການຜະລິດອາຫານສັດຈາກສິ່ງເສດເຫຼືອຈາກພຶດ

ຈຸດປະສົງ:

- ຈັດການຝຶກອົບຮົມກ່ຽວກັບການນຳໃຊ້ສິ່ງເສດເຫຼືອຂອງພຶດ (ສາລີ, ມັນຕົ້ນ, ເພືອງ) ໃນການຜະລິດອາຫານສັດ ແລະ ຫຍ້າໜັກສຳລັບຊາວກະສິກອນທີ່ມີທ່າແຮງໃນການລ້ຽງງົວ.
- ສົ່ງເສີມຊາວກະສິກອນຂະໜາດນ້ອຍໃຫ້ນຳໃຊ້ສິ່ງເສດເຫຼືອຈາກພຶດໃນການຜະລິດອາຫານສັດເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນຕົ້ນທຶນອາຫານງົວ

ວິທີການ:

- ຄັດເລືອກເອົາຊາວກະສິກອນຜູ້ທີ່ມີທ່າແຮງໃນການລ້ຽງງົວຈຳນວນ 200 ຄົນ ໃນ 4 ແຂວງເປົ້າໝາຍ ໄດ້ແກ່ (ແຂວງຫົວພັນ, ອຸດົມໄຊ, ຫຼວງນ້ຳທາ ແລະ ແຂວງຊຽງຂວາງ).
- ອຳນວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ແກ່ການປະຕິບັດໂຄງການໂດຍສະໜັບສະໜູນອຸປະກອນທີ່ຈຳເປັນໃນການຜະລິດ TMR ລວມທັງເຄື່ອງບົດຫຍ້າ, ວັດຖຸດິບ ແລະ ວັດຖຸອື່ນໆໃຫ້ກັບກົມລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງ, ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້
- ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການຝຶກອົບຮົມສະເພາະສຳລັບການຜະລິດອາຫານສັດຕາມອັດຕາສ່ວນເໝາະສົມທັງໝົດ (TMR) ໂດຍນຳໃຊ້ພຶດທີ່ມີຢູ່ເຊັ່ນ: ມັນຕົ້ນ, ສາລີ, ຫຍ້າ ແລະ ເພືອງເຂົ້າ, ໂດຍມີກົມລ້ຽງສັດແລະ ການປະມົງ (DLF) ເປັນຜູ້ນຳພາ
- ໃຫ້ຄວາມຮູ້ແກ່ຊາວກະສິກອນກ່ຽວກັບ TMR, ເຊິ່ງກ່ຽວຂ້ອງກັບການຜະລິດສ່ວນປະກອບຂອງອາຫານທັງໝົດເຂົ້າເປັນອັນດຽວ. ວິທີນີ້ຊ່ວຍຮັບປະກັນໄດ້ວ່າສັດໄດ້ກິນອາຫານທີ່ມີສານອາຫານຕາມອັດຕາສ່ວນທີ່ຖືກຕ້ອງ, ສົ່ງເສີມສຸຂະພາບ ແລະ ຜະລິດຕະພາບ ໂດຍມີກົມລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງ (DLF) ເປັນຜູ້ນຳພາ.
- ສ້າງບົດແນະນຳກ່ຽວກັບພຶດທີ່ສາມາດນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນການຜະລິດອາຫານສັດ TMR ເຊັ່ນ: ຫຍ້າ, ເພືອງເຂົ້າ, ສາລີ, ມັນຕົ້ນ, ຖົ່ວເຫຼືອງ ແລະ ອື່ນໆ ໂດຍມີກົມລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງ (DLF) ເປັນຜູ້ນຳພາ

- ເຮັດວຽກຮ່ວມກັບນັກໂພຊະນາການເພື່ອກຳນົດສຸດອາຫານທີ່ເໝາະສົມກັບຄວາມຕ້ອງການສະເພາະຂອງງົວໃນແຕ່ລະເຂດ. ໂດຍການປະສົມ ແລະ ຈັດລຽງສ່ວນປະກອບຕ່າງໆຢ່າງເໝາະສົມ, ຈະຊ່ວຍໃຫ້ງົວໄດ້ຮັບສານອາຫານກົງກັບຄວາມຕ້ອງການໃນແຕ່ຊ່ວງຂອງການຈະເລີນເຕີບໂຕ. ໂດຍມີກົມລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງ (DLF) ເປັນຜູ້ນຳພາ
- ຕິດຕາມຊາວກະສິກອນຜູ້ທີ່ຜະລິດອາຫານ TMR ສຳລັບການລ້ຽງງົວ ແລະ ການທອມງົວໂດຍມີກົມລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງ (DLF) ເປັນຜູ້ນຳພາ
- ຂຽນບົດລາຍງານການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ບົດລາຍງານສຳລັບຜູ້ກຳນົດນະໂຍບາຍກ່ຽວກັບການນຳໃຊ້ພືດທີ່ມີຢູ່ໃນການຜະລິດ TMR ເພື່ອເພີ່ມຜະລິດຕະພາບຂອງການລ້ຽງງົວ ແລະ ຫຼຸດຜ່ອນຕົ້ນທຶນການຜະລິດ, ນຳພາໂດຍ NAFRI ແລະ NOUL.

ແນວຄວາມຄິດ ການດຳເນີນງານ:

- **ຊາວກະສິກອນ:** ຄວນມີປະສົບການໃນການລ້ຽງງົວ. ມີງົວຢ່າງໜ້ອຍ 10 ໂຕ ແລະ ມີເນື້ອທີ່ປູກຝັງຢ່າງໜ້ອຍ 0.5 ເຮັກຕາ ເພື່ອປູກຫຍ້າ ແລະ ພືດອື່ນໆ ລວມທັງສາມາດຈັດຫາວັດຖຸດິບສຳລັບຜະລິດອາຫານສັດໄດ້.
- **ກົມລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງ:** ອຳນວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ແກ່ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການ ໂດຍການສະໜັບສະໜູນອຸປະກອນທີ່ຈຳເປັນໃນການຜະລິດອາຫານສັດ TMR ເຊັ່ນ: ເຄື່ອງຕັດຫຍ້າ, ວັດຖຸດິບ ແລະ ວັດຖຸອື່ນໆ.
- **NAFRI, PAFO ແລະ FOA:** ໃຫ້ການຝຶກອົບຮົມດ້ານວິຊາການກ່ຽວກັບ TMR (ອາຫານປະສົມສຳເລັດຮູບ), ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ, ການຕິດຕາມ ແລະ ປະເມີນຜົນ. ລວມທັງການສ້າງຄວາມສາມາດສຳລັບນັກສຶກສາ, ພະນັກງານ, ອາຈານ ແລະ ນັກຄົ້ນຄວ້າຂອງຄະນະກະເສດສາດ, ໂດຍສະເພາະພາກວິຊາ ການລ້ຽງສັດ.
- **ລະດັບທ້ອງຖິ່ນ:** ອົງການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນ (ບ້ານ ແລະ ເມືອງ) ສາມາດນຳໃຊ້ເຕັກນິກນີ້ໃນການເຜີຍແຜ່ໃຫ້ຊາວກະສິກອນອື່ນໆໄດ້ຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ
- **ລະດັບສູນກາງ:** ຂຽນເປັນນະໂຍບາຍສັງເຂບ ແລະ ຮູບແບບການປັບສຸດອາຫານສັດຈະຖືກຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຢູ່ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້. ຜົນໄດ້ຮັບຂອງການຄົ້ນຄວ້ານີ້ຈະສະໜັບສະໜູນນະໂຍບາຍການລ້ຽງສັດແຫ່ງຊາດ ແລະ ຍຸດທະສາດການພັດທະນາກະສິກຳ (ADS) 2025-2030 ເພື່ອການຜະລິດອາຫານສັດ ແລະ ການຫຼຸດຜ່ອນຕົ້ນທຶນການຜະລິດ.

ຕາຕະລາງ 7.1: ຂົງເຂດບຸລິມະສິດ 1: ການຜະລິດອາຫານງົວແບບນໍາໃຊ້ອັດຕາສ່ວນທີ່ເໝາະສົມທັງໝົດ

ຂົງເຂດບຸລິມະສິດທີ 1: ການຜະລິດອາຫານງົວແບບນໍາໃຊ້ອັດຕາສ່ວນທີ່ເໝາະສົມທັງໝົດ (TMR) ຂົງເຂດບຸລິມະສິດ 1 ກວມເອົາ 5 ກຸ່ມຫົວຂໍ້ຕົ້ນຕໍ ມີທັງໝົດ 12 ກິດຈະກຳທີ່ ຄາດຄະເນຄວາມຕ້ອງການງົບປະມານ 1,430,000 USD ອົງທິດທາງການສ້າງຕັ້ງ: ປັບປຸງຜະລິດຕະພາບການຜະລິດງົວ ແລະ ຫຼຸດຜ່ອນຕົ້ນທຶນອາຫານສັດໂດຍການນໍາໃຊ້ TMR						
ລາຍລະອຽດຂອງກິດຈະກຳ	ໄລຍະເວລາ	ຂະໜາດ/ ສະຖານທີ່	ຜູ້ຮັບຜິດຊອບ ຫຼັກ	ຜູ້ສະໜັບສະ ໜູນ	(2026- 2030) ງົບປະມານທີ່ ຕ້ອງການ	
ກຸ່ມຫົວຂໍ້ 1: ຄັດເລືອກຊາວກະສິກອນທີ່ມີທ່າແຮງໃນການລ້ຽງງົວ						
1.1	ການຄັດເລືອກພື້ນທີ່ຜູ້ສະໜັກ	1 ປີ	ຫົວພັນ ອຸດົມໄຊ ຫຼວງນ້ຳທາ ຊຽງຂວາງ	PAFO DAFO	DLF	10,000
1.2	ດໍາເນີນການສຶກສາພື້ນຖານກ່ຽວກັບວັດຖຸດິບ ແລະ ວິທີປະຕິບັດໃນດ້ານ ອາຫານ					
1.3	ການຄັດເລືອກພື້ນທີ່ຕາມມາດຖານເອົາຊາວກະສິກອນຜູ້ລ້ຽງງົວ 200 ຄົນ. - ມີປະສົບການໃນການລ້ຽງງົວຢ່າງໜ້ອຍ 2 ປີ - ມີງົວຢ່າງໜ້ອຍ 10 ໂຕ ແລະ ເນື້ອທີ່ 0.5 ເຮັກຕາ ເພື່ອປູກຫຍ້າ ແລະ ພືດອື່ນໆ					
ກຸ່ມຫົວຂໍ້ 2: ອໍານວຍຄວາມສະດວກໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການ, ສະໜັບສະໜູນອຸປະກອນທີ່ຈໍາເປັນ, ການຖ່າຍທອດຄວາມຮູ້ສໍາລັບການຜະລິດ TMR.						
1.4	ສະໜູນສະໜູນອຸປະກອນທີ່ຈໍາເປັນສໍາລັບ TMR ໂດຍການອໍານວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ກັບຄູ່ຮ່ວມງານລວມທັງພາກເອກະຊົນ, ນັກລົງທຶນແລະສະຫະກອນທ້ອງຖິ່ນເພື່ອສະໜັບສະໜູນການຜະລິດ TMR; ອຸປະກອນແລະວັດສະດຸທີ່ຈໍາເປັນ: ເຄື່ອງຕັດຫຍ້າ, ເຄື່ອງ ບິດເຄື່ອງປະສົມ ແລະ ວັດຖຸດິບ	2 ປີ	ຫົວພັນ ອຸດົມໄຊ ຫຼວງນ້ຳທາ ຊຽງຂວາງ	DLF	PAFO & DAFO	1,000,000

1.5	ປະເມີນຜົນຜະລິດກະສິກໍາ ແລະ ການແປຮູບສິ່ງເສດເຫຼືອສາມາດນໍາມາໃຊ້ເປັນວັດຖຸດິບໃນການຜະລິດອາຫານປະສົມ TMRໄດ້			DLF,	NAFRI, NOUL	40,000
1.6	ຝຶກອົບຮົມການຜະລິດ TMR ສໍາລັບຊາວກະສິກອນຜູ້ລ້ຽງງົວ			PAFO, DAFO	DLF	40,000
1.7	ໃຫ້ຄໍາແນະນໍາສໍາລັບການຜະລິດ TMR			DLF	NAFRI, NOUL	20,000
ກຸ່ມຫົວຂໍ້ 3: ພັດທະນາ TMR ສໍາລັບງົວທ້ອງຖິ່ນ						
1.8	ອອກແບບ ແລະ ປັບປຸງສູດ TMR ເພື່ອຕອບສະໜອງຄວາມຕ້ອງການດ້ານໂພຊະນາການຂອງງົວໃນຊ່ວງຈະເລີນເຕີບໂຕທີ່ແຕກຕ່າງກັນ.					
1.9	ການສະໜອງສານເສີມ ແລະ ໂປບາຍໂອຕິກ (probiotics) ສໍາລັບການຜະລິດອາຫານ TMR ທີ່ກົງກັບລະດັບໂພຊະນາການສໍາລັບງົວແຕ່ລະໄລຍະການລ້ຽງ.	3 ປີ	ຫົວພັນ ອຸດົມໄຊ ຫຼວງນ້ຳທາ ຊຽງຂວາງ	NAFRI, NOUL	DLF	120,000
1.10	ເລີ່ມການຜະລິດທົດລອງ TMR ແລະ ແຈກຢາຍໃຫ້ຊາວກະສິກອນທີ່ຄັດຖືກເລືອກ					
ກຸ່ມຫົວຂໍ້ 4: ການຕິດຕາມການນໍາໃຊ້ TMR						
1.11	- ການຄວບຄຸມ ແລະ ຕິດຕາມຄຸນນະພາບ: ຕິດຕາມຊາວກະສິກອນຜະລິດ TMR ສໍາລັບການລ້ຽງງົວ ແລະ ການທອມງົວ - ບໍລິການວິເຄາະ ແລະ ເກັບຕົວຢ່າງອາຫານ TMR ຢ່າງເປັນປົກກະຕິ	5 ປີ	ຫົວພັນ ອຸດົມໄຊ ຫຼວງນ້ຳທາ ຊຽງຂວາງ	DLF	PAFO DAFO	100,000
ກຸ່ມຫົວຂໍ້ 5: ການສະໜັບສະໜູນດ້ານນະໂຍບາຍຂອງລັດຖະບານ						
1.12	ການຄົ້ນຄວ້າເຊິ່ງປະຕິບັດ: ຂຽນລາຍງານການຄົ້ນຄວ້າ, ບົດລາຍງານສໍາລັບຜູ້ສ້າງນະໂຍບາຍກ່ຽວກັບການນໍາໃຊ້ພືດທີ່ມີຢູ່ເພື່ອຜະລິດ TMR ເພື່ອເພີ່ມຜົນຜະລິດຕະພາບການຜະລິດ ແລະ ຫຼຸດຜ່ອນຕົ້ນທຶນ.	5 ປີ	ຫົວພັນ ອຸດົມໄຊ ຫຼວງນ້ຳທາ ຊຽງຂວາງ	NAFRI, NUOL	DLF	100,000

7.2. ແຜນດຳເນີນງານ 2: ຊຸກຍູ້ການນຳໃຊ້ການປະສົມທຽມເພື່ອເພີ່ມຜະລິດຕະພາບການຜະລິດພາຍໃຕ້ການຮ່ວມມືລະຫວ່າງພາກລັດ-ເອກະຊົນ

ສະພາບປັດຈຸບັນ:

- ເຖິງວ່າປະເທດລາວຈະມີງົວພື້ນເມືອງສະສົມຢູ່ 2.6 ລ້ານໂຕໃນປີ 2024 ກໍຕາມ, ແຕ່ງົວພື້ນເມືອງສ່ວນໃຫຍ່ຍັງມີລັກສະນະຂະໜາດນ້ອຍໂດຍມີນ້ຳໜັກສະເລ່ຍ 150-250 ກິໂລກຣາມຕໍ່ໂຕ (MAF, 2024)
- ປັດຈຸບັນມີຄວາມຕ້ອງການຊື້ນຽວຈາກຕະຫຼາດທັງພາຍໃນ ແລະ ຕ່າງປະເທດສູງ. ໃນປີ 2022, ສປ ຈີນ ແລະ ສສ ຫວຽດນາມ ໄດ້ນຳເຂົ້າຊື້ນຽວ 2.7 ລ້ານໂຕນ ແລະ 1 ລ້ານໂຕນ. ດັ່ງນັ້ນສະຖານະການດັ່ງກ່າວນີ້ຈຶ່ງເປັນໂອກາດທີ່ດີສຳລັບຊາວກະສິກອນລາວ ໃນການເພີ່ມລາຍຮັບຈາກການລ້ຽງງົວ.

ປະເດັນສຳຄັນ ແລະ ອຸປະສັກ:

- ງົວພື້ນເມືອງທີ່ມີຢູ່ໃນປະຈຸບັນຍັງມີຂະໜາດນ້ອຍ ແລະ ນ້ຳໜັກຕໍ່າ ເຊິ່ງບໍ່ສອດຄ່ອງກັບຄວາມຕ້ອງການຂອງຕະຫຼາດສາກົນ
- ຟາມລ້ຽງງົວທ້ອງຖິ່ນຍັງມີຄວາມສາມາດຈຳກັດໃນການຜະລິດລູກງົວລູກປະສົມ ໂດຍໃຊ້ການປະສົມພັນທຽມໂດຍຈຳນວນງົວລູກປະສົມທັງໝົດມີພຽງ 3% ຂອງຝູງງົວທັງໝົດ.
- ຊາວກະສິກອນຂະໜາດນ້ອຍມີຄວາມຮູ້ຈຳກັດກ່ຽວກັບການປະສົມພັນທຽມ

ຈຸດປະສົງ:

- ຈັດການຝຶກອົບຮົມກ່ຽວກັບການປະສົມພັນທຽມ ໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນຜູ້ລ້ຽງງົວທີ່ມີທ່າແຮງ.
- ສົ່ງເສີມຊາວກະສິກອນລ້ຽງງົວຂະໜາດນ້ອຍໃຫ້ນຳໃຊ້ການປະສົມພັນທຽມເພື່ອຜະລິດລູກງົວປະສົມພັນ ແລະ ເພີ່ມຜົນຜະລິດງົວໃນທ້ອງຖິ່ນ.

ວິທີການ:

- ຄັດເລືອກຊາວກະສິກອນທີ່ມີທ່າແຮງໃນການລ້ຽງງົວຊື້ນ ຈຳນວນ 200 ຄົນ ໃນ 4 ແຂວງເປົ້າໝາຍ (ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ອຸດົມໄຊ, ຫຼວງນ້ຳທາ ແລະ ຊຽງຂວາງ).
- ປະຕິບັດໂຄງການຝຶກອົບຮົມແບບບັງຄັບສຳລັບນັກວິຊາການ ປະສົມພັນທຽມເພື່ອຮັບປະກັນການຈັດການນ້ຳເຊື້ອ ແລະ ເຕັກນິກການປະສົມພັນທຽມມີຄວາມຖືກຕ້ອງ, ນຳພາໂດຍຟາມລ້ຽງສັດເອກະຊົນ
- ໃຫ້ຄວາມຮູ້ແກ່ຊາວກະສິກອນກ່ຽວກັບຄວາມສຳຄັນຂອງການກວດຈັບຄວາມຮ້ອນ, ສຸຂະພາບຂອງຝູງສັດ ແລະ ຂໍ້ແນະນຳການຈັດການການສືບພັນໂດຍລວມເພື່ອເຮັດໃຫ້ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການປະສົມພັນທຽມປະສົບຜົນສຳເລັດເຊິ່ງນຳພາໂດຍຟາມລ້ຽງສັດເອກະຊົນ
- ສະໜອງຄູ່ມືແນະນຳກ່ຽວກັບການກະກຽມອຸປະກອນທີ່ຈຳເປັນສຳລັບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການປະສົມພັນທຽມ, ລວມທັງຖັງເກັບນ້ຳເຊື້ອ, ຫຼອດປະສົມທຽມ, ສານຫລໍ່ລິ້ນ, ອຸປະກອນບັນທຶກຂໍ້ມູນ ແລະ ເຄື່ອງກວດການຖືພາ, ໂດຍມີກົມລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງ (DLF) ເປັນຜູ້ນຳພາ
- ຕິດຕາມການຖືພາຂອງແມ່ງົວ ແລະ ການກະກຽມຄວາມພ້ອມສຳລັບການເກີດລູກງົວໃໝ່, ນຳພາໂດຍ DAFO, PAFO ແລະ ຟາມລ້ຽງງົວເອກະຊົນ.
- ຂຽນບົດຄົ້ນຄ້ວາ, ບົດລາຍງານດ້ານນະໂຍບາຍສຳລັບຜູ້ສ້າງນະໂຍບາຍກ່ຽວກັບການນຳໃຊ້ການປະສົມພັນທຽມສຳລັບການຜະລິດລູກງົວລູກປະສົມ ແລະ ເພີ່ມປະສິດທິພາບການຜະລິດງົວ, ໂດຍມີກົມລ້ຽງສັດ ຄະນະກະເສດສາດ ແລະ ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ ເປັນຜູ້ນຳພາ.

ແນວຄວາມຄິດການດໍາເນີນງານ:

- **ຊາວກະສິກອນ:** ຄວນມີປະສິບການໃນການລ້ຽງງົວ, ມີງົວຢ່າງໜ້ອຍ 5 ໂຕສໍາລັບເຮັດການປະສົມພັນທຽມ ແລະ ມີເນື້ອທີ່ສໍາລັບປູກຫຍ້າ 0.5 ເຮັກຕາ.
- **ກົມລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງ:** ປັບປຸງສູນ ປະສົມພັນທຽມ ທີ່ມີຢູ່, ອໍານວຍຄວາມສະດວກໃນການຈັດຕັ້ງ ປະຕິບັດໂຄງການ ໂດຍການສະໜັບສະໜູນອຸປະກອນທີ່ຈໍາເປັນໃຫ້ແກ່ໂຄງການ ປະສົມພັນທຽມ ລວມມີ ຖັງເກັບ ນໍ້າເຊື້ອອະສຸຈີ, ເຊືອກປະສົມທຽມ, ສານລໍ່ລື່ນ, ອຸປະກອນບັນທຶກຂໍ້ມູນ ແລະ ອື່ນໆ.
- **ຟາມລ້ຽງງົວເອກະຊົນ:** ສະໜອງການຝຶກອົບຮົມດ້ານວິຊາການ ປະສົມພັນທຽມ, ການປະຕິບັດຕົວຈິງ ແລະ ການຕິດຕາມ ແລະ ການປະເມີນຜົນ.
- **ມະຫາວິທະຍາໄລ:** ສ້າງຄວາມອາດສາມາດສໍາລັບນັກສຶກສານັກສຶກສາ, ພະນັກງານ, ອາຈານ ແລະ ນັກຄົ້ນຄວ້າ ຂອງຄະນະກະເສດສາດ. ໂດຍສະເພາະພາກວິຊາການລ້ຽງສັດ.
- **ລະດັບທ້ອງຖິ່ນ:** ອົງການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນ (ບ້ານ ແລະ ເມືອງ) ສາມາດນໍາໃຊ້ເຕັກໂນໂລຊີເຫຼົ່ານີ້ໃນການເຜີຍ ແຜ່ໃຫ້ຊາວກະສິກອນອື່ນໆໄດ້ຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ.
- **ລະດັບສູນກາງ:** ສັງລວມນະໂຍບາຍຫຍໍ້ ແລະ ຮູບແບບການທົດລອງທາງດ້ານເຕັກນິກການປະສົມທຽມ ຈະຖືກ ນໍາໃຊ້ໃນກະຊວງກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້. ໂດຍຜົນໄດ້ຮັບຂອງການຄົ້ນຄວ້ານີ້ຈະສະໜັບສະໜູນນະໂຍບາຍການ ລ້ຽງສັດແຫ່ງຊາດ ແລະ ຍຸດທະສາດການພັດທະນາກະສິກໍາ ADS ປີ 2026-2030 ໃນການຜະລິດງົວລູກປະສົມ ເພື່ອປັບປຸງຜະລິດຕະພາບຂອງການລ້ຽງງົວ.

7.2: ຂົງເຂດບຸລິມະສິດ 2: ຊຸກຍູ້ການປະສົມທຽມເພື່ອເພີ່ມຜົນຜະລິດງົວຈາກການຮ່ວມມືລະຫວ່າງພາກລັດ-ເອກະຊົນ

ຂົງເຂດບຸລິມະສິດ 2 ກວມເອົາ 4 ກຸ່ມຫົວຂໍ້ທີ່ມີ 15 ກິດຈະກຳ, ຕ້ອງການງົບປະມານ 1,830,000 USD ຄາດຄະເນ.

○ ທິດທາງການຈັດຕັ້ງ: ຊຸກຍູ້ໃຫ້ຜູ້ລ້ຽງງົວຂະໜາດນ້ອຍນຳໃຊ້ການປະສົມພັນທຽມເພື່ອຜະລິດລູກປະສົມ ແລະ ເພີ່ມຜົນຜະລິດງົວຊັ້ນໃນທ້ອງຖິ່ນ.

ລາຍລະອຽດຂອງກິດຈະກຳ		ໄລຍະເວລາ	ຂະໜາດ/ສະຖານທີ່	ຜູ້ຮັບຜິດຊອບຫຼັກ	ຜູ້ສະໜັບສະໜູນ	(2026-2030) ງົບປະມານທີ່ ຕ້ອງການ
ກຸ່ມຫົວຂໍ້ທີ 1: ສົ່ງເສີມຊາວກະສິກອນລ້ຽງງົວຂະໜາດນ້ອຍນຳໃຊ້ການປະສົມພັນທຽມເພື່ອຜະລິດລູກງົວພັນປະສົມ ແລະ ເພີ່ມຜົນຜະລິດງົວຊັ້ນໃນທ້ອງຖິ່ນ.						
2.1	ຄັດເລືອກເອົາຊາວກະສິກອນ 200 ຄົນ	1 ປີ	ວຽງຈັນ ອຸດົມໄຊ ຫຼວງນ້ຳທາ ຊຽງຂວາງ	PAFO, DAFO	DLF	5,000
2.2	ຈັດຕັ້ງໂຄງການຝຶກອົບຮົມສຳລັບຊາວກະສິກອນຜູ້ລ້ຽງງົວ ດ້ານການສັງເກດອາການ ແລະ ການຈັດການ ການປະສົມພັນທຽມ	4 ປີ		DAFO, Farmer	PAFO	40,000
2.3	ພັດທະນາຄຳແນະນຳສຳລັບໂຄງການ ປະສົມພັນທຽມ ແລະ ສະໜັບສະໜູນການເຂົ້າເຖິງເຕັກໂນໂລຢີ	4 ປີ		DLF	PAFO, DAFO	80,000
2.4	ສະໜັບສະໜູນການເບິ່ງແຍງງົວຖືພາ ແລະ ລູກງົວເກີດໃໝ່	5 ປີ		Farmer, DAFO	PAFO	25,000
ກຸ່ມຫົວຂໍ້ 2: ການສ້າງຕັ້ງ ແລະ ການດຳເນີນງານຂອງສູນປະສົມພັນທຽມ						
2.5	ການສ້າງຕັ້ງສູນປະສົມພັນທຽມ ອຸປະກອນທີ່ຈຳເປັນສຳລັບສູນ: ນ້ຳເຊື້ອ, ຖັງເກັບນ້ຳເຊື້ອ, ແທ່ງປະສົມທຽມ, ສານຫຼໍ່ລື້ນ, ແລະເຄື່ອງມືການບັນທຶກຂໍ້ມູນ, ແລະອື່ນໆ.	1 ປີ	ວຽງຈັນ ອຸດົມໄຊ ຫຼວງນ້ຳທາ ຊຽງຂວາງ	PAFO	DLF	320,000
2.6	ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂຄງການຝຶກອົບຮົມນັກວິຊາການ ປະສົມພັນທຽມ	3 ປີ		DAFO, PAFO	DLF, NAFRI	120,000
2.7	ການວິເຄາະປະສິດທິພາບຂອງການຜະສົມທຽມໃນງົວ, ເຊັ່ນ: ອັດຕາການປະຕິສິນທິ, ນ້ຳໜັກຂອງລູກງົວເກີດໃໝ່, ນ້ຳໜັກຕອນເຊົານົມ, ນ້ຳໜັກໃນຕະຫຼາດ ແລະ ອື່ນໆ.	5 ປີ		DAFO, PAFO	DLF, NAFRI	50,000
ກຸ່ມຫົວຂໍ້ 3: ການສ້າງລະບົບການປັບປຸງ ແລະ ການປະສົມພັນງົວ						

2.8	ປັບປຸງສູນປະສົມພັນງົວ	2 ປີ	ວຽງຈັນ ອຸດົມໄຊ ຫຼວງນ້ຳທາ ຊຽງຂວາງ	NAFRI	DLF	200,000
2.9	ການພັດທະນາລະບົບການຄັດເລືອກລັກສະນະເດັ່ນໃນການປັບປຸງສາຍພັນ ງົວເຫຼືອງ	5 ປີ		NAFRI	DLF	50,000
2.10	ຈັດການແຂ່ງຂັນເພື່ອຄັດເລືອກເອົາຄຸນລັກສະນະແນວພັນທີ່ດີເລີດຂອງງົວ	5 ປີ		DLF	PAFO, DAFO	100,000
2.11	ການຜະລິດນ້ຳເຊື້ອເພື່ອປະສົມພັນທຽມຈາກງົວເຫຼືອງລາວ ເພື່ອຈຳໜ່າຍເອງ	5 ປີ	ວຽງຈັນ ອຸດົມໄຊ ຫຼວງນ້ຳທາ ຊຽງຂວາງ	NAFRI	DLF	100,000
2.12	ການທົດສອບ ແລະ ປັບປຸງຄວາມສາມາດຂອງການສະໜອງນ້ຳເຊື້ອງົວເຫຼືອງ ທີ່ລ້ຽງເອງ	5 ປີ	ວຽງຈັນ ອຸດົມໄຊ ຫຼວງນ້ຳທາ ຊຽງຂວາງ	NAFRI	DLF	100,000
ກຸ່ມຫົວຂໍ້ 4: ສະໜັບສະໜູນນະໂຍບາຍຂອງລັດຖະບານ						
2.13	ການຄົ້ນຄວ້າເຊິ່ງປະຕິບັດງານ: ຂຽນບົດຄົ້ນຄວ້າ, ລາຍງານແກ່ຜູ້ສ້າງ ນະໂຍບາຍກ່ຽວກັບການນຳໃຊ້ການປະສົມພັນທຽມ ສຳລັບການຜະລິດລູກ ງົວປະສົມ ແລະ ການປັບປຸງຜະລິດຕະພາບການລ້ຽງງົວ.	5 ປີ	ວຽງຈັນ ອຸດົມໄຊ ຫຼວງນ້ຳທາ ຊຽງຂວາງ	NAFRI, NOUL	DLF	50,000
2.14	ນະໂຍບາຍສະໜັບສະໜູນຮູບແບບ PPP ເພື່ອປັບປຸງຜະລິດຕະພາບການ ລ້ຽງງົວ	5 ປີ		DAEC	DLF	50,000
2.15	ສ້າງແຮງຈູງໃຈໃນການນຳໃຊ້ແນວພັນງົວທີ່ມີຄວາມສາມາດການຜະລິດສູງ ເຊິ່ງໄດ້ ຈາກການປະສົມທຽມ ເປັນພໍ່ແມ່ພັນ	5 ປີ		DLF	PAFO, DAFO	50,000

7.3. ແຜນດຳເນີນງານ 3: ສະໜອງເງິນກູ້ຈູງໃຈເພື່ອການຜະລິດງົວທອມ

ສະພາບປັດຈຸບັນ:

- ເຖິງວ່າລັດຖະບານໄດ້ສົ່ງເສີມການພັດທະນາກະສິກຳ ແລະ ລ້ຽງສັດເປັນບຸລິມະສິດສຳຄັນໃນຍຸດທະສາດການພັດທະນາກະສິກຳ ໃນປີ 2026-2030 ແລະ ນະໂຍບາຍແຫ່ງຊາດວ່າດ້ວຍການສົ່ງເສີມການລ້ຽງສັດ ແລະ ສັດນ້ຳໃນປີ 2022, ແຕ່ອັດຕາສ່ວນສິນເຊື້ອໃຫ້ແກ່ຂະແໜງກະສິກຳກວມພຽງ 5.5% ຂອງສິນເຊື້ອທັງໝົດໃນປີ 2022.
- ການເຂົ້າເຖິງສິນເຊື້ອຍັງເປັນສິ່ງທ້າທາຍສຳລັບຊາວກະສິກອນຜູ້ລ້ຽງງົວ, ເນື່ອງຈາກມີຂໍ້ຈຳກັດໃນການເຂົ້າເຖິງຂໍ້ມູນ ແລະ ການຂາດຫຼັກຊັບຄ້ຳປະກັນ. ສະນັ້ນ, ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ຊາວກະສິກອນທີ່ມີທ່າແຮງຫຼາຍຄົນບໍ່ສາມາດຂະຫຍາຍການລ້ຽງງົວເພື່ອເປັນການຄ້າໄດ້.

ປະເດັນສຳຄັນ ແລະ ອຸປະສັກ:

- ການເຂົ້າເຖິງແຫຼ່ງທຶນຂອງຊາວກະສິກອນຂະໜາດນ້ອຍຍັງຈຳກັດ ແລະ ເງິນທຶນສຳລັບການລ້ຽງງົວເພື່ອການຄ້າແມ່ນບໍ່ພຽງພໍ.
- ອັດຕາດອກເບ້ຍເງິນກູ້ທີ່ສູງເຮັດໃຫ້ຊາວກະສິກອນຜູ້ລ້ຽງງົວຈຳນວນຫຼາຍ, ບໍ່ສາມາດແບກຮັບຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການລ້ຽງງົວໄດ້.

ຈຸດປະສົງ:

- ເພື່ອປັບປຸງການເຂົ້າເຖິງແຫຼ່ງເງິນທຶນໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນຜູ້ລ້ຽງງົວຂະໜາດນ້ອຍ
- ເພື່ອສົ່ງເສີມການລ້ຽງງົວຂອງຊາວກະສິກອນຂະໜາດນ້ອຍໃຫ້ເປັນສິນຄ້າ

ວິທີການ:

- ຄັດເລືອກຊາວກະສິກອນທີ່ມີທ່າແຮງໃນການລ້ຽງງົວ 200 ຄົນ ໃນ 4 ແຂວງເປົ້າໝາຍ (ແຂວງຫົວພັນ, ອຸດົມໄຊ, ຫຼວງນ້ຳທາ ແລະ ແຂວງຊຽງຂວາງ).
- ຈັດການຝຶກອົບຮົມດ້ານເຕັກນິກໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນຜູ້ລ້ຽງງົວໃນພື້ນທີ່ເປົ້າໝາຍ ໃນດ້ານການທອມງົວ ແລະ ຜະລິດອາຫານງົວໂດຍໃຊ້ພືດທີ່ມີຢູ່ໃນທ້ອງຖິ່ນ, ໂດຍມີກົມລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງ ເປັນຜູ້ນຳພາ
- ຄອບຄົວໜຶ່ງສາມາດກູ້ຢືມເງິນທຶນໄດ້ 25 – 40 ລ້ານກີບ ໃນອັດຕາດອກເບ້ຍ 5% ຕໍ່ປີ, ເຊິ່ງສາມາດລ້ຽງງົວທອມໄດ້ 3 – 4 ໂຕ ພາຍໃນໄລຍະເວລາ 4 ເດືອນ, ແລະ ສາມາດເຮັດໄດ້ 3 ຄັ້ງຕໍ່ປີ, ໂດຍມີທະນາຄານສົ່ງເສີມກະສິກຳ (APB) ສະໜອງທຶນ.
- ສ້າງຄູ່ມືແນະນຳການນຳໃຊ້ເງິນກູ້ເພື່ອຈຸດປະສົງສະເພາະເຊັ່ນ: ກູ້ຢືມເພື່ອຊື້ງົວສຳລັບທອມ, ຊື້ປັດໄຈການຜະລິດ ເຊັ່ນ: ເມັດພັນຫຍ້າ, ພືດເພື່ອຜະລິດອາຫານງົວ (TMR), ແລະ ປັບປຸງໂຮງເຮືອນສັດ, ໂດຍທີ່ທະນາຄານສົ່ງເສີມກະສິກຳ (APB) ເປັນອົງການຫຼັກໃນການສະໜອງທຶນ.
- ການຕິດຕາມ ແລະ ການປະເມີນຜົນປະຈຳເດືອນເພື່ອຮັບປະກັນຄວາມສອດຄ່ອງກັບຄູ່ມືແນະນຳ ແລະ ຈຸດປະສົງການນຳໃຊ້ເງິນກູ້ຢືມ, ນຳພາໂດຍ APB.
- ຕິດຕາມກັບຊາວກະສິກອນ ແລະ ເກັບກຳຂໍ້ມູນເພື່ອຕິດຕາມອັດຕາການຈະເລີນເຕີບໂຕຂອງງົວ, ອາຫານສັດ, ແລະ ການກວດສຸຂະພາບສັດ, ນຳພາໂດຍ PAFO ແລະ DAFO.
- ຂຽນບົດຄົ້ນຄວ້າ, ລາຍງານຕໍ່ຜູ້ວາງນະໂຍບາຍກ່ຽວກັບສິນເຊື້ອຈູງໃຈໃນການລ້ຽງງົວເພື່ອເປັນສິນຄ້າ, ນຳພາໂດຍ NAFRI ແລະ NOUL.

ແນວຄວາມຄິດການດໍາເນີນງານ:

- **ຊາວກະສິກອນ:** ຄວນມີປະສິບການໃນການລ້ຽງງົວ, ມີງົວຢ່າງໜ້ອຍ 10 ໂຕ, ເນື້ອທີ່ປູກຝັງ 0.5 ເຮັກຕາ ເພື່ອປູກຫຍ້າ ແລະ ພືດອື່ນໆ, ສະໜອງວັດຖຸດິບ.
- **ກົມລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງ:** ຊີ້ນໍາ ແລະ ປະເມີນຜົນໂຄງການ
- **ທະນາຄານສົ່ງເສີມກະສິກໍາ:** ສະໜອງເງິນກູ້, ຕິດຕາມ ແລະ ປະເມີນຜົນການນໍາໃຊ້ເງິນກູ້ ແລະ ການຊໍາລະຄືນເງິນກູ້.
- **ຄະນະກະເສດສາດ, PAFO ແລະ DAFO:** ໃຫ້ການຝຶກອົບຮົມດ້ານເຕັກນິກກ່ຽວກັບການລ້ຽງງົວ, ການຜະລິດອາຫານງົວໂດຍນໍາໃຊ້ພືດທີ່ມີຢູ່.
- **ລະດັບທ້ອງຖິ່ນ:** ອໍານາດການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນ (ບ້ານ ແລະ ເມືອງ) ສາມາດນໍາໃຊ້ເຕັກນິກນີ້ເພື່ອເຜີຍແຜ່ແກ່ຊາວກະສິກອນຄົນອື່ນໆໄດ້ຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ.
- **ລະດັບສູນກາງ:** ຂຽນນະໂຍບາຍຫຍໍ້ ແລະ ຮູບແບບການຈັດສຸດອາຫານສັດຈະຖືກນໍາໄປໃຊ້ໂດຍກະຊວງກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ . ໂດຍຜົນໄດ້ຮັບຂອງການຄົ້ນຄວ້ານີ້ຈະສະໜັບສະໜູນນະໂຍບາຍການລ້ຽງສັດແຫ່ງຊາດ, ແລະ ຍຸດທະສາດການພັດທະນາກະສິກໍາປີ 2026-2030 ເພື່ອປັບປຸງການເຂົ້າເຖິງແຫຼ່ງທຶນຂອງຊາວກະສິກອນຜູ້ລ້ຽງງົວຂະໜາດນ້ອຍ.

ຕາຕະລາງ 7.3: ຂົງເຂດບຸລິມະສິດ 3: ເງິນກູ້ຈູງໃຈສໍາລັບການລ້ຽງງົວທອມ

ຂົງເຂດບຸລິມະສິດທີ 3: ເງິນກູ້ຈູງໃຈສໍາລັບການລ້ຽງງົວທອມ ຂົງເຂດບຸລິມະສິດ 3 ກວມເອົາ 4 ກຸ່ມຫົວຂໍ້ທີ່ມີ 7 ກິດຈະກຳທີ່ຕ້ອງການງົບປະມານ 2,100,000 USD. ○ ທິດທາງການຈັດຕັ້ງ: ຊຸກຍູ້ການລ້ຽງງົວຂອງຊາວກະສິກອນຂະໜາດນ້ອຍເພື່ອຜະລິດເປັນສິນຄ້າ						
ລາຍລະອຽດຂອງກິດຈະກຳ	ໄລຍະເວລາ	ຂະໜາດ/ສະຖານທີ່	ຜູ້ຮັບຜິດຊອບຫຼັກ	ຜູ້ສະໜັບສະໜູນ	(2026-2030) ງົບປະມານທີ່ຕ້ອງການ	
ຫົວຂໍ້ທີ 1: ຄັດເລືອກຊາວກະສິກອນທີ່ມີທ່າແຮງລ້ຽງງົວ						
3.1	ຄັດເລືອກຊາວກະສິກອນທີ່ລ້ຽງງົວ 200 ຄົນ - ມີປະສົບການໃນການລ້ຽງງົວຢ່າງໜ້ອຍ 2 ປີ - ມີງົວຢ່າງໜ້ອຍ 10 ໂຕ ແລະ ເນື້ອທີ່ 0.5 ເຮັກຕາ ເພື່ອປູກຫຍ້າ ແລະ ພືດອື່ນໆ	1 ປີ	ຫົວພັນ ອຸດົມໄຊ ຫຼວງນ້ຳທາ ຊຽງຂວາງ	PAFO, DAFO	DLF	20,000
3.2	ການຝຶກອົບຮົມເພີ່ມທັກສະການຈັດການກຸ່ມຊາວກະສິກອນ ແລະ ສະຫະກອນ: ສົ່ງເສີມການສ້າງຕັ້ງກຸ່ມສະຫະກອນລະຫວ່າງຊາວກະສິກອນຂະໜາດນ້ອຍ ເພື່ອແບ່ງປັນຊັບພະຍາກອນ ແລະ ຄວາມຮູ້; ອໍານວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ແກ່ໂຄງການຝຶກອົບຮົມ ແລະ ການສ້າງຄວາມອາດສາມາດ ເພື່ອປັບປຸງການແຂ່ງຂັນ ແລະ ຜະລິດຕະພາບ.	2 ປີ		DAEC	DAFO PAFO	20,000
ກຸ່ມຫົວຂໍ້ 2: ສ້າງພື້ນຖານ ແລະ ເພີ່ມຄວາມອາດສາມາດໃນການແຂ່ງຂັນຂອງຟາມລ້ຽງງົວດ້ວຍນໍາໃຊ້ເງິນກູ້						
3.3	ພັດທະນາການລ້ຽງແບບຟາມການຄ້າໂດຍຜ່ານ ການສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃນການແຂ່ງຂັນ ແລະ ສ້າງພື້ນຖານໃຫ້ຊາວກະສິກອນຂະໜາດນ້ອຍໂດຍໃຊ້ເງິນກູ້: (1) ຊື້ປັດໃຈການຜະລິດ; (2) ຊື້ງົວເຖິກ;	5 ປີ	ຫົວພັນ ອຸດົມໄຊ ຫຼວງນ້ຳທາ	DLF	PAFO, DAFO	2,000,000

	(3) ປັບປຸງໂຮງເຮືອນ; (4) ການພັດທະນາພື້ນທີ່ທົ່ງຫຍ້າ; (5) ຄອງ ຊົນລະປະທານ ແລະ ປ້ານ້ຳ		ຊຽງຂວາງ			
3.4	ຂະຫຍາຍການດຳເນີນງານຂອງສະຫະກອນຜ່ານທຸລະກິດສິນເຊື້ອ ແບບສະຫະກອນ					
ກຸ່ມຫົວຂໍ້ 3: ຕິດຕາມ ແລະ ປະເມີນຜົນກະທົບຂອງການນຳໃຊ້ເງິນກູ້						
3.5	ການຕິດຕາມ ແລະ ປະເມີນຜົນ ເພື່ອຮັບປະກັນວ່າການປະຕິບັດເປັນ ໄປຕາມແນວທາງ ແລະ ຈຸດປະສົງການນຳໃຊ້ເງິນກູ້: ການເກັບກຳຂໍ້ ມູນກ່ຽວກັບປະສິດທິພາບຂອງໂຄງການ; ວິເຄາະບັນຫາອຸປະສັກທີ່ ຊາວກະສິກອນພົບໃນການເຂົ້າເຖິງເງິນກູ້ຫຼືໃນການຈັດການຟາມງົວ	5 ປີ	ຫົວພັນ ອຸດົມໄຊ ຫຼວງນ້ຳທາ ຊຽງຂວາງ	APB	PAFO, DAFO	40,000
ກຸ່ມຫົວຂໍ້ 4: ການສະໜັບສະໜູນນະໂຍບາຍຂອງລັດຖະບານ						
3.6	ກອງປະຊຸມສຳມະນາຜູ້ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ ເພື່ອກວດກາຄືນລະບົບເງິນ ກູ້ນະໂຍບາຍ	1 ປີ	ຫົວພັນ ອຸດົມໄຊ ຫຼວງນ້ຳທາ ຊຽງຂວາງ	APB	DLF	20,000
3.7	ຂະຫຍາຍນະໂຍບາຍເງິນກູ້ນະໂຍບາຍເພື່ອຈູງໃຈສຳລັບການລ້ຽງງົວ ໃຫ້ກວມເອົາຂົງເຂດບັນດາເມືອງ ແລະຊາວກະສິກອນເພີ່ມຕື່ມ					

7.4. ແຜນດຳເນີນງານ 4: ການອຳນວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ແກ່ການຄ້າຖົ່ວຊາຍແດນ

ສະພາບປັດຈຸບັນ:

- ຄວາມຕ້ອງການຊື້ນຶ່ງຈາກທັງພາຍໃນ ແລະ ຕ່າງປະເທດເພີ່ມຂຶ້ນ ດັ່ງທີ່ເຫັນໄດ້ຈາກ ສປປ ຈີນ ແລະ ຫວຽດນາມ ທີ່ມີການນຳເຂົ້າຊື້ນຶ່ງປະມານ 2.782 ລ້ານໂຕນ ແລະ ຊື້ນຶ່ງ 1 ລ້ານໂຕນ ຕາມລຳດັບ, ໃນປີ 2022 (USDA, 2023), ນີ້ໄດ້ສ້າງໂອກາດອັນສຳຄັນໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນໃນ ສປປ ລາວ ໃນການສ້າງລາຍຮັບເພີ່ມຈາກການລ້ຽງສັດ.
- ການຄ້າຖົ່ວຂ້າມຊາຍແດນມີບົດບາດສຳຄັນໃນການພັດທະນາເສດຖະກິດທັງພາກພື້ນ ແລະ ປະເທດ, ໂດຍຊ່ວຍຮັດແໜ້ນການພົວພັນທາງດ້ານການຄ້າ, ແລະ ສ້າງໂອກາດໃນການດຳລົງຊີວິດໃຫ້ກັບຊຸມຊົນທີ່ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ. ຢ່າງໃດກໍຕາມ, ການຄ້ານີ້ອາດປະເຊີນກັບສິ່ງທ້າທາຍຕ່າງໆ, ລວມທັງອຸປະສັກທາງດ້ານກົດລະບຽບ, ປັນຫາກ່ຽວກັບສຸຂາອະນາໄມ, ແລະ ບັນຫາທາງດ້ານການຂົນສົ່ງ. ດັ່ງນັ້ນແຜນດຳເນີນງານ ທີ່ສົມບູນແບບແມ່ນມີຄວາມຈຳເປັນໃນການສົ່ງເສີມ ແລະ ອຳນວຍຄວາມສະດວກໃນການຄ້າຖົ່ວຂ້າມຊາຍແດນພ້ອມກັບຮັບມືກັບສິ່ງທ້າທາຍເຫຼົ່ານີ້ຢ່າງມີປະສິດທິພາບ.
- ການລ້ຽງຖົ່ວສ່ວນຫຼາຍແມ່ນເປັນລະບົບການລ້ຽງແບບດັ້ງເດີມ ຫຼື ປ່ອຍລ້ຽງຕາມທຳມະຊາດ, ເຊິ່ງຜະລິດຕະພາບການຜະລິດຕໍ່າ, ແລະ 97% ຂອງຈຳນວນຖົ່ວທັງໝົດແມ່ນມາຈາກຊາວກະສິກອນຂະໜາດນ້ອຍ.
- ປະເທດລາວມີທ່າແຮງສູງໃນການພັດທະນາທາງດ້ານການຄ້າຂາຍຖົ່ວ, ໂດຍມີຈຳນວນຖົ່ວທັງໝົດມີ 2.4 ລ້ານໂຕ ໃນປີ 2022 (MAF, 2023), ໂດຍປະມານ 3% ຂອງຖົ່ວທັງໝົດຖືວ່າເປັນຖົ່ວລູກປະສົມ, ທີ່ມີນ້ຳໜັກຢ່າງໜ້ອຍ 350 ກິໂລ (WB, 2022).
- ການສົ່ງອອກຖົ່ວທີ່ມີຊີວິດຢ່າງເປັນທາງການໄປປະເທດຈີນບັນລຸໄດ້ພຽງ 2,013 ໂຕເທົ່ານັ້ນໃນປີ 2021.

ປະເດັນສຳຄັນ ແລະ ອຸປະສັກ:

- ການສົ່ງອອກຖົ່ວທັງໝົດແມ່ນຖົ່ວມີຊີວິດ, ຂາດການແປຮູບ ແລະ ມີມູນຄ່າເພີ່ມຕໍ່າ.
- ລາວຍັງສືບຕໍ່ນຳເຂົ້າສັດ, ຊີ້ນສັດ ແລະ ຜະລິດຕະພັນນົມ, ໂດຍມູນຄ່າການນຳເຂົ້າທັງໝົດເພີ່ມຂຶ້ນຈາກ 79 ລ້ານໂດລາສະຫະລັດໃນປີ 2017 ຂຶ້ນເປັນ 300 ລ້ານໂດລາສະຫະລັດໃນປີ 2021 (MIC, 2023)..
- ຖົ່ວທີ່ສົ່ງອອກໄປ ສປປ. ຈີນ ຈະຕ້ອງໄດ້ປະຕິບັດຕາມມາດຕະການຂອງກົມພາສີຂອງຈີນ, ໂດຍຖົ່ວຕ້ອງຜ່ານການກັກກັນໃນພື້ນທີ່ທ້ອນໂຮມສັດເປັນເວລາ 45 ວັນ, ແລະ ໃນພື້ນທີ່ກັກກັນ 30 ວັນ.
- ການສົ່ງອອກຖົ່ວສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນການສົ່ງອອກທີ່ບໍ່ເປັນທາງການ, ເຊິ່ງມີລາຄາຕໍ່າ, ແລະ ລັດຖະບານບໍ່ສາມາດເກັບພາສີສົ່ງອອກໄດ້.

ຈຸດປະສົງ:

- ເພື່ອສົ່ງເສີມການຄ້າຖົ່ວລູກປະສົມຢ່າງເປັນທາງການກັບບັນດາປະເທດເພື່ອນບ້ານ, ໂດຍສະເພາະແມ່ນຈີນ ແລະ ຫວຽດນາມ, ພ້ອມທັງຮັບປະກັນການປະຕິບັດຕາມມາດຕະຖານຂັ້ນຖືກຄັບ, ຄຳນຶງເຖິງຄວາມປອດໄພ ແລະ ສະຫວັດດີການສັດ.
- ເປັນການສ້າງນະໂຍບາຍຊຸກຍູ້ການນຳເຂົ້າປັດໃຈການຜະລິດ (ຖົ່ວພັນປະສົມ, ລູກຖົ່ວ, ນ້ຳເຊື້ອ, ອາຫານສັດ, ແມັດພັນຫຍ້າລ້ຽງສັດ, ແລະ ອື່ນໆ) ເພື່ອສະໜັບສະໜູນຊ່ວຍການລ້ຽງຖົ່ວເພື່ອການສົ່ງອອກ.

ວິທີການ:

- ທົບທວນ ແລະ ປັບປຸງລະບຽບທີ່ມີຢູ່ກ່ຽວກັບການຄ້າຂາຍງົວຂ້າມຊາຍແດນເພື່ອປັບປຸງຂະບວນການຫຼຸດຜ່ອນອຸປະສັກທາງລັດຖະການ, ແລະ ຮັບປະກັນການປະຕິບັດຕາມມາດຕະຖານສາກົນ, ນຳພາໂດຍ MIC ແລະ MAF.
- ເຜີຍແຜ່ກົດລະບຽບໃຫ້ຜູ້ປະກອບການໄດ້ຮັບຮູ້ຜ່ານຊ່ອງທາງຕ່າງໆ ທັງໃນຮູບແບບຂອງແຜ່ນພັບ ແລະ ຜ່ານເວັບໄຊທາງການຂອງພາກລັດ, ນຳໂດຍ MIC ແລະ MAF.
- ຈັດຕັ້ງຄະນະກຳມະການ ຫຼື ໜ່ວຍງານພິເສດຮັບຜິດຊອບໃນການກວດກາ ແລະ ຄວບຄຸມການຄ້າຂາຍສັດຂ້າມຊາຍແດນ. ໂດຍປະກອບດ້ວຍຜູ້ຕາງໜ້າຈາກອົງການຈັດຕັ້ງພາກລັດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ, ອົງການສັດຕະວະແພດ ແລະ ພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ, ໂດຍມີ MIC ແລະ MAF ເປັນອົງການຫຼັກໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ.
- ສ້າງບົດແນະນຳ ແລະ ເຜີຍແຜ່ເງື່ອນໄຂການນຳໃຊ້ໂຄຕາສິ່ງອອກງົວໄປຈີນ ແລະ ຫວຽດນາມໃນຮູບແບບທີ່ເຂົ້າໃຈງ່າຍເພື່ອອຳນວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ແກ່ຜູ້ສິ່ງອອກທີ່ມີທ່າແຮງໃນການເພີ່ມປະລິມານການສິ່ງອອກ, ໂດຍມີ MAF ເປັນອົງການຫຼັກໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ.
- ປະຕິບັດຕາມມາດຕະຖານສຸຂານາໄມ ແລະ ສຸຂານາໄມພືດຢ່າງເຂັ້ມງວດ ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນຄວາມສ່ຽງໃນການແຜ່ລະບາດຂອງພະຍາດ ແລະ ຮັບປະກັນສຸຂະພາບ ແລະ ສະຫວັດດີການຂອງງົວ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການຄ້າຂ້າມຊາຍແດນ, ນຳໂດຍ MAF.
- ເຈລະຈາກັບຈີນ ແລະ ຫວຽດນາມ ເພື່ອປ່ຽນການສິ່ງອອກທີ່ບໍ່ເປັນທາງການໃຫ້ເປັນການສິ່ງອອກຢ່າງເປັນທາງການ ເພື່ອສ້າງລາຍຮັບໃຫ້ກັບລັດຖະບານ ແລະ ລົບລ້າງການຄ້າຜິດກົດໝາຍ, ນຳໂດຍ MIC ແລະ MAF.
- ສ້າງລາຍການປົກເວັ້ນພາສີນຳເຂົ້າສຳລັບປັດໄຈການຜະລິດ, ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການສິ່ງເສີມການລ້ຽງສັດຂະໜາດໃຫຍ່ເຊັ່ນ: ງົວລູກປະສົມ, ລູກງົວ, ນ້ຳເຊື້ອ, ອາຫານສັດ, ແກ່ນຫຍ້າ ແລະ ອື່ນໆ ເພື່ອສິ່ງເສີມການລ້ຽງສັດຂະໜາດໃຫຍ່ເພື່ອສິ່ງອອກ, MIC ແລະ MAF.
- ສ້າງແຜນການຕິດຕາມ ແລະ ປະເມີນຜົນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດການສິ່ງອອກງົວຢ່າງເປັນລະບົບ ເພື່ອສາມາດຮູ້ບັນຫາທີ່ຜູ້ປະກອບການປະເຊີນ ແລະ ສາມາດແກ້ໄຂໄດ້ຢ່າງໄວ, MIC ແລະ MAF.

ແນວຄວາມຄິດການດຳເນີນງານ:

- ຜູ້ສິ່ງອອກງົວ:** ສິ່ງເສີມຊາວກະສິກອນທີ່ມີທ່າແຮງໃນການລ້ຽງງົວເພື່ອການຄ້າ
- ກົມລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງ:** ສ້າງຄູ່ມືແນະນຳ ແລະ ເຜີຍແຜ່ຂໍ້ກຳນົດເງື່ອນໄຂໃນການສິ່ງອອກງົວໄປສປ.ຈີນ ແລະ ສສ. ຫວຽດນາມ, ລວມເຖິງການຕິດຕາມກວດກາການຜະລິດງົວ.
- ກົມການຄ້າຕ່າງປະເທດ (DFT):** ສ້າງມາດຕະຖານການຄວບຄຸມຂັ້ນຕອນການສິ່ງອອກໃຫ້ຄວບຄຸມທຸກແຂວງນຳໃຊ້ລະບຽບການດຽວກັນ ແລະ ຕິດຕາມກວດກາການສິ່ງອອກງົວ.
- ລະດັບທ້ອງຖິ່ນ:** ອຳນາດການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນ (ແຂວງ ແລະ ເມືອງ) ສາມາດນຳໃຊ້ເຕັກນິກນີ້ເພື່ອອຳນວຍຄວາມສະດວກ ແລະ ສິ່ງເສີມການສິ່ງອອກງົວ.
- ລະດັບສູນກາງ:** ສັງລວມນະໂຍບາຍໂດຍຫຍໍ້ ແລະ ແບບທົດລອງການຈັດສານອາຫານສັດຈະຖືກນຳມາໃຊ້ໃນ MAF. ຜົນໄດ້ຮັບຂອງການຄົ້ນຄວ້ານີ້ຈະສະໜັບສະໜູນນະໂຍບາຍການລ້ຽງສັດແຫ່ງຊາດ, ແລະ ADS 2026-2030 ເພື່ອພັດທະນາການເຂົ້າເຖິງແຫຼ່ງເງິນທຶນຂອງຊາວກະສິກອນຜູ້ລ້ຽງງົວຂະໜາດນ້ອຍ.

ຕາຕະລາງ 7.4: ຂົງເຂດບຸລິມະສິດທີ 4: ການອໍານວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ແກ່ການຄ້າສັດລ້ຽງຂ້າມແດນ

<p>ຂົງເຂດບຸລິມະສິດທີ 4: ການອໍານວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ແກ່ການຄ້າສັດລ້ຽງຂ້າມແດນ</p> <p>ຂົງເຂດບຸລິມະສິດ 4 ໄດ້ກວມເອົາ 3 ກຸ່ມຫົວຂໍ້, ລວມ 13 ກິດຈະກຳທີ່ຕ້ອງການງົບປະມານ 2.670.000 USD</p> <p>○ ທິດທາງການຈັດຕັ້ງ: ສົ່ງເສີມການຄ້າຮ່ວມຊາຍແດນກັບປະເທດເພື່ອນບ້ານຢ່າງເປັນທາງການ ພ້ອມທັງຮັບປະກັນການປະຕິບັດຕາມລະບຽບການ, ຮັບປະກັນສະຫວັດດີການສັດຂອງການສົ່ງອອກກົວທີ່ມີຊີວິດ ແລະ ສ້າງໂຮງຂ້າຮ່ວມທີ່ທັນສະໄໝສະເພາະການສົ່ງອອກ ເພື່ອເປີດຕະຫຼາດສົ່ງອອກຊີ້ນກົວທີ່ມີມູນຄ່າເພີ່ມສູງ.</p>						
ລາຍລະອຽດຂອງກິດຈະກຳ	ໄລຍະເວລາ	ຂະໜາດ/ສະຖານທີ່	ຜູ້ຮັບຜິດຊອບ ຫຼັກ	ຜູ້ສະໜັບສະ ໜູນ	(2026- 2030) ງົບປະມານທີ່ ຕ້ອງການ	
ກຸ່ມຫົວຂໍ້ 1: ການສະໜັບສະໜູນທາງດ້ານກົດໝາຍ ແລະ ການອໍານວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ແກ່ທາງການຄ້າຊາຍແດນ						
4.1	ທົບທວນ ແລະ ປັບປຸງລະບຽບການທີ່ມີຢູ່ແລ້ວ: ຄວບຄຸມການຄ້າຂາຍກົວຂ້າມຊາຍແດນ	1 ປີ	ຫົວພັນ ອຸດົມໄຊ ຫຼວງນ້ຳທາ ຊຽງຂວາງ	DFT, DLF	MIC MAE	20,000
4.2	ສະໜອງຄູ່ມືສໍາລັບການສົ່ງອອກ: ສ້າງຄູ່ມືແນະນໍາ ແລະ ເຜີຍແຜ່ເງື່ອນໄຂການນໍາໃຊ້ໂຄຕາສົ່ງອອກກົວໄປ ສປ. ຈີນ ແລະ ສສ. ຫວຽດນາມດ້ວຍວິທີງ່າຍ	1 ປີ		DFT, DLF	MIC MAE	20,000
4.3	ເຈລະຈາກັບບັນດາປະເທດສົ່ງອອກ: ເຈລະຈາກັບ ສປ ຈີນ ແລະ ສສ. ຫວຽດນາມ ເພື່ອຫັນເອົາການສົ່ງອອກບໍ່ເປັນທາງການເປັນການສົ່ງອອກຢ່າງເປັນທາງການ	1 ປີ		DFT, DLF	MIC MAE	20,000
4.4	ພາກລັດອໍານວຍຄວາມສະດວກ ແລະ ສະໜັບສະໜູນ: ສ້າງຕັ້ງໜ່ວຍງານຄຸ້ມຄອງສະເພາະທີ່ຮັບຜິດຊອບໃນການກວດກາ ແລະ ຄວບຄຸມການຄ້າຮ່ວມຊາຍແດນ; ກວດສອບໃຫ້ຮັບປະກັນວ່າບັນດາແຂວງທັງໝົດປະຕິບັດລະບຽບການດຽວກັນ, ຕິດຕາມກວດກາການສົ່ງອອກກົວ	1 ປີ		DFT, DLF	MIC MAE	20,000
4.5	ອໍານວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ແກ່ທຸລະກິດສົ່ງອອກ: ເຜີຍແຜ່ກົດລະບຽບໃຫ້ຜູ້ປະກອບການໄດ້ຮັບຮູ້ຜ່ານຊ່ອງທາງຕ່າງໆ	2 ປີ		DFT, DLF	MIC MAE	10,000
ກຸ່ມຫົວຂໍ້ 2: ການສ້າງລະບົບກັກກັນການສົ່ງອອກກົວ						

4.6	ປະຕິບັດລະບົບກັກກັນຕາມຊາຍແດນ ແລະ ການອອກໃບຢັ້ງຢືນການກັກກັນ ງົວມີຊີວິດ ແລະ ຊີ້ນງົວ	5 ປີ	ຫົວພັນ ອຸດົມໄຊ ຫຼວງນ້ຳທາ ຊຽງຂວາງ	DLF	MAE	20,000
4.7	ສະໜັບສະໜູນສະຖານທີ່ລວມ ແລະ ກັກເກັບຊົ່ວຄາວສໍາລັບງົວເພື່ອສົ່ງອອກ	5 ປີ		DLF	MAE	40,000
4.8	ການສ້າງຕັ້ງສູນສໍາລັບການວິເຄາະພະຍາດແລະການວິເຄາະ ຊີຣໍາ (serum) ການຕົກຄ້າງຂອງຢາຕ້ານເຊື້ອໃນລະຫວ່າງການກັກກັນ	5 ປີ		DLF	MAE	80,000
4.9	ຊຸກຍູ້ການລ້ຽງງົວແບບຍືນຍົງເພື່ອສະໜັບສະໜູນຄວາມຍືນຍົງທາງດ້ານການ ຄ້າໃນໄລຍະຍາວ	1 ປີ		DLF	MAE	10,000
ກຸ່ມຫົວຂໍ້ທີ 3: ການສ້າງຕັ້ງໂຮງຂ້າສັດທີ່ທັນສະໄໝສະເພາະສໍາລັບການສົ່ງອອກຊີ້ນງົວ						
4.10	ການສ້າງຕັ້ງໂຮງຂ້າສັດທີ່ທັນສະໄໝເພື່ອສະເພາະການສົ່ງອອກ	2 ປີ	ຫົວພັນ ອຸດົມໄຊ ຫຼວງນ້ຳທາ ຊຽງຂວາງ	DLF	MAE	1,200,000
4.11	ການຕິດຕັ້ງ ແລະ ການດໍາເນີນງານຫ້ອງເຢັນສໍາລັບເກັບຮັກສາຊີ້ນງົວເພື່ອການ ສົ່ງອອກ	2 ປີ		DLF	PAFO DAFO	800,000
4.12	ສ້າງຕັ້ງລະບົບກວດກາການຂ້າງົວສໍາລັບການຜະລິດຊີ້ນງົວເພື່ອການສົ່ງອອກ	5 ປີ		DLF	PAFO DAFO	30,000
4.13	ສະໜັບສະໜູນລົດຫ້ອງເຢັນຂົນສົ່ງຊີ້ນເພື່ອສົ່ງອອກ	5 ປີ		DLF	PAFO DAFO	400,000

7.5. ແຜນດຳເນີນງານ 5: ໂຄງການປ້ອງກັນພະຍາດ ແລະ ສັກວັກແຊງ

ສະພາບປັດຈຸບັນ:

ມີຫຼາຍສາຍເຫດທີ່ເຮັດໃຫ້ສັດລ້ຽງມັກເກີດພະຍາດໄດ້ແກ່: ໂພຊະນາການ ແລະ ສຸຂະອະນາໄມທີ່ບໍ່ດີ, ການຂາດການຄຸ້ມຄອງສັດ, ການເຄື່ອນຍ້າຍສັດທີ່ຕິດພະຍາດ, ການຂາດການວິໄຈພະຍາດທີ່ຖືກຕ້ອງ, ການເຂົ້າເຖິງຂໍ້ມູນຂອງວິທີການຄວບຄຸມ ແລະ ການປິ່ນປົວພະຍາດບໍ່ພຽງພໍ, ການສັກຢາປ້ອງກັນສັດທີ່ບໍ່ມີປະສິດທິພາບ, ການຊ່ວຍເຫຼືອສັດຕະວະແພດ ແລະ ແນວທາງການປະຕິບັດການຈັດການທີ່ບໍ່ເໝາະສົມ, ປັດໃຈເຫຼົ່ານີ້ກ່ຽວຂ້ອງກັບຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບພະຍາດ ແລະ ການຈັດການສັດທີ່ບໍ່ເໝາະສົມ (Stur et al., 2002).

ການລ້ຽງສັດຖືເປັນແຫຼ່ງລາຍຮັບທີ່ສຳຄັນຂອງຊາວກະສິກອນໃນເຂດຊົນນະບົດ. ຊາວກະສິກອນລ້ຽງສັດເພື່ອສະສົມທຶນ/ຄວາມໝັ້ນຄົງ. ຂະແໜງການລ້ຽງສັດໄດ້ປະກອບສ່ວນ 15%-37% ເຂົ້າໃນການສົ່ງອອກສິນຄ້າກະສິກຳທັງໝົດໃນຊ່ວງປີ 2018-2022 (MIC, 2024). ການລະບາດຂອງພະຍາດດັ່ງກ່າວໄດ້ສ້າງຄວາມເສຍຫາຍທາງດ້ານເສດຖະກິດໃຫ້ແກ່ປະເທດຊາດ, ຄວາມບໍ່ໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານ, ຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງຊາວກະສິກອນໃນຄົວເຮືອນມີຄວາມສ່ຽງ, ການແຜ່ລະບາດຂອງພະຍາດປາກເປື້ອຍລົງເລັດ (FMD) ໃນປີ 2011 ໄດ້ສົ່ງຜົນກະທົບຢ່າງໜັກຕໍ່ 414 ບ້ານໃນ 14 ແຂວງ, ໂດຍມີ 7 ວ-ຄວາຍຫຼາຍພັນໂຕຕິດເຊື້ອ ແລະ ບາງສ່ວນເສຍຊີວິດ. ຄາດຄະເນມູນຄ່າເສຍຫາຍທາງດ້ານການເງິນຍ້ອນ FMD ໃນປີ 2011 ແມ່ນ 30,881 ໂດລາສະຫະລັດໃນລະດັບບ້ານ ແລະ 102 ລ້ານໂດລາສະຫະລັດໃນລະດັບປະເທດ ເຊິ່ງກວມເອົາເກືອບ 12% ຂອງມູນຄ່າໜ້າຟາມຄາດຄະເນຂອງສັດໃຫຍ່ຂອງປະເທດ (Nampanya et al., 2016).

ການຄວບຄຸມພະຍາດແມ່ນສຳຄັນສຳລັບການປົກປ້ອງສຸຂະພາບຂອງປະຊາຊົນ. ການຮັບປະກັນຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານ ແລະ ສິ່ງເສີມການຜະລິດລ້ຽງສັດແບບຍືນຍົງໃນລາວ. ພ້ອມດຽວກັນນັ້ນ, ການສັກຢາກັນພະຍາດໃຫ້ຄົບຊຸດແມ່ນສຳຄັນ, ໂດຍສະເພາະພະຍາດເຊັ່ນ: ພະຍາດປາກເປື້ອຍລົງເລັດ (FMD) ແລະ ພະຍາດ pasteurellosis. ໃຫ້ບຸລິມະສິດແກ່ເຂດບຸລິມະສິດທີ່ມີຄວາມສ່ຽງສູງ ແລະ ປະຊາກອນງົວທີ່ມີຄວາມສ່ຽງ ລວມທັງງົວພັນ ແລະ ລູກງົວ ເພື່ອສະກັດກັ້ນການແຜ່ລະບາດຂອງພະຍາດ ເຊິ່ງເປັນຂອບຍຸດທະສາດທີ່ສຸມໃສ່ປັບປຸງຜົນຮັບດ້ານສຸຂະພາບສັດລ້ຽງ ແລະ ສະຖຽນລະພາບທາງເສດຖະກິດຂອງປະເທດ; ໂດຍການສົມທົບກັນຂອງການເຝົ້າລະວັງພະຍາດ, ການຂະຫຍາຍການຄວບຄຸມຂອງການສັກຢາປ້ອງກັນ ແລະ ການໃຫ້ຄວາມຮູ້ແກ່ປະຊາຊົນ, ແຜນງານນີ້ມີເປົ້າໝາຍເພື່ອສ້າງລະບົບກະສິກຳທີ່ມີຄວາມຍືດຍຸ່ນສາມາດຈັດການ ແລະ ປ້ອງກັນພະຍາດໃນງົວໄດ້ຢ່າງມີປະສິດທິພາບ. ຜ່ານມາ, ລັດຖະບານ ສ.ເກົາຫຼີ ໃຫ້ການສະໜັບສະໜູນໂຄງການສັກຢາເພື່ອປ້ອງກັນພະຍາດສຳຄັນໃນງົວເຊັ່ນ: Anthrax, Blackleg, Pulmonary Pasteurellosis, ພະຍາດລະບົບທາງຫາຍໃຈ, ວັກແຊງປ້ອງກັນພະຍາດຖອກທ້ອງ, ພະຍາດ Akabane, ພະຍາດໄຂ້ເລືອດອອກ Bovine, ພະຍາດຕີນ ແລະ ປາກເປື້ອຍ, Rabies ສຳລັບ Hanwoo ແລະ ງົວນິມ (YongilCho et al, 2015).

ປະເດັດສຳຄັນ ແລະ ອຸປະສັກ:

ອີງຕາມການລາຍງານຂອງ ກົມລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງ ເຫັນວ່າຈຳນວນງົວທີ່ໄດ້ຮັບການສັກຢາປ້ອງກັນທັງໝົດແມ່ນ 681,206 ໂຕ, ເຊິ່ງກວມເອົາພຽງແຕ່ 30% ຂອງງົວທັງໝົດໃນປີ 2023. Bounma (2019) ໄດ້ຍົກໃຫ້ເຫັນການສຳຫຼວດເບື້ອງຕົ້ນຂົງເຂດພາກໃຕ້ຂອງລາວ, ຜົນໄດ້ຮັບຊື່ໃຫ້ເຫັນວ່າການເກີດ ພະຍາດປາກເປື້ອຍລົງເລັດ/FMD ໃນຄົວເຮືອນມີຄວາມສຳພັນກັບອັດຕາການເກີດລູກທີ່ຕໍ່າລົງ (-30%) ແລະ ອັດຕາການຕາຍຂອງງົວ ຫຼື ຄວາຍທີ່ສູງຂຶ້ນ (+125%) ໃນປີ 2016. ດັ່ງນັ້ນ, ໂຄງການສັກຢາກັນພະຍາດປາກເປື້ອຍລົງເລັດ/FMD ແມ່ນສາມາດບັນລຸຜົນປະໂຫຍດໄດ້ 5.3 USD\$ ຕໍ່ການໃຊ້ຈ່າຍ 1 USD\$ ໃນລະດັບຊາດ.

ຈຸດປະສົງ:

- ເສີມສ້າງລະບົບເຝົ້າລະວັງພະຍາດໂດຍການພັດທະນາ ແລະ ປະຕິບັດພື້ນຖານໂຄງລ່າງດ້ານການເຝົ້າລະວັງພະຍາດທີ່ເຂັ້ມແຂງ, ປັບປຸງກົນໄກການເກັບກຳຂໍ້ມູນ, ວິເຄາະ ແລະ ເຜີຍແຜ່ຂໍ້ມູນ.
- ເພີ່ມທະວີການຄວບຄຸມໃນການສັກວັກແຊງໃຫ້ງົວ-ຄວາຍ ດ້ວຍການເພີ່ມທະວີການເຂົ້າເຖິງຢາວັກແຊງ ແລະ ລາຄາບໍ່ແພງໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນຜູ້ລ້ຽງງົວ ແລະ ດຳເນີນການໂຄສະນາສັກຢາກັນພະຍາດຕາມເປົ້າໝາຍໂດຍເນັ້ນໃສ່ພະຍາດໃນງົວ ທີ່ເປັນບຸລິມະສິດສຳຄັນ.
- ປຸກຈິດສຳນຶກດ້ານສາທາລະນະສຸກໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນຜູ້ລ້ຽງງົວ ດ້ວຍການໃຫ້ຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບຜົນປະໂຫຍດຂອງການສັກວັກແຊງ ແລະ ການປ້ອງກັນພະຍາດງົວ.

ວິທີການ:

- ສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃຫ້ແກ່ລະບົບເຝົ້າລະວັງພະຍາດງົວໂດຍການພັດທະນາພື້ນຖານໂຄງລ່າງການເຝົ້າລະວັງໃຫ້ເຂັ້ມແຂງ. ລົງທຶນໃນເທັກໂນໂລຢີທີ່ກ້າວໜ້າສຳລັບການຕິດຕາມ ແລະ ລາຍງານພະຍາດຕາມເວລາຕົວຈິງ, ການກວດພົບ ແລະ ການຕອບສະໜອງຕໍ່ການລະບາດຂອງພະຍາດໃນງົວຢ່າງທັນເວລາແມ່ນມີຄວາມສຳຄັນຫຼາຍຕໍ່ການຫຼຸດຜ່ອນການສູນເສຍທາງດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ຮັກສາສຸຂະພາບຂອງສັດ, ໂດຍມີ ກົມລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງ, ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ເປັນຜູ້ນຳພາໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ.
- ປັບປຸງການເກັບກຳຂໍ້ມູນ ແລະ ການວິເຄາະ: ຈັດຝຶກອົບຮົມບຸກຄະລາກອນດ້ານສັດຕະວະແພດດ້ານລະບາດວິທະຍາ ແລະ ການຈັດການຂໍ້ມູນ, ຂໍ້ມູນທີ່ຖືກຕ້ອງ ແລະ ທັນເວລາແມ່ນມີຄວາມຈຳເປັນສຳລັບການແຊກແຊງດ້ານສຸຂະພາບສັດຢ່າງມີປະສິດທິພາບ, ໂດຍມີ ກົມລ້ຽງສັດແລະການປະມົງ, ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ເປັນອົງການນຳພາໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ.
- ເພີ່ມທະວີການຄວບຄຸມການສັກວັກແຊງສຳລັບງົວໂດຍການເພີ່ມການເຂົ້າເຖິງ ແລະ ຄວາມສາມາດໃນການຊື້ວັກແຊງ. ລັດຖະບານຄວນໃຫ້ເງິນອຸດໜູນສຳລັບການສັກຢາວັກແຊງ ແລະ ກຳຈັດອຸປະສັກທາງດ້ານການເງິນສຳລັບຊາວກະສິກອນຜູ້ລ້ຽງງົວ, ໂດຍມີ ກົມລ້ຽງສັດແລະການປະມົງ, ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ເປັນຜູ້ນຳພາໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ.
- ດຳເນີນການໂຄສະນາການສັກວັກແຊງຕາມເປົ້າໝາຍ ແລະ ໃຫ້ການຊຸກຍູ້ການສັກວັກແຊງ ໂດຍເນັ້ນໃສ່ບັນດາພະຍາດທີ່ມີຄວາມສຳຄັນສູງ ເຊັ່ນ: ພະຍາດປາກເປື້ອຍລົງເລັບ ແລະ ວັນນະໂລກ, ໂດຍມີ ກົມລ້ຽງສັດ ແລະການປະມົງ, ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ເປັນອົງການນຳພາໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ.
- ໂຄສະນາປຸກຈິດສຳນຶກດ້ານສຸຂະພາບຂອງຊາວກະສິກອນໃນກຸ່ມຊາວກະສິກອນຜູ້ລ້ຽງງົວ ດ້ວຍການໃຫ້ຄວາມຮູ້ແກ່ຊາວກະສິກອນກ່ຽວກັບການສັກວັກແຊງ ແລະ ປ້ອງກັນພະຍາດ. ເປີດຕົວໂຄງການການສຶກສາຜ່ານສື່, ການບໍລິການສິ່ງເສີມກະສິກຳ, ແລະ ສູນຊຸມຊົນ, ໂດຍມີ ກົມລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງ, ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ເປັນອົງການນຳພາໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ.

ແນວຄວາມຄິດການດຳເນີນງານ:

- **ກົມລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງ:** ພັດທະນາລະບົບການເຝົ້າລະວັງພະຍາດສັດລ້ຽງໂດຍນຳໃຊ້ເທັກໂນໂລຢີທີ່ກ້າວໜ້າ ທີ່ສາມາດຕິດຕາມ ແລະ ລາຍງານການລະບາດຂອງພະຍາດໄດ້ແບບທັນເວລາ, ລວມທັງການຈັດຕັ້ງຊຸດຝຶກອົບຮົມຢ່າງເຂັ້ມງວດໃຫ້ແກ່ບຸກຄະລາກອນສັດຕະວະແພດ (ຂະແໜງລະບາດວິທະຍາ). ການປະຕິບັດມາດຕະການດ້ານສຸຂະພາບສັດ ແລະ ການຈັດການຂໍ້ມູນ.

- **ຄະນະກະເສດສາດ, ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ:** ຈັດຕັ້ງໂຄງການໃຫ້ຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບການສັກຢາ ປ້ອງກັນ ແລະ ປ້ອງກັນພະຍາດ. ປຸກຈິດສຳນຶກໃຫ້ຊາວກະສິກອນຜ່ານສື່ສັງຄົມອອນລາຍ ແລະ ການບໍລິການ ສົ່ງເສີມກະສິກຳ.
- **ລະດັບທ້ອງຖິ່ນ:** ອຸປະກອນການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນ (ແຂວງ ແລະ ເມືອງ) ຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີການເຂົ້າຮ່ວມ ໂຄງການນີ້ ເພື່ອເພີ່ມການຄວບຄຸມວັກແຊງໃຫ້ງົວ.
- **ລະດັບສູນກາງ:** ເອກະສານສະຫລຸບນະໂຍບາຍໂດຍຫຍໍ້ ແລະ ແບບທົດລອງການຈັດສານອາຫານສັດຈະ ຖືກນຳມາໃຊ້ໃນກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້, ຜົນໄດ້ຮັບຂອງການຄົ້ນຄວ້ານີ້ຈະສະໜັບສະໜູນນະໂຍບາຍ ການລ້ຽງສັດແຫ່ງຊາດ, ແລະ ແຜນພັດທະນາກະສິກຳ 2026-2030 ສຳລັບການຫຼຸດຜ່ອນການລະບາດຂອງ ພະຍາດໃນກຸ່ມຊາວກະສິກອນງົວຂະໜາດນ້ອຍ.

ຕາຕະລາງ 7.5: ຂົງເຂດບຸລິມະສິດ 5: ໂຄງການຄວບຄຸມພະຍາດ ແລະ ການສັກວັກແຊງ

ຕາຕະລາງ 7.5: ຂົງເຂດບຸລິມະສິດ 5: ໂຄງການຄວບຄຸມພະຍາດ ແລະ ການສັກວັກແຊງ						
ຂົງເຂດບຸລິມະສິດ 5 ກວມເອົາ 2 ກຸ່ມຫົວຂໍ້, ລວມ 7 ກິດຈະກຳທີ່ຕ້ອງການຄາດຄະເນງົບປະມານ 740,000 USD						
○ ທິດທາງການຈັດຕັ້ງ: ສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃຫ້ລະບົບເຝົ້າລະວັງພະຍາດໂດຍການພັດທະນາ ແລະ ນຳເອົາພື້ນຖານໂຄງລ່າງການເຝົ້າລະວັງພະຍາດໃຫ້ເຂັ້ມແຂງມາໃຊ້, ການປັບປຸງການວິເຄາະ, ເກັບກຳຂໍ້ມູນ ແລະ ກິນໄກການເຜີຍແຜ່.						
ລາຍລະອຽດຂອງກິດຈະກຳ	ໄລຍະເວລາ	ຂະໜາດ/ສະຖານທີ່	ຜູ້ຮັບຜິດຊອບຫຼັກ	ຜູ້ສະໜັບສະໜູນ	ງົບປະມານທີ່ຕ້ອງການ	
ກຸ່ມຫົວຂໍ້ທີ 1: ການສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງລະບົບການເຝົ້າລະວັງພະຍາດ						
5.1	ສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃຫ້ແກ່ລະບົບເຝົ້າລະວັງພະຍາດໃນການຜະລິດງົວ	5 ປີ	ຫົວພັນອຸດົມໄຊຫຼວງນ້ຳທາຊຽງຂວາງ	DLF	PAFO DAFO	60,000
5.2	ພັດທະນາພື້ນຖານໂຄງລ່າງການເຝົ້າລະວັງໃຫ້ເຂັ້ມແຂງ, ລົງທຶນເຂົ້າໃນເຕັກໂນໂລຊີທີ່ກ້າວໜ້າສຳລັບການຕິດຕາມແລະ ລາຍງານພະຍາດໃນງົວແບບທັນເວລາ ເພື່ອການກວດພົບ ແລະ ການຕອບສະໜອງຕໍ່ການລະບາດຂອງພະຍາດໃນງົວໄດ້ຢ່າງວ່ອງໄວ.					200,000
5.3	ບຳລຸງຮັກສາ ແລະ ປັບປຸງຖານຂໍ້ມູນການເຝົ້າລະວັງພະຍາດແບບລວມສູນ, ເພື່ອຮັບປະກັນການຕິດຕາມການແຜ່ລະບາດຂອງພະຍາດຢ່າງທັນການ					40,000
ກຸ່ມຫົວຂໍ້ທີ 2: ອຳນວຍຄວາມສະດວກໃນການນຳໃຊ້ວັກແຊງຕ້ານພະຍາດຮ້າຍແຮງໃນງົວ						
5.4	ການພັດທະນາວັກແຊງປ້ອງກັນພະຍາດທີ່ສຳຄັນໃນງົວໃນລາວ	5 ປີ	ຫົວພັນອຸດົມໄຊຫຼວງນ້ຳທາຊຽງຂວາງ	DLF	MAE	100,000
5.5	ສະໜັບສະໜູນວັກແຊງ, ໂດຍເນັ້ນໃສ່ພະຍາດທີ່ສຳຄັນເຊັ່ນ: ພະຍາດປາກເປື້ອຍລົງເລັບ, ພະຍາດວັນນະໂລກ ແລະ ອື່ນໆ			DLF	MAE	250,000
5.6	ການໃຫ້ຄວາມຮູ້ຢ່າງສະໜ້າສະເໝີກ່ຽວກັບການປ້ອງກັນ ແລະ ຈັດການພະຍາດງົວສຳລັບຊາວກະສິກອນຜູ້ລ້ຽງງົວ			NOUL	DLF	50,000
5.7	ດຳເນີນການປະເມີນປະສິດທິຜົນຂອງໂຄງການການສັກຢາປ້ອງກັນເປັນປະຈຳ ແລະ ກຳນົດພື້ນທີ່ສຳລັບການປັບປຸງ			DLF	PAFO, DAFO	40,000

VIII. ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຜນດຳເນີນງານດ້ານນະໂຍບາຍ ແລະ ການຕິດຕາມ

- **ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຜູ້ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ:** ໃຫ້ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ, ອົງການຈັດຕັ້ງກະສິກຳ ແລະ ພາກເອກະຊົນມີສ່ວນຮ່ວມໃນຂະບວນການວາງແຜນ ແລະ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ.
- **ການສ້າງຂີດຄວາມສາມາດ:** ສະໜອງການຝຶກອົບຮົມ ແລະ ຊັບພະຍາກອນຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນເພື່ອຮັບປະກັນວ່າສາມາດນຳແນວທາງການປະຕິບັດ ແລະ ເຕັກໂນໂລຊີໃໝ່ໆ ມາໃຊ້ໄດ້ຢ່າງປະສິບຜົນສຳເລັດ.
- **ການຕິດຕາມ ແລະ ປະເມີນຜົນ:** ສ້າງຕົວຊີ້ວັດເພື່ອປະເມີນປະສິດທິພາບຂອງແຕ່ລະແຜນດຳເນີນງານ ແລະ ປັບໃຊ້ຍຸດທະສາດຕາມຄວາມຈຳເປັນເພື່ອໃຫ້ບັນລຸຜົນຮັບທີ່ຕ້ອງການ.

ໂດຍການປະຕິບັດຕາມແຜນດຳເນີນງານ ດັ່ງກ່າວ ສປປ ລາວ ສາມາດເພີ່ມທະວີການຄ້າການລ້ຽງງົວເປັນສິນຄ້າ, ເພີ່ມລາຍຮັບຂອງຊາວກະສິກອນ ແລະ ປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນການພັດທະນາກະສິກຳແບບຍືນຍົງ ຊຶ່ງສອດຄ່ອງກັບເປົ້າໝາຍເສດຖະກິດທີ່ກວ້າງຂວາງຂຶ້ນຂອງປະເທດ.

ເອກະສານອ້າງອີງ

- Anderson, J., Smith, R., & Johnson, M. (2019). Comprehensive health management in commercial cattle operations. *Journal of Animal Health*, 15(2), 45-62.
- Birthal, P. S., Joshi, P. K., & Gulati, A. (2013). Vertical coordination in high-value commodities: implications for the smallholders. MTID discussion papers 85. International Food Policy Research Institute (IFPRI).
- Brown, L., Miller, S., & Smith, J. (2018). Marketing strategies for commercial cattle rearing: A case study of successful farmers in Texas. *Journal of Agricultural Economics*, 25(3), 78-93.
- Chiemela Peter Nwogwugwu, Yeongkuk Kim, Ejike Henry Ugbo, Jun Heon Lee, Seung-Hwan Lee. (2020). Review on the genetic improvement and application of genomic selection in Korean Hanwoo cattle. *Journal of Animal Breeding and Genomics*. 2020 June, 4(2):19-31
- Diao, X., Hazell, P., & Thurlow, J. (2010). The role of agriculture in African development. *World Development*, 38(10), 1375-1383.
- Dorward, A. (2001). The effects of transaction costs, power and risk on contractual arrangements: A conceptual framework for quantitative analysis. *Journal of Agricultural Economics*, 52(2), 59-73.
- Dubé, E., Gagnon, D., & MacDonald, N. E. (2015). Strategies intended to address vaccine hesitancy: Review of published reviews. *Vaccine*, 33(34), 4191-4203.
- FAO (2024) Five practical actions towards low-carbon livestock. FAO, Rome. <https://openknowledge.fao.org/items/eff82f2a-097e-4113-bd81-030c015a1ec3>
- Food and Agriculture Organization (FAO). (2020). Animal vaccination and disease control. Retrieved from FAO.
- Hobbs, J. E., Cooney, A., & Fulton, M. (2000). Value chains in the agri-food sector: that are they? How do they work? Are there any policy-implications? *Current Agriculture, Food & Resource Issues*, 1.
- Johnson, M., Anderson, J., & Smith, R. (2021). Financial planning considerations for commercial cattle rearing. *Journal of Agricultural Finance*, 32(1), 56-72.
- Johnson, S., Miller, L., & Brown, K. (2017). Nutritional requirements and feed management in commercial cattle rearing. *Journal of Animal Nutrition*, 12(4), 89-104.

- Nampanya, S., Khounsy, S., Young, J. R., Napasirth, V., Bush, R. D., & Windsor, P. A. (2016). Smallholder large ruminant health and production in Lao PDR: Challenges and opportunities for improving domestic and regional beef supply. *Animal Production Science*, 57(6), 1001-1006.
- McInerney, J. P., Howe, K. S., & Schepers, J. A. (1992). A framework for the economic analysis of disease in farm livestock. *Preventive Veterinary Medicine*, 13(2), 137-154.
- Bank of Lao PDR. (2022). Annual Economic Report 2022, 1-50.
- Miller, S., Johnson, M., & Anderson, J. (2020). Infrastructure and facilities for efficient cattle management in commercial operations. *Journal of Livestock Management*, 18(2), 34-50.
- Ministry of Agricultural and Forestry. (2015). Agriculture Development Strategy to 2025 and Vision to the Year 2030, 1-91.
- Ozawa, S., Mirelman, A., Stack, M. L., Walker, D. G., & Levine, O. S. (2016). Cost-effectiveness and economic benefits of vaccines in low- and middle-income countries: A systematic review. *Vaccine*, 31(1), 96-108.
- Pingali, P. L. (2007). Westernization of Asian diets and the transformation of food systems: Implications for research and policy. *Food Policy*, 32(3), 281-298.
- Sanyang, S., Jobe, L., and Drammeh, M. (2027). Commercialization of Livestock Through Value Approach by Smallholder Farmers in the Gambia. *World Journal of Agriculture Science* 13 (4), 172-178.
- Smith, R., Brown, L., & Johnson, S. (2018). Breeding strategies for commercial cattle rearing: A review of current practices. *Journal of Animal Science*, 14(3), 67-82.
- Stür, W. W., Gray, D., & Bastin, G. (2002). Review of the livestock sector in the Lao People's Democratic Republic. Asia Development Bank, 1-57.
- Yong Il Cho, Il Sun Ryu, Han Sang Yoo., (2015). Suggested guidelines for vaccination of cattle in Korea. *Clinical and Experimental Vaccine Research*. 2015:4: 200-201